

به نام خدا

راهنمای تجارت در زمینه مقررات صادرات و واردات

نویسنده:

یحیی نیکدل

شرکت چاپ و نشر بازرگانی

وابسته به مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

تهران ۱۴۰۳

شرکت چاپ و نشر بازرگانی

وابسته به مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

راهنمای تجارت در زمینه مقررات صادرات و واردات

نویسنده: یحیی نیکدل
داور و ویراستار علمی:

صفحه‌آرا:

طراح جلد:

چاپ اول: بهار ۱۴۰۳

تیراژ: ۳۰۰ نسخه

شابک: - - ۹۷۸-۹۶۴-۴۶۸

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر بازرگانی

«کلیه حقوق محفوظ و مخصوص شرکت چاپ و نشر بازرگانی است.»

نشانی: تهران، خیابان کارگر شمالی، نبش کوچه همدان، شماره ۱۲۰۴

توزیع و پخش: ۶۶۹۳۹۳۲۹ - ۰۲۱ / فروشگاه مرکزی: ۶۶۴۲۵۱۱۸ - ۰۲۱

واحد نشر مکتوب: ۶۶۴۳۹۲۰۶ - ۰۲۱

واحد نشر الکترونیک: ۶۶۴۳۹۲۰۲ - ۰۲۱

فروشگاه‌های اینترنتی WWW.CPPC.ir / WWW.1CPPC.ir / www.takbab.com

فهرست مطالب

۷	سخنی با خوانندگان محترم
۱۱	مقدمه
۱۷	بخش اول: مقررات صادرات و واردات
۱۸	دایره شمول قانون و وظایف کمیته دائمی مقررات صادرات و واردات
۲۰	کارت بازرگانی و شرایط و ضوابط آن
۲۲	نحوه و شرایط صدور کارت بازرگانی
۲۴	شرایط احراز صلاحیت متقاضیان کارت بازرگانی
۳۳	انواع کالاها
۳۴	تکالیف قانونی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی
۳۷	مجوز واردات
۳۸	موارد استثناء از ثبت سفارش
۳۹	شرایط و ضوابط مربوط به حمل و نقل
۴۱	کالاهای ممنوعه و محدودیت‌های واردات و صادرات
۴۱	تغییر شرایط و مقررات صادرات و واردات کالا
۵۲	بازارچه مرزی و ضوابط مربوط به آن
۵۳	سایر مقررات

بخش دوم: قوانین و مقررات مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی ۶۹

فصل اول: مناطق آزاد تجاری ۷۲

فصل دوم: قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران ۷۹

فصل سوم: آیین نامه اجرایی قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه ۸۶

ضمایم ۹۳

۱. قانون مقررات صادرات و واردات ۹۳

۲. آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات ۱۰۰

منابع ۱۳۱

تقدیم به:

روح بلند پدر و مادر عزیزم که اولین معلمین من در زندگی بودند و دعای پرخیر و برکتشان سرمایه اصلی زندگی ام بوده و هست.

تقدیم به:

همسر نازنین و شریک واقعی زندگی ام که همیشه و در همه حال مشوق و همراهم بودند و بخش مهمی از مشکلات زندگی مشترکمان را به دوش کشیدند و در سخت ترین شرایط زندگی، همچون کوهی استوار، تکیه گاه من و فرزندانم بودند.

تقدیم به:

پسران گلم، مهندس مسعود و مهندس سعید عزیز که مایه افتخار خانواده هستند و صبوری و همراهی آن ها در طول زندگی یکی از مهم ترین عوامل موفقیت بنده در امر تحصیل و کار بوده است.

تقدیم به:

عروس های گلم که با پیوستنشان به جمع خانوادگی ما جای خالی دختر را در زندگیمان پر کردند و بهترین شریک و رفیق برای مسعود و سعید عزیز شدند.

تقدیم به:

فرشته آسمانی زندگیمان، مانلی نازنین که بهترین هدیه خداوند و گل وجودش مایه آرامش است و با حضورش زندگیمان معنی دیگری پیدا کرده است.

سپاس خداوند بزرگی را که همیشه و در همه حال پشتیبان و یاریگرمان بوده و همواره حضورش را در زندگی حس کرده ایم و لحظه ای تنهایمان نگذاشته است.

سپاس از پدر عزیز و مادر مهربان و همسر دلسوز و فرزندان نازنینم که حامی و مشوق اصلی بنده در امر تحصیل و مسئولیت های اجرایی ام بودند و شرایط و موقعیت امروز را مدیون همراهی این عزیزانم هستیم.

سپاس از همه معلمین و اساتید نازنینم از اولین روز تحصیل تا اخذ مدرک دکتری که برای بنده زحمات زیادی کشیدند و مدیون تلاش های آن ها هستیم.

و سپاس از همه عزیزانی که مشوق بنده

در امر نوشتن مقالات مختلف و تألیف کتاب بوده

و

در نهایت سپاس

از همه همکاران عزیز و گرانقدرم در واحد چاپ و نشر مرکز آموزش بازرگانی وابسته به وزارت صنعت، معدن و تجارت، به ویژه برادر ارجمندم جناب آقای دکتر حسن پور و خواهر محترمه ام سرکار خانم عرفانی و ویراستاران و طراحان محترم آن مرکز که زحمت آماده سازی و چاپ و نشر کتاب بر روی دوش آن عزیزان نهاده شد.

سخنی با خوانندگان محترم

همان‌گونه که همه می‌دانیم موفقیت در انجام هر فعالیت اقتصادی مشروط به شناخت فرآیندها و الزامات و عوامل موثر بر موفقیت در آن کار است. عوامل مؤثر بر هر فعالیت دو گونه‌اند، برخی از این عوامل مانند میزان سرمایه‌ای که تصمیم داریم به آن فعالیت اختصاص دهیم، نوع محصولی که می‌خواهیم تولید کنیم و یا نوع خدمتی که می‌خواهیم ارائه دهیم در اختیار خودمان بوده و می‌توانیم نوع و میزان آن‌ها را خودمان انتخاب کنیم. به این‌گونه از عوامل، عوامل قابل کنترل گویند. نوع دوم عواملی هستند که خارج از اراده و اختیار ما هستند، اما بر میزان موفقیت یا عدم موفقیت ما تاثیرگذارند، مانند انتظارات مشتریان، رفتار رقبای، تصمیمات دولت‌ها و قوانین و مقررات حاکم بر آن فعالیت و غیره. این عوامل را عوامل غیر قابل کنترل گویند. هرچه نوع فعالیت اقتصادی ما بزرگ‌تر و منطقه جغرافیایی بازار هدف ما گسترده‌تر باشد به همین میزان دامنه عوامل خارج از اختیار یا عوامل غیر قابل کنترل و محیطی افزایش می‌یابد.

شما وقتی یک کارگاه کوچک تولید محصولات لبنی احداث کرده و محصولات تولیدی خود را در فروشگاه کوچک همان کارگاه به ساکنین محله خود عرضه می‌کنید دغدغه کمتری خواهید داشت تا زمانی که بخواهید یک کارخانه تولید لبنیات احداث کرده و محصول آن را به مناطق، شهرها و استان‌های مختلف کشور عرضه کنید. به‌عنوان مثال در زمینه مجوزها، احداث کارگاه تولیدی محلی با یک مجوز صنفی قابل انجام است، اما وقتی می‌خواهید یک کارخانه تولیدی بزنید حتماً به اخذ

مجوز صنعتی نیاز است که تابع شرایط خاص و سخت‌گیرانه‌ای است. در بخش عرضه محصول نیز این تفاوت کاملاً مشهود است. در فروشگاه محلی شاید شما برای عرضه محصول در ظروف یک‌بار مصرف و حتی با درب باز، با رعایت اصول بهداشتی مشکل چندانی نداشته باشید، اما برای عرضه همان محصول به بازارهای سایر شهرها و استان‌های کشور قطعاً این امکان وجود ندارد و مجبور به تأمین ماشین‌آلات و تجهیزات برای بسته‌بندی‌های استاندارد هستید.

حال اگر قرار باشد همین محصول شما برای بازارهای هدف خارج از مرزهای جغرافیایی کشور تولید و عرضه شود، شرایط و الزامات آن بسیار گسترده‌تر است. علاوه بر لزوم رعایت استانداردهای ملی تولید محصول و رعایت قوانین و مقررات داخلی، تولیدکننده و عرضه‌کننده موظف است از قوانین تجارت بین‌المللی و کشور بازار هدف، برای عرضه محصول خود به بازارهای جهانی تبعیت کند.

فعالیت‌های اقتصادی و بازرگانی و به‌ویژه فعالیت در حوزه تجارت خارجی نیز نه تنها از این قاعده مستثنی نیست، که به دلیل وجود قوانین مختلف و متنوع داخلی و بین‌المللی حاکم بر این فرآیند، ضرورت آشنایی و آگاهی از این قوانین و مقررات شرط لازم برای ورود به این عرصه است. از آنجایی که قوانین و مقررات حاکم بر تجارت خارجی بسیار گسترده و متنوع هستند و بدون اطلاع و شناخت از این قوانین و مقررات، امکان موفقیت در تجارت بین‌الملل تقریباً امری غیرممکن است، این موضوع امروزه به یکی از دغدغه‌های بزرگ تجار و بازرگانان و تولیدکنندگان تبدیل شده است. برای رفع دغدغه این گروه از عزیزان، در این کتاب، تلاش شده تا با رعایت سرفصل‌های قانون **امور گمرکی**، تمامی قوانین و مقررات داخلی و بین‌المللی مرتبط با موضوع هر بخش از کتاب را که در مواد قانون **امور گمرکی** و آیین‌نامه اجرایی آن بدان‌ها اشاره شده است، یکجا جمع‌آوری کنیم تا بهره‌برداران محترم بدون نیاز به مراجعه به سایر منابع، به راحتی به آن‌ها دسترسی داشته و با شناخت فرآیندها بتوانند اقدامات لازم برای صادرات و یا واردات کالای مورد نظر خود انجام و کالای خود را در کمترین زمان ممکن، اظهار و ترخیص نموده و از تحمیل هزینه‌های اضافی بر خود جلوگیری کنند.

ما اراده کردیم تا حاصل بیش از ۳ دهه تجربه‌های علمی و آموزشی و اجرایی خودمان در حوزه تدریس در دانشگاه‌های مختلف و مسئولیت‌های اجرایی مرتبط را در قالب سلسله‌کتاب‌های کاربردی تحت عنوان (کتاب راهنمای تجارت) تدوین نموده و در اختیار خوانندگان محترم، فعالان اقتصادی و به‌ویژه تولیدکنندگان و تجار و بازرگانان قرار دهیم.

این کتاب با عنوان کتاب راهنمای تجارت در زمینه مقررات صادرات و واردات تهیه شده و امیدواریم بتواند به بخش قابل توجهی از نیازها در حوزه تجارت خارجی پاسخ دهد و دغدغه‌های تجار و بازرگانان را در این حوزه کاهش دهد. اگرچه در همه بخش‌های کتاب تلاش شده ضمن پرهیز از پراکنده‌گویی به همه ابعاد موضوع مورد بحث پرداخته شده و چیزی از قلم نیفتد، ولی با همه این‌ها اذعان داریم که این کتاب عاری از نقص نیست و لذا نقدها و پیشنهادهای سازنده خوانندگان محترم را برای تکمیل مباحث کتاب در چاپ‌های بعدی با جان و دل پذیرا بوده و آن را هدیه‌ای ارزشمند از طرف شما دوستان قلمداد کرده و با دیده منت می‌پذیریم و دست همه شما عزیزان را با کمال ادب می‌بوسیم و پیشاپیش سپاسگزار هستیم. برای تکمیل اطلاعات در این زمینه، همه علاقه‌مندان به فعالیت در حوزه تجارت خارجی را به تهیه و مطالعه کتاب راهنمای تجارت در زمینه امور گمرکی نیز توصیه می‌کنیم.

یحیی نیکدل

مقدمه

برای انجام هر فعالیتی نیاز است که شخص علاقه‌مند به آن فعالیت، قبل از هر اقدامی یک آشنایی نسبی حداقلی به اصول اولیه آن کار و فعالیت داشته باشد؛ اینکه نوع کالا یا خدمتی که می‌خواهد تولید و به معرض فروش بگذارد چیست؟ مواد اولیه مورد نیاز آن کالا از کجا و چگونه تأمین می‌شود؟ بازار هدف آن کالا یا خدمت کجاست؟ فعالان فعلی آن باز (رقبا) چه افراد یا گروه‌هایی هستند؟ توان رقابتی خود در مقایسه با آن‌ها به چه میزان خواهد بود؟ و ده‌ها سؤال دیگر که باید قبل از ورود به عرصه فعالیت برای آن‌ها پاسخی بیابد تا با شروع فعالیت بتواند با کمترین دغدغه وارد عرصه فعالیت شود.

شاید بتوان گفت که یکی از ویژگی‌های یک تولیدکننده خوب آن است که قبل از تولید، کالای خود را فروخته باشد و بدین منظور آشنایی با اصول اولیه بازاریابی و همچنین تکنیک‌ها و فنون مذاکره از ویژگی‌های کسانی است که در کسب و کار خود موفقیت‌هایی داشته‌اند. بازاریابی و فروش حرفه‌ای و چگونگی مذاکره برای جذب مشتری و عقد قرارداد و... هر یک مباحث تخصصی خود را می‌طلبند که موضوع بحث این کتاب نیست و در جای خود باید به آن‌ها پرداخته شود.

اما جدای از همه این‌ها، برای انجام هر فعالیتی الزامات قانونی و مقرراتی وجود دارد که عدم آگاهی و یا بی‌توجهی به آن‌ها یکی از مهم‌ترین **عوام** عدم موفقیت یا شکست در کار است. به‌عنوان مثال وقتی شما می‌خواهید یک فعالیت صنفی در شهر محل زندگی خود راه‌اندازی کنید، ضمن آشنایی با اصول اولیه نوع کار و حرفه‌ای

که می‌خواهید شروع کنید باید بدانید چه مجوزهایی را لازم دارید؟ از چه مراجعی باید این مجوزها را اخذ کنید؟ پس از اخذ مجوز و شروع فعالیت چه تکالیفی در قبال مرجع صادرکننده مجوز و دولت دارید؟ و... پس از آگاهی از این الزامات قانونی لازم است قبل از اینکه فعالیت خود را شروع کرده و احیاناً بخشی از سرمایه‌ای را که با هزار خون و دل خوردن به دست آورده بودید، صرف کرده باشید و بعد به دنبال اخذ مجوز بیفتید و تازه متوجه شوید که شما به دلایل قانونی شرایط شروع این فعالیت را نداشتید!

وقتی شروع یک فعالیت صنفی در داخل کشور و در شهر محل زندگی شما که تابع قوانین و مقررات داخلی کشور خودتان است این قدر الزامات و مقررات قانونی دارد، به طور قطع آغاز یک فعالیت در سطح بین‌الملل که هم از قوانین داخلی پیروی می‌کند و هم قوانین و مقررات بین‌المللی، به مطالعه و آگاهی بیشتری نیاز دارد.

راهنمای مطالعه کتاب

در این کتاب تلاش شده است تا ضمن پرداخت موضوعی به قانون مقررات صادرات و واردات و آیین‌نامه اجرایی آن، مواد مرتبط با قانون، از سایر قوانین داخلی و بین‌المللی که در متن مواد این قانون و آیین‌نامه اجرایی بدان‌ها اشاره شده بود در یک مجموعه جمع‌آوری شود تا بهره‌برداران محترم و به‌ویژه تجار و بازرگانان عزیز که مستقیماً در تجارت خارجی فعالیت می‌کنند، با داشتن این کتاب، نیازی به مراجعه به سایر منابع نداشته باشند.

به منظور اجتناب از گسستگی مطالب اصلی کتاب، متن سایر مواد قانونی مورد اشاره «با * مشخص شده‌اند» و چون جزو متن اصلی کتاب نیست، با فونتی متفاوت (ریزتر از فونت متن اصلی) آورده شده تا بدون اینکه خللی در درک مطلب ایجاد شود، خوانندگان محترم به راحتی بتوانند از آن متن عبور کرده و مطلب اصلی را ادامه دهند.

همچنین می‌توانید به محض رسیدن به مطلب ستاره‌دار، ابتدا متن مربوطه در ذیل همان ماده را که با فونتی ریزتر آورده شده مطالعه کنید و سپس با اطلاع از مفاد آن ماده مرتبط ستاره‌دار، دوباره شروع به مطالعه مفاد ماده اصلی از ابتدای همان ماده قانونی

کنید. در هر حال به کارگیری هر یک از روش‌های پیشنهادی برای مطالعه این کتاب به سلیقه خوانندگان محترم بستگی دارد و هیچ خللی در درک مطلب ایجاد نخواهد کرد. امید آنکه با مطالعه این کتاب بتوانید به راحتی و بدون دغدغه به فعالیت تجاری خود بپردازید و نسبت به انجمن^۱ سرفیات گمرکی اقدام ورزید و از تحمیل هرگونه هزینه‌های اضافی به خود و جرایم و خسارت‌هایی که در اثر عدم آگاهی از قوانین و مقررات پیش می‌آید، جلوگیری کنید.

تجارت خارجی

همان‌گونه که اشاره شد راه‌اندازی هر کسب و کار و انجام هر فعالیتی علاوه بر آشنایی به اصول اولیه فوق، مستلزم آشنایی با قوانین و مقررات و آگاهی از الزامات آن فعالیت و کسب و کار است. فعالیت‌های اقتصادی و بازرگانی و به‌ویژه فعالیت در حوزه تجارت خارجی نیز نه تنها از این قاعده مستثنی نیست، بلکه به دلیل وجود قوانین مختلف و متنوع داخلی و بین‌المللی حاکم بر این فرآیند، بسیار مهم بوده و ضرورت آشنایی و آگاهی از این قوانین و مقررات شرط لازم برای ورود به این عرصه است.

با توجه به نقش تجارت خارجی در دنیای امروز و اهمیت روز افزون آن در رشد و توسعه اقتصادی کشورهای دنیا و قوانین و مقررات مختلف حاکم بر تجارت جهانی، ضرورت تدوین سلسله کتاب‌های کاربردی در زمینه قوانین و مقررات مربوطه در کشور بیش از پیش احساس می‌شود. بر همین اساس این موضوع در اولویت کار قرار گرفت و در ابتدا با هدف آشنایی با قوانین و مقررات داخلی کشور در حوزه تجارت خارجی کار را شروع کردیم.

یکی از مهم‌ترین قوانین داخلی که در این زمینه تصویب و به اجرا گذاشته شده و ضرورت دارد همه فعالان اقتصادی و به‌ویژه تجار و بازرگانان با آن آشنا شوند، قانون مقررات صادرات و واردات و آیین‌نامه‌های اجرایی آن است.

این قانون همه ساله توسط سازمان توسعه تجارت ایران به نمایندگی از وزارت بازرگانی (صنعت، معدن و تجارت) * به همراه آخرین اصلاحات آیین‌نامه‌های

اجرائی آن و دستورالعمل‌های مرتبط، در کتابی تحت همین عنوان تجدید چاپ می‌شود که کامل‌ترین کتاب در این زمینه است و به همه فعالان این عرصه توصیه می‌شود این کتاب را در دفتر کار خود داشته باشند. در کتاب قانون مقررات صادرات و واردات، علاوه بر متن خود قانون و آیین‌نامه‌های اجرایی مربوطه، جداول مربوط به کد کالاها و ماخذ تعرفه‌های گمرکی کلیه کالاها و خدمات قابل صدور و ورود در چهارچوب مورد نظر سازمان‌های بین‌المللی و از جمله سازمان تجارت جهانی (WTO) وجود دارد و تجار و بازرگانان و کارگزاران گمرکی و ترخیص کاران و... می‌توانند در صورت نیاز به این کتاب به عنوان یک کتاب مرجع، رجوع کرده و پاسخ سؤالات خود را در درون آن بیابند.

«* این قانون در زمانی به تصویب مجلس رسیده است که وزارت بازرگانی از وزارت صنایع و معادن جدا بوده است و سامان‌دهی تجارت خارجی از تکالیف وزارت بازرگانی بوده، ولی در حال حاضر این دو وزارتخانه در هم ادغام شده و وزارت صنعت، معدن و تجارت را تشکیل داده‌اند. با عنایت به اینکه در متن قانون از عنوان وزارت بازرگانی استفاده شده ما نیز در این کتاب از همین عنوان استفاده خواهیم کرد و هر جا اسم وزارت بازرگانی گفته شد منظور وزارت صنعت، معدن و تجارت فعلی است.»

از آنجایی که کتاب فوق یک کتاب مرجع بوده و مباحث و به‌ویژه مواد قانونی و آیین‌نامه اجرایی مرتبط با هر موضوع به صورت مجزا از هم و در قسمت‌های مختلف کتاب بیان شده است، و از طرفی جداول مربوط به کد کالاها و جداول ماخذ تعرفه و دستورالعمل‌های مختلف را نیز شامل می‌شود کتاب حجیمی است و کار با آن کتاب برای بهره‌برداران و به‌ویژه تجار و بازرگانان جوان و تازه‌کار چندان راحت نیست.

در کتاب راهنمای تجارت، تلاش شده است تا با نگاهی کاربردی، مواد قانون و آیین‌نامه اجرایی آن به صورت موضوعی و پیوسته و در یک‌جا جمع‌آوری شود و هر جا توضیحاتی لازم بود در همان سرفصل ارائه گردد تا خوانندگان محترم بتوانند با صرف کمترین زمان، به اطلاعات مفید و کاربردی بیشتری در مورد موضوع مورد نظر خود دست یافته و پاسخ سؤالات خود را بیابند. به همین دلیل عنوان راهنمای تجارت

برای آن انتخاب شده است. مطالعه این کتاب به بخش قابل توجهی از نیازهای عمومی شما در زمینه قوانین مقررات صادرات و واردات و آیین‌نامه اجرایی آن پاسخ می‌دهد، اما بدان معنی نیست که شما را از مراجعه به کتاب‌های مرجع به طور صددرصد بی‌نیاز کند، لذا همچنان توصیه می‌شود کتاب قانون مقررات صادرات و واردات را به عنوان یک کتاب مرجع در محل کار خود داشته باشید تا در صورت نیاز خاص، به‌ویژه در زمینه آگاهی از کد کالا و ماخذ تعرفه کالاها به آن مراجعه کنید.

قانون امور گمرکی و آیین‌نامه اجرایی آن نیز از مهم‌ترین قوانین حاکم بر تجارت خارجی است که آشنایی تجار و بازرگانان با آن قانون، همچون قانون مقررات صادرات و واردات از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. به جهت اهمیت این قانون و کاربردهای فراوان و گستردگی مباحث قانون امور گمرکی، به موضوع مقررات امور گمرکی در کتاب جداگانه‌ای با همین عنوان «راهنمای تجارت» در امور گمرکی به صورت مفصل پرداخته شده است و برای اطلاع از این مقررات، خوانندگان محترم را به مطالعه کتاب راهنمای تجارت در امور گمرکی از همین مؤلف ارجاع می‌دهیم.

یکی دیگر از بخش‌های اقتصادی که در اقتصاد جمهوری اسلامی فعال بوده و ارتباط تنگاتنگی با موضوع تجارت دارد، مناطق آزاد تجاری و مناطق ویژه اقتصادی هستند که دارای قوانین خاص خود بوده و فرصت‌های بسیار خوبی را در حوزه تولید و تجارت پیش روی تولیدکنندگان و تجار قرار می‌دهد. آشنایی تجار و بازرگانان با قوانین و مقررات این مناطق نیز همچون قانون مقررات صادرات و واردات و قانون امور گمرکی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است که در این کتاب به این موضوع نیز پرداخته شده است و لذا مطالب این کتاب در مجموع در دو بخش تنظیم شده است.

بخش اول: قوانین و مقررات صادرات و واردات

بخش دوم: قوانین و مقررات مناطق آزاد تجاری و مناطق ویژه اقتصادی

بخش اول
مقررات صادرات و واردات

مهم‌ترین مقررات در ارتباط با صادرات و واردات در قالب «قانون مقررات صادرات و واردات» مصوب مجلس شورای اسلامی بیان شده است. آخرین نسخه قانون فوق مشتمل بر بیست و چهار ماده و بیست و پنج تبصره در جلسه روز یکشنبه، چهارم مهرماه یک هزار و سیصد و هفتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۲.۷.۱۱ به تأیید شورای نگهبان رسیده است. قانون مقررات صادرات و واردات همه‌ساله به همراه آیین‌نامه اجرایی و سایر دستورالعمل‌های مرتبط و به‌روز شده، توسط سازمان توسعه تجارت ایران تجدید چاپ می‌شود. بر اساس ماده ۱ این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون از تاریخ لازم‌الاجرا شدن آن لغو می‌گردد.

دایره شمول قانون و وظایف کمیته دائمی مقررات صادرات و واردات

مواد قانون * (ق.م.ص.و)

«* با عنایت به اینکه مواد قانون و آیین‌نامه اجرایی مقررات صادرات و واردات به‌صورت توأمان در این کتاب مورد استفاده قرارگرفته است، با هدف دقت بیشتر و پیشگیری از برداشت اشتباه در مواد ذکر شده، در مواد مربوط به قانون مقررات صادرات و واردات بر کلمه قانون تأکید شده است.»

ماده ۱ قانون - مقررات صادرات و واردات کالا و انجام خدمات مربوطه نسبت به کلیه صادرکنندگان، واردکنندگان و نیز آن‌هایی که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر نام است به موجب این قانون تعیین و کلیه قوانین مغایر با آن لغو می‌گردد.

مواد آیین‌نامه (آ.ق.م.ص.و)

ماده ۱ (اصلاحی ۱۴۰۰، ۰۵، ۰۳) - کمیته دائمی مقررات صادرات و واردات متشکل از نمایندگان نهاد ریاست جمهوری، وزارت بازرگانی، وزارت راه و ترابری، وزارت نفت، وزارت امور خارجه، وزارت کار و امور اجتماعی، وزارتخانه‌های صنعتی و معدنی، وزارت کشاورزی، وزارت جهاد سازندگی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت تعاون، سازمان برنامه و بودجه، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گمرک ایران، اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران) و اتاق تعاون، تهیه پیش‌نویس

لوائح قانونی، مصوبات هیئت دولت، شورای اقتصاد و کمیسیون اقتصاد هیئت دولت را در موارد زیر به عهده خواهد داشت*:

۱. لایحه مقررات صادرات و واردات، لوائح موردی برای انجام اصلاحات و تغییرات لازم در قانون مقررات صادرات و واردات.

۲. لایحه برای لغو انحصاراتی که مانع رشد تولید یا تجارت است.

۳. آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات، اصلاحات و تغییرات موردی روی آیین نامه اجرایی قانون مذکور.

۴. اصلاحات و تغییرات مندرجات جدول تعرفه گمرکی ضمیمه مقررات صادرات و واردات.

۵. طرح تصویب نامه های هیئت وزیران، شورای اقتصاد و کمیسیون اقتصاد هیئت وزیران در رابطه با مقررات صادرات و واردات.

۶. کمیته مذکور همچنین بررسی و اظهار نظر و اقدام روی پیشنهادهای مربوط به مقررات صادرات و واردات را نیز به عهده خواهد داشت.

«* برخی وزارتخانه ها بعد از تاریخ تصویب قانون تغییر عنوان داشتند. به عنوان مثال وزارت جهاد سازندگی به وزارت جهاد کشاورزی و وزارتخانه های بازرگانی و صنایع و معادن در هم ادغام شده و در حال حاضر به عنوان وزارت صنعت، معدن و تجارت شناخته می شوند و سازمان برنامه و بودجه چندین بار به عنوان سازمان مدیریت و برنامه ریزی و معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور تغییر نام یافته است که در حال حاضر تحت نام سازمان مدیریت و برنامه ریزی در استان ها فعالیت می کند.» تبصره ۱- کمیته موضوع این ماده در وزارت بازرگانی و به ریاست معاون وزیر بازرگانی تشکیل می گردد. دبیرخانه کمیته مذکور در وزارت بازرگانی خواهد بود. نظر کمیته به مراجع ذی ربط منعکس خواهد گردید.

تبصره ۲ (اصلاحی ۱۳۹۴، ۰۶، ۲۲) - در مواردی که دستگاه های اجرایی دیگری در ارتباط با موضوع باشند نماینده دستگاه اجرایی ذی ربط با حق رأی به جلسه دعوت خواهد شد.

نظرات و تصمیمات این کمیته که تکالیف اجرایی را تعیین می‌کند همه‌ساله در کتاب تجدید چاپ شده سازمان توسعه تجارت که تحت عنوان قانون مقررات صادرات و واردات همه ساله منتشر می‌شود منعکس و در موارد موردی دیگر نیز در طول سال توسط دبیرخانه به کلیه دستگاه‌های ذی‌ربط ابلاغ می‌شود.

کارت بازرگانی و شرایط و ضوابط آن

همان‌گونه که در مقدمه این بحث گفته شد، برای هر فعالیتی مجوزهایی لازم است که قبل از آغاز آن فعالیت باید آن مجوزها از مراجع پیش‌بینی شده در قانون اخذ گردد. با صدور آن مجوزها، به افراد اجازه فعالیت در آن رشته داده می‌شود. به‌عنوان مثال برای راه‌اندازی یک فعالیت صنفی نیاز است از اتحادیه مربوطه پروانه کسب اخذ شود. برای شروع فعالیت تجاری در حوزه تجارت خارجی هم ابتدا باید مجوز لازم از مراجع قانونی اخذ گردد. اولین و مهم‌ترین مجوز در این حوزه، ضرورت داشتن «کارت بازرگانی» است. شرایط و الزامات و فرآیند لازم برای اخذ کارت بازرگانی و همچنین مراجع قانونی صادرکننده در همین قانون و آیین‌نامه اجرایی آن ذکر شده است.

مواد قانون (ق.م.ص.و)

ماده ۳ قانون - مبادرت به امر صادرات و واردات کالا به صورت تجاری مستلزم داشتن کارت بازرگانی است که توسط اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران صادر و به تأیید وزارت بازرگانی می‌رسد.

تبصره ۱ - ملاک تجاری بودن کالا و نیز نحوه صدور، تمدید و ابطال کارت بازرگانی مطابق آیین‌نامه اجرایی خواهد بود که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

تبصره ۲ - مرجع رسیدگی و اظهار نظر قطعی هنگام بروز اختلاف بین متقاضی کارت و اتاق، وزارت بازرگانی است.

تبصره ۳ - شرکت‌های تعاونی مرزنشین، ملوانان، پیله‌وران و کارگران ایرانی مقیم خارج از کشور دارای کارنامه شغلی از وزارت کار و امور اجتماعی (مجاز) از داشتن کارت بازرگانی معاف هستند.

مواد آیین نامه (آ.ا.ق.م.ص.و)

ماده ۱۰ (اصلاحی ۱۳۲۴، ۱۴۰۱) - در اجرای ماده ۳ قانون، ملاک تجاری بودن، نحوه صدور، تمدید و ابطال کارت بازرگانی و موارد معافیت از داشتن آن، به شرح زیر اعلام می‌گردد: همان‌گونه که در متن ماده ۱۰ آیین نامه اشاره شده، موضوعات مورد بحث در این ماده شامل چند بخش به شرح زیر است:

۱. ملاک تجاری بودن کالا؛
 ۲. نحوه و شرایط صدور کارت بازرگانی؛
 ۳. نحوه و شرایط تمدید کارت بازرگانی؛
 ۴. موارد معافیت از داشتن کارت بازرگانی؛
 ۵. نحوه و شرایط ابطال کارت بازرگانی.
- برای ایجاد و حفظ انسجام مطالب، هر بخش را به صورت مجزا مطرح خواهیم کرد، اما فراموش نکنیم که همه این مباحث ذیل ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات هستند.

ملاک تجاری بودن کالا

گفته شد که برای صادرات و واردات کالاهای تجاری نیاز به داشتن کارت بازرگانی است. اما اینکه چه کالاهایی تجاری محسوب می‌شوند را طبق بند ۱ ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات، گمرک تعیین می‌کند. *

«* شرایط و ضوابط تجاری بودن کالا و الزامات مربوط به کالاهای تجاری در قانون امور گمرکی و آیین نامه اجرایی آن به تفصیل بیان شده است. برای اطلاعات بیشتر می‌توانید به کتاب راهنمای تجارت در امور گمرکی از همین نویسنده مراجعه فرمایید.»

بند ۱ ماده ۱۰ - ملاک تجاری بودن کالا

کالاهایی که به تشخیص گمرک برای فروش، وارد یا صادر می‌گردد، اعم از اینکه به همان شکل یا پس از انجام عملیات تولیدی، تفکیک و بسته‌بندی به فروش برسد، تجاری تلقی خواهد شد.

تبصره موارد زیر تجاری تلقی نمی‌گردد:

۱. نمونه‌های تجاری و صنعتی و نمونه برای بررسی و آزمایش در حدی که می‌تواند نمونه تلقی شود.
۲. ماشین‌آلات، تجهیزات و اجزاء و قطعات مربوط مورد نیاز واحدهای تولیدی فاقد کارت بازرگانی که در مواقع لزوم در حد نیاز خود با تشخیص وزارت بازرگانی رأساً وارد می‌کنند.
۳. عملیات ورود و صدور کالا یا خدمت توسط سازمان‌ها و مؤسسات دارای ردیف بودجه.
۴. صدور کالا توسط صادرکنندگان مبتدی برای یک دوره حداکثر ۶ ماهه در آغاز کار با مجوز وزارت بازرگانی.

نحوه و شرایط صدور کارت بازرگانی

- بند ۲ ماده ۱۰. (اصلاحی ۱۴۰۰/۰۵/۰۳) - چگونگی صدور کارت بازرگانی
- کارت بازرگانی توسط اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران) در تهران یا سایر شهرستان‌ها به نام متقاضیانی که واجد شرایط زیر باشند برای مدت یک سال با رشته فعالیت خاص حسب درخواست متقاضی صادر می‌گردد که پس از تأیید وزارت بازرگانی معتبر خواهد بود.
- تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۸۹/۰۳/۰۸) - کارت بازرگانی کلیه شرکت‌های تعاونی و اتحادیه‌های مربوط فقط توسط اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران در تهران یا سایر شهرستان‌ها صادر می‌گردد که پس از تأیید وزارت بازرگانی معتبر خواهد بود.
- تبصره ۲ (اصلاحی ۱۴۰۱/۱۲/۲۴) - کارت بازرگانی کلیه شرکت‌های تعاونی و اتحادیه‌های مربوط فقط توسط شعب اتاق تعاون ایران به نمایندگی از اتاق مذکور صادر می‌گردد که پس از تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت معتبر خواهد بود.
- تبصره ۳ (اصلاحی ۱۴۰۱/۰۵/۱۹) - سقف ارزشی واردات برای دریافت‌کنندگان کارت بازرگانی بر اساس رتبه‌بندی اعتباری سامانه یکپارچه اعتبارسنجی و رتبه‌بندی

اعتباری تعیین می‌شود. در صورت عدم امکان رتبه‌بندی این سقف در سال اول پانصد هزار (۵۰۰/۰۰۰) دلار خواهد بود. سقف ارزشی واردات در زمان ثبت سفارش اعمال خواهد شد. در صورت ارائه گواهی مبنی بر نداشتن بدهی گمرکی، سقف تعیین شده به میزان مبلغ وارداتی که بدهی گمرکی آن تسویه شده است مجدداً قابل استفاده خواهد بود. واحدهای تولیدی دارای پروانه بهره‌برداری از مراجع قانونی ذی‌ربط صرفاً برای تأمین نیاز تولیدی خود از شمول این تبصره مستثنی هستند. تعداد رشته فعالیت و نوع آن، مخصوصاً در مورد کالاهای اساسی، حساس و ضروری نیز برای هر بازرگان بر اساس رتبه‌بندی اعتباری سامانه مذکور تعیین خواهد شد. افزایش سقف یاد شده برحسب نوع کالا با تأیید وزیر صنعت، معدن و تجارت مجاز است.

تبصره ۴ (اصلاحی ۱۲۲۴، ۱۴۰۱) - سقف ارزشی صادرات برای دریافت‌کنندگان کارت بازرگانی بر اساس رتبه‌بندی اعتباری سامانه یکپارچه اعتبارسنجی و رتبه‌بندی اعتباری، در صورت عدم امکان رتبه‌بندی، این سقف در سال اول با لحاظ شاخص‌هایی نظیر گردش حساب بانکی شخص حقیقی یا حقوقی، مدیرعامل و اعضای هیئت‌مدیره و سرمایه ثبتی شخص حقوقی حداکثر پانصد هزار (۵۰۰۰۰۰) دلار تعیین می‌شود. در صورت ارائه گواهی مبنی بر نداشتن تعهد ارزی، سقف تعیین شده به میزان مبلغ رفع تعهد شده مجدداً قابل استفاده خواهد بود.

جهت صادرات محصول تولیدشده واحد تولیدی دارای پروانه بهره‌برداری توسط خود آن‌ها یا اشخاص زیر، در صورت کافی نبودن سقف تعیین شده، به تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت به میزان مورد نیاز دارنده کارت بازرگانی به سقف مذکور اضافه می‌شود:

۱. شخص حقیقی یا حقوقی، که مالکیت بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) آن واحد تولیدی را دارد؛
۲. شخص حقوقی تحت مالکیت واحد تولیدی (با مالکیت بیش از پنجاه درصد (۵۰٪)؛
۳. شخص حقوقی که با واحد تولیدی مذکور هر دو تحت مالکیت شخص واحد (با مالکیت بیش از پنجاه درصد (۵۰٪)) باشند.

شرایط احراز صلاحیت متقاضیان کارت بازرگانی

گفته شد که صادرکنندگان و واردکنندگان انواع کالاها، اعم از اینکه از بخش خصوصی باشند یا بخش دولتی، برای واردات و صادرات کالاهای تجاری موظف به اخذ کارت بازرگانی از وزارت بازرگانی هستند. هر دو گروه تابع شرایط خاص مربوط به خود است که در آیین‌نامه اجرایی این قانون به صورت مشروح بیان شده است. فعالان بخش خصوصی، اعم از ایرانیان یا اتباع دیگر کشورها می‌توانند در دو قالب شخص حقیقی و شخص حقوقی اقدام به اخذ کارت بازرگانی نمایند. بنابراین مطالب بند ۲ ماده ۱۰ را در سه بخش زیر به‌طور مجزا مطرح می‌کنیم.

۱-۲- اشخاص حقیقی ایرانی

۲-۲- اشخاص حقیقی غیر ایرانی

۳-۲- اشخاص حقوقی *

«* منظور از شخص حقیقی یعنی یک فرد با هویت شخصی خودش و به‌نام خودش تقاضای اخذ کارت نماید، اما شخص حقوقی یعنی شرکت‌های ثبت شده متقاضی کارت بازرگانی که در این حالت کارت به‌نام جایگاه حقوقی فرد مثلاً به‌عنوان مدیرعامل یا هر عنوان دیگری به تشخیص هیئت مدیره آن شرکت صادر می‌شود.»

۱-۲- شرایط احراز اشخاص حقیقی ایرانی

۱-۲- (اصلاحی ۰۸/۰۳/۱۳۸۹) اشخاص حقیقی ایرانی

۱-۱-۲- داشتن حداقل سن ۱۸ سال تمام در مورد خانم‌ها

۲-۱-۲- داشتن برگ پایان خدمت نظام وظیفه یا برگ معافیت برای آقایان.

۳-۱-۲- داشتن سه سال سابقه فعالیت تجاری یا تولیدی به تأیید دو نفر از دارندگان کارت بازرگانی یا ارائه مدارک دانشگاهی یا داشتن مجوز تولید از یکی از وزارتخانه‌های تولیدی.

۴-۱-۲- داشتن محل کسب متناسب با رشته فعالیت، اعم از ملکی یا استیجاری.

۵-۱-۲- داشتن دفاتر پلمپ شده و ارائه اظهارنامه ثبتی.

۶-۱-۲- داشتن حساب جاری در یکی از بانک‌ها و ارائه گواهی بانک مبنی بر

خوش حسابی.

۱-۲-۷ عدم اشتغال تمام وقت در وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی و قوای سه‌گانه.

۱-۲-۸ عدم ورشکستگی به تقصیر و تقلب.

۱-۲-۹ عدم محکومیت مؤثر کیفری.

۱-۲- (اصلاحی ۲۴،۱۲،۱۴۰۱) اشخاص حقیقی ایران

۱-۲-۱- داشتن حداقل سن بیست سال تمام.

۱-۲-۲- داشتن حداقل مدرک دیپلم متوسطه.

تبصره (اصلاحی ۲۴،۱۲،۱۴۰۱)- اشخاص حقیقی و حقوقی زیر از ارائه مدرک موضوع جزء مذکور معاف هستند:

۱. دارندگان پروانه بهره‌برداری از مراجع قانونی ذی‌ربط مشروط به گذشت دو

سال از تاریخ صدور پروانه؛

۲. ارائه‌کنندگان مدارک مثبت مبنی بر حداقل سه سال سابقه فعالیت در زمینه

تجارت با تشخیص اتاق‌های بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران و

تعاون ایران.

۱-۲-۳- داشتن محل کسب با کاربری غیرمسکونی در سند، اعم از ملکی یا

استیجاری دارای شناسه رهگیری به نام شرکت یا یکی از صاحبین امضای مجاز

(برای اشخاص حقوقی) و داشتن محل کسب با کاربری غیرمسکونی، اعم از ملکی

یا استیجاری دارای شناسه رهگیری به نام متقاضی (برای اشخاص حقیقی).

متقاضیان با داشتن حداقل (۲) سال سابقه تسلیم اظهارنامه مالیاتی مشروط بر

آنکه مبلغ فروش کالا و خدمات آن‌ها در سال قبل بیشتر از یک برابر حداقل نصاب

معاملات بزرگ اعلامی در ابتدای هر سال بر اساس ماده (۳) قانون برگزاری مناقصات

- مصوب ۱۳۸۳- و تبصره (۱) آن باشد و نیز شرکت‌های دانش‌بنیان دارای تأییدیه

از معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان رئیس‌جمهور، از شمول این شرط

مستثنی هستند.

- تبصره (اصلاحی ۱۴۰۱/۱۲/۲۴) - برای احراز کاربری غیر مسکونی محل کسب موضوع این جزء، ملاک نوع کاربری مندرج در سند مالکیت حدنگار (تک برگ) است.
- ۲-۱-۴ - داشتن دفاتر قانونی و ارائه اظهارنامه ثبتی.
- تبصره (اصلاحی ۱۴۰۰/۰۵/۰۳) - برای احراز این شرایط بازدید از محل و ارائه مدارک مثبت و حسب مورد تأیید اتاق‌های بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران) و تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران الزامی است.
- ۲-۱-۵ - داشتن حساب جاری مورد تأیید بانک مرکزی.
- ۲-۱-۶ - عدم اشتغال (اعم از تمام وقت و پاره وقت) و همچنین هرگونه رابطه استخدامی یا مشاوره با وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و شرکت‌ها و مؤسسات دولتی، قوای سه‌گانه و نهادهای نظامی، انتظامی، عمومی غیردولتی و انقلابی.
- ۲-۱-۷ - عدم ورشکستگی به تقصیر و تقلب.
- ۲-۱-۸ - نداشتن محکومیت مؤثر کیفری.
- ۲-۱-۹ - ارائه گواهی سازمان امور مالیاتی ذی ربط مبنی بر پرداخت یا ترتیب پرداخت بدهی مالیات قطعی شده موضوع ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم - مصوب ۱۳۶۶ - با اصلاحات بعدی آن.
- ۲-۱-۱۰ - داشتن گواهی موفقیت در آزمون‌های توجیهی بازرگانی.
- تبصره (اصلاحی ۱۴۰۱/۱۲/۲۴) - آزمون مذکور با محتوا و مواد آموزشی متناسب با شرایط تجارت بین‌المللی توسط اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون ایران با تأیید وزارت صنعت معدن و تجارت برگزار می‌شود.
- ۲-۱-۱۱ - نداشتن بدهی قطعی گمرکی، موضوع ماده (۷) قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۹۰ - و یا تعیین تکلیف بدهی خود و نداشتن قاچاق و جعل گمرکی.
- تبصره ۱ (اصلاحی ۱۴۰۰/۰۵/۰۳) - گذراندن دوره آموزشی تخصصی آشنایی با تجارت فرامرزی در اتاق‌های بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران) و تعاون ایران برای دریافت کارت بازرگانی توسط اشخاص حقیقی و نمایندگان مسئول از سوی اشخاص حقوقی الزامی است. دوره مذکور حداقل به مدت (۱۶) ساعت

حاوی سرفصل‌های مشتمل بر آثار حقوقی و مالی استفاده از کارت بازرگانی، آشنایی با مقررات صادرات و واردات، مالیات، امور گمرکی، مبارزه با قاچاق کالا و ارز، سیاست‌های ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اخلاق کسب و کار، اینکوترمز، اعتبارات اسنادی، قانون تجارت و سازمان‌ها و نهادهای داخلی و بین‌المللی مرتبط با تجارت یا برخی عناوین دیگر به تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت است. دوره مذکور با محتوا و مواد آموزشی متناسب با شرایط تجارت بین‌المللی با تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت، قابل تغییر است.

تبصره ۲ (اصلاحی ۱۴۰۰، ۰۵، ۰۳) - دارندگان مدرک دانشگاهی در رشته‌های تخصصی ذی‌ربط، از شمول این حکم مستثنی هستند. شیوه‌نامه مربوط شامل تعداد ساعات دوره و سرفصل مباحث و رشته‌های ذی‌ربط به پیشنهاد مشترک اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران) و اتاق تعاون ایران و تأیید وزیر صنعت، معدن و تجارت ابلاغ خواهد شد.

۲-۱-۱۲ - ارائه کد اقتصادی.

۲-۲-۲ - اشخاص حقیقی غیر ایرانی

۲-۲-۲ - اصلاحی (۱۴۰۱، ۱۲، ۲۴) اشخاص حقیقی غیر ایرانی:

۲-۲-۲-۱ - داشتن کلیه شرایط مقرر برای اشخاص ایرانی.

۲-۲-۲-۲ - کار و اقامت معتبر. - داشتن پروانه

۲-۲-۲-۳ - عمل متقابل کشور متبوع آن‌ها در مورد ایرانیان مقیم آن کشور.

در موارد خاص که صدور کارت بازرگانی بدون توجه به عمل متقابل کشور متبوع متقاضی به تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت ضرورت داشته باشد، وزارت یاد شده می‌تواند مجاز بودن صدور کارت بازرگانی برای این قبیل متقاضیان را بدون رعایت شرط عمل متقابل به اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران) اعلام نماید.

۲-۳-۲ - اشخاص حقوقی

۲-۳-۲ - اصلاحی (۱۴۰۱، ۱۲، ۲۴) - اشخاص حقوقی، اعم از اینکه تشکیل و ثبت آن‌ها

در ایران بوده یا تشکیل آن‌ها در خارج از کشور بوده و سپس در ایران به ثبت رسیده باشند:

۲-۳-۱- مدیرعامل یا یکی از صاحبان امضای مجاز شرکت باید دارای تمامی شرایط مقرر در اجزاء (۲-۱-۱) - (۲-۱-۲) - (۲-۱-۷) - (۲-۱-۸) - (۲-۱-۱۰) و (۲-۱-۱۰) - (۲-۲-۲) - (۲-۲-۳) نیز باشد.

۲-۳-۱- مدیرعامل و رئیس هیئت مدیره شرکت دارای شرایط مقرر در بندهای ۱/۱ - ۲/۱/۲ - ۲/۱/۷ - ۲/۱/۸ - ۲/۱/۹ - ۲/۲/۲ - ۲/۲/۳ باشند.

تبصره ۱- مدیریت شرکت‌های تعاونی و شرکت‌های دولتی و شرکت‌های موضوع قانون حفاظت صنایع مشمول محدودیت بند ۲/۱/۷* نخواهند بود.

«*۱-۲-۷- عدم ورشکستگی به تقصیر و تقلب»

تبصره ۲- مدیران شرکت‌های دولتی، شرکت‌های متعلق به نهادهای انقلابی و شرکت‌های موضوع قانون حفاظت صنایع به حکم مدیریت آنان توسط سازمان دولتی با نهاد ذی ربط صادر شده باشد از ارائه گواهی موضوع بند ۲/۱/۹* معاف خواهند بود.

«*۱-۲-۹- ارائه گواهی سازمان امور مالیاتی ذی ربط مبنی بر پرداخت یا ترتیب پرداخت بدهی مالیات قطعی شده موضوع ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم - مصوب ۱۳۶۶ - با اصلاحات بعدی آن.»

۲-۳-۲- مدیران عامل و اعضای هیئت مدیره دارای شرایط مقرر در جزء (۲-۱-۶)* باشند.

«*۱-۲-۶- عدم اشتغال (اعم از تمام وقت و پاره وقت) و همچنین هرگونه رابطه

استخدامی یا مشاوره با وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و شرکت‌ها و مؤسسات دولتی، قوای

سه‌گانه و نهادهای نظامی، انتظامی، عمومی غیردولتی و انقلابی.»

موارد ذیل مشمول محدودیت جزء (۲-۱-۶) و شرایط (۲-۱-۱۰)* نمی‌شود:

۱. شرکت‌ها و مؤسسات دولتی
۲. نهادهای انقلابی
۳. نهادهای عمومی غیردولتی
۴. شرکت‌ها و مؤسسات متعلق به بندهای (۱) تا (۳) (با مالکیت بیش از پنجاه درصد)
۵. شرکت‌ها و مؤسسات متعلق به بند (۴) (با مالکیت بیش از پنجاه درصد)

۶. شرکت‌های تعاونی

۷. اعضای هیئت علمی

«*۱-۲-۱۰- داشتن گواهی موفقیت در آزمون‌های توجیهی بازرگانی.»

۲-۳-۳- شرکت‌ها باید دارای شرایط مقرر در اجزای (۳-۱-۲) - (۴-۱-۲) - (۵) - (۱-۲-۷) - (۲-۱-۷) - (۲-۱-۹) و (۱۱-۱-۲) باشند.

۲-۳-۴- شرکت‌ها باید دارای شرایط مقرر در اجزای (۲-۱-۲)، (۵-۱-۲)، (۲-۱-۲-۶)، (۲-۱-۸) و (۲-۱-۱۰) باشند.

تبصره (اصلاحی ۱۴۰۱، ۱۲، ۲۴) - کارت بازرگانی اشخاص حقوقی با رعایت مفاد بندهای یادشده به نام شرکت صادر می‌گردد.

بند ۳ ماده ۱۰ - شرایط و نحوه تمدید کارت بازرگانی

بند ۳ (اصلاحی ۱۴۰۱، ۱۲، ۲۴) - چگونگی تمدید کارت بازرگانی

درخواست تمدید کارت از طریق سامانه جامع تجارت صورت می‌پذیرد. متقاضیان تمدید کارت بازرگانی باید شرایط زیر را داشته باشند:

۳-۱- (اصلاحی ۱۴۰۱، ۱۲، ۲۴) - دارا بودن تمامی شروط لازم برای صدور کارت بازرگانی

۳-۲- (اصلاحی ۱۴۰۱، ۱۲، ۲۴) - نداشتن تعهد ارزی سررسید شده واردات و صادرات

۳-۳- (اصلاحی ۲۴، ۱۲، ۱۴۰۱) - نداشتن بدهی حق بیمه برای متقاضیان حقیقی

دارای کارگاه و متقاضیان حقوقی تمدید کارت بازرگانی

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۴۰۱، ۱۲، ۲۴) - هر شخص حقیقی یا حقوقی فقط می‌تواند یک فقره کارت بازرگانی داشته باشد.

تبصره ۲ (اصلاحی ۱۴۰۱، ۱۲، ۲۴) - دارندگان کارت بازرگانی حق واگذاری آن به غیر را ندارند. در صورت احراز واگذاری کارت، اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران) و اتاق تعاون ایران و وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌توانند نسبت به تعلیق و یا ابطال کارت اقدام نمایند.

تبصره ۳ (اصلاحی ۲۴، ۱۲، ۱۴۰۱) - دارنده کارت بازرگانی مطابق ماده (۱۸۶) قانون

مالیات‌های مستقیم، مسئول پرداخت مالیات است و مسئولان صدور، تجدید و تمدید کارت بازرگانی در صورت عدم رعایت ماده مزبور مسئولیت تضامنی با مؤدی خواهند داشت و در صورت استفاده از کارت بازرگانی دیگری مطابق ماده (۲۷۴) قانون مالیات‌های مستقیم اقدام خواهد شد. در هر حال ماده (۱۸۲) قانون یاد شده اعمال خواهد شد و واردکننده مطابق قانون امور گمرکی مشمول پرداخت حقوق ورودی است.

تبصره ۴ (اصلاحی ۱۴۰۱، ۱۲، ۲۴) - وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌تواند با استناد به رتبه‌بندی اشخاص موضوع تبصره (۳) بند (۲) این ماده، در زمان تمدید کارت بازرگانی، متقاضی را صرفاً از یکی از شروط مندرج در بندهای (۳ - ۱ - ۲)، (۵ - ۱ - ۲ - ۳)، (۳ - ۲) و (۳ - ۳) برای حداکثر (۲) سال معاف نموده و آن را در رتبه‌بندی افراد لحاظ کند. همچنین وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌تواند نداشتن سوء اثر ناشی از چک برگشتی یا عدم آن را در رتبه‌بندی اخیر منظور نماید. دستورالعمل این تبصره توسط وزیر صنعت، معدن و تجارت با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون ایران تهیه و ظرف سه ماه ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۵ (اصلاحی ۱۳۹۷، ۰۸، ۰۶ه) - دارنده کارت بازرگانی مطابق ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم مسئول پرداخت مالیات است و مسئولان صدور، تجدید و تمدید کارت بازرگانی در صورت عدم رعایت ماده مزبور مسئولیت تضامنی* با مؤدی خواهند داشت و در صورت استفاده از کارت بازرگانی دیگری مطابق ماده (۲۷۴) قانون مالیات‌های مستقیم اقدام خواهد شد. در هر حال ماده (۱۸۲) قانون یاد شده اعمال خواهد شد و واردکننده مطابق قانون امور گمرکی مشمول پرداخت حقوق ورودی است.

«* منظور از مسئولیت تضامنی یعنی اینکه هریک از افراد مذکور نسبت به کل موضوع مسئولیت دارند و طبق قانون موظف به پاسخ‌گویی و جبران خسارت هستند و شاکی می‌تواند علیه هر یک از آن‌ها به صورت مجزا طرح شکایت کند و اقدامات قانونی را انجام دهد.»

بند ۴ ماده ۱۰- موارد معافیت از داشتن کارت بازرگانی

بند ۴ (اصلاحی ۲۴،۱۲،۱۴۰۱) - موارد معافیت از داشتن کارت بازرگانی:

۴-۱- شرکت‌های تعاونی مرزنشینان برای ورود کالاهای مورد نیاز خانوارهای مرزنشین طبق فهرست مربوط و به تعداد، مقدار و ارزش تعیین شده و صدور کالاها در ازای کالاهای وارداتی.

۴-۲- ملوانان ایرانی شاغل در شناورها که بین سواحل ایران و سایر کشورها در تردد هستند، برای ورود کالاهای مورد نیاز خانواده خود به تعداد، مقدار و ارزش تعیین شده.

۴-۳- پيله‌وران، برای ورود کالاهای قابل ورود مورد نیاز استان خود و استان‌های همجوار در صورت اخذ کارت پيله‌وری و مجوز ورود از سازمان صنعت، معدن و تجارت شهر یا استان مربوط.

۴-۴- کارگران ایرانی شاغل در خارج از کشور در صورت داشتن کارنامه شغلی از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی طبق فهرست مربوط و در حد تعداد، مقدار یا ارزش تعیین شده.

۴-۵- کالاهایی که ورود و صدور آنها به تشخیص گمرک برای فروش نیست.

بند ۵ ماده ۱۰ - نحوه و شرایط ابطال کارت بازرگانی

بند ۵ - (اصلاحی ۲۴،۱۲،۱۴۰۱) - در صورتی که بین متقاضیان کارت بازرگانی و اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران یا اتاق تعاون ایران اختلاف پیدا شود، هر یک از طرفین می‌توانند موضوع اختلاف را با ذکر دلایل خود جهت اتخاذ تصمیم نهایی به وزارت صنعت، معدن و تجارت منعکس نمایند.

بند ۶ - (اصلاحی ۲۴،۱۲،۱۴۰۱) - در صورتی که بعد از صدور کارت برای وزارت صنعت، معدن و تجارت مشخص شود که دارنده کارت فاقد یک یا چند شرط از شرایط دریافت کارت است یا بعد از صدور فاقد شرط یا شرایط مذکور گردیده است، وزارت مذکور می‌تواند رأساً نسبت به ابطال کارت اقدام نموده و موضوع را به اطلاع اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران) یا اتاق تعاون ایران حسب مورد برساند. لکن در صورتی که این امر برای اتاق بازرگانی، صنایع، معدن و

کشاورزی ایران یا اتاق تعاون ایران مشخص گردد باید موضوع را جهت ابطال به وزارت صنعت، معدن و تجارت منعکس نماید.

تبصره ۱ (اصلاحی ۲۴،۱۲،۱۴۰۱) - چنانچه در طول دوره اعتبار کارت بازرگانی، گزارشی مبنی بر رفتار سوء تجاری دارنده کارت بازرگانی دریافت شود، وزارت صنعت، معدن و تجارت در صورت احراز توسط کارگروهی متشکل از نمایندگان وزارت صنعت، معدن و تجارت، گمرک جمهوری اسلامی ایران و اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران) و اتاق تعاون ایران (حسب مورد)، می‌تواند تا زمان حصول رسیدگی توسط مراجع ذی‌ربط، نسبت به تعلیق یا ابطال کارت بازرگانی اقدام کند.

تبصره ۲ (اصلاحی ۲۴،۱۲،۱۴۰۱) - انقضا، تعلیق یا ابطال کارت بازرگانی به هر دلیلی مانع از اصلاح یا تمدید ثبت سفارش و ترخیص یا صادرات کالاهایی که حسب مورد شروط مندرج در ماده (۱۱) و ماده (۱۱) مکرر این آیین‌نامه را دارند، نمی‌گردد.

تبصره ۳ (اصلاحی ۲۴،۱۲،۱۴۰۱) - مکلف کردن متقاضی صدور و یا تمدید کارت بازرگانی به وارد کردن اطلاعات در سامانه و یا ارائه مدارک مربوطه برای بیش از یک بار ممنوع است.

تبصره ۴ (اصلاحی ۲۴،۱۲،۱۴۰۱) - جزءهای (۱-۱) تا (۱-۳) تبصره (۳) و جزءهای (۱) تا (۳) تبصره (۴) بند (۲) و جزء (۴-۱-۲) این ماده پس از ایجاد امکان استعلام سامانه‌ای (سیستمی) مالکیت توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط، از جمله سازمان مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی لازم‌الاجرا خواهد بود.

تبصره ۵ (اصلاحی ۲۴،۱۲،۱۴۰۱) - وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است گزارش عملکرد شش ماهه تبصره‌های (۳) و (۴) بند (۲) این ماده را به هیئت وزیران ارائه دهد.

انواع کالاها

پس از آنکه کارت بازرگانی به عنوان مجوز فعالیت تجاری در زمینه صادرات و واردات اخذ شد، لازم است بدانیم طبق قوانین و مقررات صادرات و واردات، چه کالاها و خدماتی را و با چه شرایطی می‌توانیم وارد و یا صادر کنیم. این تقسیم‌بندی و الزامات مربوط به هریک از کالاها در ماده ۲ قانون و آیین‌نامه اجرایی این ماده ذکر شده است.

مواد قانون (ق.م.ص.و)

ماده ۲ قانون - کالاهای صادراتی و وارداتی به سه گروه زیر تقسیم می‌شوند:

۱ - کالای مجاز: کالایی است که صدور یا ورود آن با رعایت ضوابط، نیاز به کسب مجوز ندارد.

۲ - کالای مشروط*: کالایی است که صدور یا ورود آن با کسب مجوز امکان‌پذیر است. «* از کالاهای «مشروط»، در سایر قوانین و مقررات و آیین‌نامه‌های مربوطه و از جمله قانون امور گمرکی با عنوان کالاهای «مجاز مشروط» نام برده شده است.»

۳ - کالای ممنوع: کالایی است که صدور یا ورود آن به موجب شرع مقدس اسلام (به اعتبار خرید و فروش و یا مصرف) و یا به موجب قانون ممنوع گردد.

تبصره ۱ - دولت می‌تواند بنا به مقتضیات و شرایط خاص زمانی با رعایت قوانین مربوطه صدور یا ورود بعضی از کالاها را ممنوع نماید.

تبصره ۲ - نوع و مشخصات کالاهای هر یک از موارد سه‌گانه فوق‌الذکر بر اساس آیین‌نامه‌ای که توسط وزارت بازرگانی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، معین خواهد شد.

با توجه به این تقسیم‌بندی، ضوابط خاصی برای واردات و صادرات هر یک از گروه‌های کالائی فوق‌ترتب است که در قانون و آیین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات به آن‌ها اشاره شده است. ضوابط مربوط به این کالاها در سایر قوانین، از جمله قانون امور گمرکی و آیین‌نامه اجرایی آن، قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز و... به صورت مشروح بیان شده است. به منظور اجتناب از طولانی شدن مطلب و رعایت اختصار، در اینجا فقط به ذکر مواد قانون مقررات صادرات و واردات و

آیین نامه اجرایی آن اکتفا کرده و در صورت لزوم برای درک کامل مفاد مواد اشاره شده سایر قوانین و مقررات را که در متن مواد و آیین نامه اجرایی این قانون به آن‌ها اشاره شده باشد در ذیل همان ماده آورده شده است.

تکالیف قانونی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی

با توجه به تقسیم‌بندی کالاها به کالاهای مجاز، مشروط (مجاز مشروط) و ممنوع و ضوابط حاکم بر تجارت آن‌ها، به‌ویژه در مورد کالاهای مجاز مشروط که نیاز به کسب مجوزهای خاص دارد، برای تسریع در امور و پیشگیری از بلا تکلیفی صادرکنندگان و واردکنندگان، قانون‌گذار تکالیفی را برای هر یک از وزارتخانه‌های مرتبط با این موضوع تعیین نموده است که به موقع باید انجام شود تا تکلیف فعالان این عرصه (به‌جز در موارد خاص و موردی) از قبل روشن باشد.

پیش‌تر گفته شد که سازمان توسعه تجارت ایران به نمایندگی از وزارت بازرگانی؛ مکلف است همه ساله کتاب قانون مقررات صادرات و واردات را همراه با آخرین اصلاحات آیین نامه و دستورالعمل‌ها و ضوابط جدید مورد نظر دستگاه‌های ذی‌ربط تجدید چاپ کند و در اختیار فعالان این عرصه و سازمان‌های بهره‌بردار قرار دهد. در همین راستا در این قانون تکالیفی برای این وزارتخانه و سایر وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های ذی‌ربط تعیین شده است که در ادامه مطلب به آن‌ها پرداخته شده است.

مواد قانون (ق.م.ص.و)

ماده ۴ قانون - وزارت بازرگانی موظف است تغییرات کلی آیین نامه اجرایی این قانون و جداول ضمیمه مقررات صادرات و واردات را قبل از پایان هر سال، برای سال بعد و تغییرات موردی آن‌ها را طی سال، پس از نظرخواهی از دستگاه‌های ذی‌ربط و اتاق ضمن منظور نمودن حقوق مکتسب تهیه و پس از تصویب هیئت وزیران جهت اطلاع عموم منتشر کند.

تبصره - کلیه بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط به صدور و ورود کالا منحصراً از طریق وزارت بازرگانی به سازمان‌های اجرایی ذی‌ربط اعلام می‌گردد.

ماده ۵ قانون - کلیه وزارتخانه‌های تولیدی موظفند همه‌ساله پیشنهادهای خود را در خصوص شرایط صدور و ورود کالاهای مشابه تولید داخلی با توجه به نیازهای داخلی و مقتضیات کشور برای سال آینده حداکثر تا پانزدهم بهمن‌ماه همان سال به وزارت بازرگانی اعلام کنند.

تبصره - سایر دستگاه‌های ذی‌ربط و اتاق می‌توانند پیشنهادهای خود را نسبت به اقلام مربوطه با توجه به نیازهای داخلی و مقتضیات کشور تا تاریخ پانزدهم بهمن‌ماه به وزارت بازرگانی ارائه دهند.

ماده ۹ قانون - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و گمرک ایران موظفند آمار ثبت سفارش گشایش شده و ترخیص کالا را حداکثر هر سه ماه یک بار به وزارت بازرگانی و سایر ارگان‌های ذی‌ربط و اتاق ارسال دارند.

مواد آیین‌نامه (آ.ق.م.ص.و)

ماده ۲ (اصلاحی ۲۸،۱۲،۱۳۹۸) - وزارتخانه‌ها و سازمان‌هایی که ورود کالاهایی موقوف به موافقت آن‌ها است، باید نظر کلی خود را در رابطه با ورود کالاهای مذکور تا (۱۵) آبان ماه هر سال برای اجرا در سال بعد به وزارت بازرگانی اعلام کنند. دستگاه‌های اجرایی یاد شده می‌توانند نظرات تکمیلی خود را تا (۱۵) بهمن‌ماه هر سال به وزارت مذکور منعکس نمایند و در موارد استثنایی که به دلایلی اعلام موافقت کلی مقدور نباشد، دلایل و ضوابط صدور مجوز را به وزارت بازرگانی اعلام کنند.

تبصره (اصلاحی ۱۲،۱۱،۱۳۷۹) - در موارد خارج از موافقت کلی وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها به استثنای کالای موقوف به موافقت وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح که وزارت بازرگانی اقدام به استعلام از وزارتخانه یا سازمان ذی‌ربط می‌نماید، چنانچه ظرف (۱۵) روز از تاریخ دریافت استعلام پاسخی به آن وزارت داده نشود وزارت بازرگانی مجاز است رأساً نسبت به صدور مجوز موردی اقدام ورزد.

ماده ۳ - وزارتخانه‌ها و سازمان‌هایی که ورود یا صدور کالاهایی منوط به رعایت ضوابط استانداردها یا اخذ گواهی آن‌ها، قبل یا بعد از اظهار کالا در گمرک می‌باشد، موظفند شرایط و مشخصات مورد نظر خود، همچنین نام مؤسسات و سازمان‌های

کنترل‌کننده و مجری ضوابط مذکور را با درج آگهی در جراید و انتشار مقررات ناظر به اطلاع واردکنندگان، صادرکنندگان و سازمان‌های اجرایی ذی‌ربط برسانند.

تبصره - وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مذکور موظف هستند زمان‌بندی بررسی و آزمایش کالاهای تحت پوشش خود را ضمن لحاظ نمودن حداکثر تسهیل و تسریع در امور تهیه و اعلام کنند.

ماده ۴ (اصلاحی ۲۱/۰۵/۱۳۸۶) - وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مسئول تعیین ضوابط، مقررات و استانداردهای بهداشت انسانی، دامی و نباتی که برای ترخیص و ورود کالا رعایت آن‌ها ضرورت دارد موظف هستند بدون در نظر گرفتن موافقت یا مخالفت خود با ورود یا صدور کالا، ضوابط یاد شده را به وزارت بازرگانی اعلام کنند و وزارت یاد شده به صورت عام با انتشار در رسانه‌های گروهی به اطلاع واردکنندگان و صادرکنندگان و سازمان‌های اجرایی برسانند، در غیر این صورت وزارتخانه یا سازمان مسئول نمی‌تواند از ترخیص کالاهایی که ضوابط آن‌ها را اعلام نکرده است، جلوگیری نماید.

تبصره ۲ (اصلاحی ۲۱/۰۵/۱۳۸۶) - موارد استثناء و نیز هرگونه اعمال محدودیت در مبادی ورودی و خروجی کشور با اعلام وزارت بازرگانی در کمیسیون ماده (۱) آیین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات* تعیین می‌شود. ورود کالاهایی که سابقه قبلی ورود از کشور مبدأ را ندارد جزو استثنائات خواهد بود.

«* کمیسیون مذکور همان کمیسیون تصمیم‌گیر در ارتباط با موضوعات مرتبط با مقررات صادرات و واردات است که با عضویت نمایندگان دستگاه‌های مرتبط با دبیری وزارت بازرگانی تشکیل و دبیرخانه آن در این وزارتخانه مستقر است که در ماده ۱ آیین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات در فوق به ترکیب آن اشاره شد.»

ماده ۵ - (با توجه به اینکه مربوط به ثبت سفارش بوده در بخش مجوز واردات آمده است).

ماده ۶- در مواردی که برای کالاهای وارداتی، استاندارد اجباری تعیین و از طریق وزارت بازرگانی اعلام می‌شود همچنین در مورد سایر استانداردها و ضوابط موضوع

ماده ۳ این آیین نامه، واردکنندگان موظف هستند استانداردها و ضوابط مورد نظر را در قراردادهای خرید و اوراق ثبت سفارش کالا جهت الزام فروشنده به ارسال کالا طبق استانداردها و ضوابط تعیین شده قید نموده، همچنین در اوراق مذکور ارائه برگ بازرسی کالا مبنی بر تأیید رعایت استانداردها و ضوابط مذکور را شرط پرداخت وجه قرار دهند. وزارت بازرگانی و بانک حسب مورد موظفند از ثبت آماری و صدور مجوز ورود، و ثبت سفارش کالاهای وارداتی مشمول استانداردها و ضوابط مذکور که نکات بالا در پیش فاکتور و سایر اوراق ثبت سفارش آن‌ها رعایت نشده باشد، خودداری کنند.

ماده ۷ - مقررات و دستورالعمل‌های سیستم بانکی کشور برای ورود و صدور کالا همچنین مقررات و دستورالعمل‌های شورای عالی هماهنگی ترابری کشور، شورای عالی بیمه، شرایط صدور گواهی‌های موضوع ماده ۶ فوق که در چهارچوب وظایف و اختیارات وزارتخانه‌ها و سازمان‌های متولی امر، صادر و عیناً ظرف سه روز از طریق وزارت بازرگانی اعلام می‌شود جزو ضوابط ورود و صدور کالا است که رعایت آن‌ها در مورد تمامی کالاهای قابل ورود یا قابل صدور الزامی است.

مجوز واردات

پس از اطلاع از نوع کالا و شرایط ورود آن، گام بعدی برای واردات کالا به کشور، اخذ مجوز ورود کالا است. بر اساس ماده ۸ قانون مقررات صادرات و واردات کلیه واردکنندگان کالاهای مختلف، اعم از دولتی و یا غیر دولتی باید برای اخذ مجوز صرفاً از طریق وزارت بازرگانی اقدام کنند و بدین منظور باید اقدام به ثبت سفارش نمایند.

مواد قانون (ق.م.ص.و)

ماده ۸ قانون - واردکنندگان کالاهای مختلف، اعم از دولتی و غیر دولتی جهت اخذ مجوز ورود و ثبت سفارش باید منحصراً به وزارت بازرگانی مراجعه کنند.
تبصره ۱ - موافقت با ورود کالا، مجوز ترخیص نیز تلقی شده و نیازی به اخذ مجوز جداگانه نیست.

تبصره ۲ - خانوارهای مرزنشین یا شرکت‌های تعاونی آن‌ها، ملوانان، پیلهوران و کارکنان شناورها که اقدام به ورود کالا جهت مصرف شخصی خود می‌نمایند از موضوع این ماده مستثنی هستند.

مواد آیین‌نامه (آ.ا.ق.م.ص.و)

ماده ۵- با توجه به مفاد مواد (۱) و (۸) قانون مقررات صادرات و واردات* که از این پس به اختصار «قانون» نامیده می‌شود ورود کلیه کالاهای قابل ورود، اعم از اینکه واردکننده از بخش دولتی یا غیردولتی باشد به استثنای موارد زیر موکول به ثبت سفارش و اخذ مجوز ورود از وزارت بازرگانی با رعایت سایر شرایط مقرر خواهد بود.
* در صفحات و سطرهای قبل به مفاد این دو ماده اشاره شد.»

موارد استثناء از ثبت سفارش

۱. کالاهای مورد نیاز خانوارهای مرزنشین، شرکت‌های تعاونی آن‌ها، ملوانان، کارکنان شناورها طبق فهرستی که در همین آیین‌نامه می‌آید و در حد مقرر در آن. گمرک موظف است آمار واردات کالاهای موضوع این بند را طبق فرم وزارت بازرگانی تنظیم نموده و در پایان هر ماه به وزارت مذکور ارسال کند.
۲. کالاهای خاص نظامی با تأیید وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و کالاهای خاص انرژی اتمی با تأیید رئیس سازمان انرژی اتمی.
۳. کالاهای همراه مسافران ورودی در حدی که در این آیین‌نامه مشخص می‌گردد و طبق فهرستی که وزارت بازرگانی اعلام می‌دارد.
۴. کالاهای وارداتی از طریق پست در حدی که در این آیین‌نامه مشخص می‌شود.
۵. نمونه‌های تجارتي و توليدي در حدی که در این آیین‌نامه تعیین خواهد شد.

تبصره ۱- کالاهای اهدایی موضوع بند ۹ ماده ۳۷ قانون امور گمرکی به شرط تجاری نبودن فقط از لحاظ احراز انطباق با قانون مربوط منوط به بررسی وزارت بازرگانی

خواهد بود. لکن با توجه به مفاد تبصره ذیل بند ۲۰ ماده ۳۷ قانون مذکور نیاز به مجوزهای ورود مقرر توسط دولت را نخواهد داشت.

تبصره ۲- مجوز ورود و ثبت سفارش وزارت بازرگانی برای ترخیص کالا کافی است و با داشتن آن‌ها نیازی به اخذ مجوز ترخیص از وزارت مذکور نخواهد بود، لکن مواردی مانند گواهی بهداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا سازمان دامپزشکی و گواهی بهداشت نباتی سازمان حفظ نباتات و گواهی انطباق با استاندارد مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی و نظایر آن‌ها که برای تأیید کیفیت کالا مستلزم بازدید کالا در مبدأ یا بعد از ورود به گمرک و نمونه برداری از آن است و اخذ آن‌ها قانوناً الزامی است مشمول مفاد تبصره یک ماده ۸ قانون* نیست.

«* تبصره ۱ ماده ۸ قانون - موافقت با ورود کالا، مجوز ترخیص نیز تلقی شده و نیازی به اخذ مجوز جداگانه نیست.»

تبصره ۳- در مورد واردات کارگران و ایرانیان شاغل در کشورهای خارجی روش ثبت سفارش به صورت خاص با هماهنگی وزارت بازرگانی و وزارت کار و امور اجتماعی تعیین خواهد شد.

شرایط و ضوابط مربوط به حمل و نقل

مواد قانون (ق.م.ص.و)

ماده ۶ قانون - اولویت حمل کلیه کالاهای وارداتی کشور با وسایل نقلیه ایرانی است، دستورالعمل مربوط به استفاده از وسایل نقلیه خارجی، اعم از دریایی، هوایی، جاده‌ای و راه‌آهن را شورای عالی هماهنگی ترابری کشور بر ساس آیین‌نامه مصوب هیئت وزیران تهیه می‌کند.

ماده ۷ قانون - دولت موظف است اماکن خاصی را برای نگهداری امانی کالاهای مورد نیاز جهت تعمیر و تجهیز ناوگان‌های تجاری دریایی و هوایی کشور اختصاص دهد. تبصره ۱ - ترانزیت کالاهای موضوع این ماده از یک مبداء به مبادی دیگر، با رعایت مقررات مربوط به ترانزیت مجاز است.

تبصره ۲ - این گونه کالاها از شمول پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هر گونه عوارض معاف هستند.

تبصره ۳ - آن قسمت از نیازمندی‌های ناوگان‌های یاد شده که از داخل کشور قابل تأمین باشد، از هر گونه تعهد و اخذ مجوزهای صادراتی معاف است.

مواد آیین‌نامه (آ.ا.ق.م.ص.و)

ماده ۱۲ - حمل کالاهای صادراتی کشور با وسایل نقلیه خارجی مجاز است و نیاز به کسب مجوز شورای عالی هماهنگی و ترابری کشور وزارت راه و ترابری ندارد.

تبصره - وزارت راه و ترابری (شورای عالی هماهنگی ترابری کشور) با استفاده از روش‌های اقتصادی مشوق‌هایی برای حمل کالاهای صادراتی با وسایل نقلیه ایرانی پیش‌بینی نماید.

ماده ۱۳ - شورای عالی هماهنگی ترابری کشور در رابطه با اولویت حمل کالاهای وارداتی توسط وسائط نقلیه ایرانی، اعم از دریایی، هوایی، جاده‌ای و راه‌آهن، دستورالعمل‌های مربوط را با توجه به نکات زیر تصویب و جهت اجرا به کلیه ارگان‌های ذی‌ربط ابلاغ خواهد نمود:

۱. تعیین روش‌های مناسب برای کاهش تشریفات اداری و استفاده از ابزارهای اقتصادی به منظور گرایش صاحبان کالا به استفاده بیشتر از ناوگان ایرانی.

۲. ایجاد تسهیلات برای وسایل نقلیه ایرانی.

ماده ۱۴ - گمرک ایران مسئول اجرای ماده ۷ قانون مقررات صادرات و واردات* خواهد بود و موظف است آمار کالاهای ترانزیت شده از این‌گونه محل‌ها را هر سه ماه اعلام نماید.

سازمان بنادر و کشتیرانی، شرکت انبارهای عمومی و سایر سازمان‌ها و شرکت‌هایی که در ارتباط با اجرای این ماده هستند، مکلف به تبعیت از دستورهای گمرک می‌باشند.

«*ماده ۷ - دولت موظف است اماکن خاصی را برای نگهداری امانی کالاهای مورد نیاز جهت تعمیر و تجهیز ناوگان‌های تجاری دریایی و هوایی کشور اختصاص دهد.

تبصره ۱ - ترانزیت کالاهای موضوع این ماده از یک مبداء به مبادی دیگر، با رعایت مقررات مربوط به ترانزیت مجاز است.

تبصره ۲ - این گونه کالاها از شمول پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هر گونه عوارض معاف هستند.

تبصره ۳ - آن قسمت از نیازمندی‌های ناوگان‌های یاد شده که از داخل کشور قابل تأمین باشد، از هر گونه تعهد و اخذ مجوزهای صادراتی معاف می‌باشد.»

کالاهای ممنوعه و محدودیت‌های واردات و صادرات

مواد قانون (ق.م.ص.و)

در بند ۳ ماده ۲ قانون مقررات صادرات و واردات گفته شد که کالای ممنوع، کالایی است که صدور یا ورود آن به موجب شرع مقدس اسلام (به اعتبار خرید و فروش و یا مصرف) و یا به موجب قانون ممنوع گردد.

مواد آیین‌نامه (آ.ا.ق.م.ص.و)

ماده ۸ - الف: کالای ممنوعه قانونی عبارت است از کالایی که ورود یا صدور آن به موجب قوانین ممنوع شده است.

ب: کالای ممنوعه توسط دولت شامل کلیه کالاهایی است که در جدول ضمیمه مقررات صادرات و واردات یا دیگر مصوبات دولت غیر مجاز اعلام شده است.

ماده ۹ - هر گونه معامله تجاری با رژیم اشغالگر قدس ممنوع است.

ماده ۱۰ - (در بخش کارت بازرگانی مطرح شد).

تغییر شرایط و مقررات صادرات و واردات کالا

برخی از کالاها در شرایط عادی ممنوع یا مجاز مشروط نیستند اما گاهی به اقتضای شرایط جامعه و ضرورت‌های ایجاب شده، بر اساس تصمیمات موردی و خاص دولت یا مراجع قانونی تصمیم‌گیر برخی کالاها ممنوع یا مجاز مشروط شده و یا شرایط ورود و صدور آنها تغییر می‌یابد. در چنین شرایطی، برای کالاهایی که طبق روال

معمول قبل از تصمیم جدید، ثبت سفارش شده و اقداماتی انجام شده باشد بر اساس مفاد ماده ۱۱ اقدام خواهد شد.

ماده ۱۱- کالاهایی که به موجب جدول ضمیمه این آیین نامه یا تصویب نامه های خاص از طرف دولت ممنوع اعلام می شود، همچنین کالاهایی که شرط ورود آنها در جهت محدودیت تغییر می کند در صورت انطباق با یکی از شرایط ذیل و با رعایت مقررات قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود قابل ترخیص خواهد بود:

۱. قبل از ممنوع شدن توسط دولت یا تغییر شرط ورود در گمرک موجود بوده و در دفاتر گمرک به ثبت رسیده باشد.

۲. برای کالا قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود، اعتبار اسنادی گشایش شده و بارنامه حمل قبل از انقضای مهلت اعتبار صادر گردد.

۳. برای کالا قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود از طریق بروات اسنادی پس از تأیید ثبت سفارش توسط بانک مجاز ثبت سفارش گردیده و برای برات مربوط توسط واردکننده قبولی نوشته شده و اولین بارنامه حمل قبل از انقضای مدت اعتبار ثبت سفارش صادر شده باشد و ظرف مهلت های ذیل بند ۴ این ماده به کشور وارد گردد.

۴. در مورد کالاهای بدون انتقال ارز (بدون تعهد سیستم بانکی برای پرداخت وجه) که مجوزهای لازم برای ورود آنها بر اساس مقررات قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود کسب شده باشد. در صورتی که اولین بارنامه حمل قبل از ممنوعیت یا تغییر شرط ورود صادر و ظرف مهلت های زیر به کشور وارد گردد:

الف - در صورت حمل از طریق هوایی حداکثر ظرف ۲۰ روز از تاریخ صدور اولین

بارنامه حمل

ب - در صورت حمل از طریق دریا، زمین یا به طور مرکب از طریق دریا و زمین از

تاریخ صدور اولین بارنامه حمل به شرح زیر مهلت خواهد داشت:

۱. در مورد کالاهایی که از کشورها و امارات عربی خلیج فارس و کشورهای

همجوار خریداری و حمل می‌گردد؛ ۲۰ روز.

۲. در مورد سایر کشورها از طریق زمین ۴۰ روز، دریایی یا دریایی زمینی؛ ۵۵ روز.

تبصره ۱- در مورد کالاهای موضوع این ماده چنانچه مجوز قبلی وزارت بازرگانی قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود کسب شده باشد، باید بازنامه ظرف مهلت مندرج در مجوز صادر و کالا ظرف مهلت‌های تعیین شده در بندهای الف و ب فوق وارد شود.

تبصره ۲- موارد استثنا با موافقت کمیسیون موضوع ماده یک قابل انجام خواهد بود.

مبادلات مرزی، ملوانان، پیلهوران و کارگران شاغل در خارج از کشور

به منظور حمایت از مرزنشینان و افزایش ماندگاری هموطنان ساکن در مناطق مرزی با هدف حفظ امنیت کشور، و همچنین برای پیلهوران شاغل در استان‌های مرزی و ملوانان شاغل در روی کشتی‌ها و نیروهای کار که با مجوز وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در سایر کشورها شاغل هستند، معافیت‌های ویژه‌ای در نظر گرفته شده تا این عزیزان با رعایت آن شرایط و ضوابط بتوانند کالاها را بدون پرداخت حقوق ورودی وارد کشور نمایند. شرایط و ضوابط قانونی مربوط به این معافیت‌ها را در ادامه مرور می‌کنیم.

مواد قانون (ق.م.ص.و)

ماده ۱۰ قانون- دولت موظف است در آیین‌نامه اجرایی نکات ذیل را در خصوص

مبادلات مرزی مشخص نماید.

۱. نقاط یا اعماقی از حاشیه‌های مرزی که ساکنین آن‌ها مجاز به مبادلات مرزی هستند.

۲. نوع و مقدار کالاهای قابل صدور و ورود توسط خانوارهای مرزنشین یا شرکت‌های تعاونی آن‌ها، کارگران ایرانی شاغل مجاز در خارج، پیلهوران مرزنشین، ملوانان و کارکنان شناورهایی که بین سواحل جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورها در تردد هستند.

۳. شرایطی که اشخاص و گروه‌های یاد شده باید داشته باشند.

۴. شرایط صدور و ورود کالا و انجام تعهدات.

تبصره ۱ - کالاهای قابل ورود که خانوارهای مرزنشین یا شرکت‌های تعاونی آنان و کارکنان شناورها برای مصارف شخصی خود، وارد کشور می‌کنند با تصویب هیئت وزیران در مورد ارزاق عمومی از پرداخت سی درصد (۳۰٪) تا حداکثر معادل صد درصد (۱۰۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی متعلقه و در مورد لوازم خانگی از پرداخت حداکثر تا معادل پنجاه درصد (۵۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی متعلقه معاف می‌باشند.

تبصره ۲ - کارگران و ایرانیان شاغل مجاز در خارج از کشور می‌توانند ماشین‌آلات صنعتی، ابزار و مواد اولیه مورد نیاز کشور را با رعایت میزان و با استفاده از معافیت درصدی از سود بازرگانی که متفقاً توسط وزارت بازرگانی، وزارت کار و امور اجتماعی و وزارتخانه‌های صنعتی ذی‌ربط تعیین و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، وارد نمایند. ماده ۱۱ قانون - به دولت اختیار داده می‌شود در هر یک از مناطق مرزی که ایجاد بازارچه مرزی را مفید تشخیص می‌دهد با رعایت اولویت نظیر استعداد محلی، ضرورت اشتغال و توسعه روابط تجاری با کشور همسایه نسبت به ایجاد آن اقدام نماید.

مواد آیین‌نامه (آ.ا.ق.م.ص.و)

ماده ۱۵ - اهالی نقاط جمعیتی متصل به مرزهای جنوب و جنوب شرقی کشور که در این نقاط ساکن هستند با دریافت کارت مبادلات مرزی مشمول تسهیلات مبادلات مرزی خواهند بود.

تبصره ۱ - نقاط جمعیتی موضوع این ماده به نحوی که حداکثر (۱.۲۰۰.۰۰۰) نفر مشمول تسهیلات مبادلات مرزی شوند، توسط وزارت کشور تعیین و به گمرک اعلام می‌گردد.

تبصره ۲ - کارت مبادلات مرزی توسط اداره بازرگانی محل و در صورت نبودن آن بخشداری محل در اسفند ماه هر سال تا پایان فروردین ماه سال بعد به نام سرپرست

خانواده صادر می‌گردد و به مدت یک سال اعتبار دارد. تمدید کارت‌های مبادلات مرزی برای سال‌های بعد موکول به انجام تشریفات مقرر در این ماده می‌باشد. تبصره ۳ - نوزادان خانواده‌های دازنده کارت مبادلات مرزی در صورتی که عضو ششم به بعد خانواده باشند، مشمول تسهیلات مبادلات مرزی نخواهند بود.

ماده ۱۶ - دارندگان کارت مبادلات مرزی می‌توانند با تحویل کارت خود به شرکت تعاونی مرزنشینان محل، در آن عضو شوند. شرکت تعاونی پس از دریافت کارت، مهر خود را در محل مخصوص روی کارت خواهد زد. شرکت مذکور فهرستی از کارت‌هایی را که دریافت و مهر نموده تهیه کرده و به تأیید اداره بازرگانی یا بخشداری محل می‌رساند. شرکت تعاونی می‌تواند با ارائه فهرست مذکور به میزان مجموع سهمیه اعضای خود در چهارچوب مقررات مربوط اقدام به مبادله مرزی نماید. خانواده‌هایی که کارت آن‌ها توسط تعاونی مهر نشده و مایل به عضویت در تعاونی نیستند یا تعاونی در محل آنان تشکیل نگردیده است می‌توانند با ارائه کارت خود بدون حق توکیل در حد سهمیه تعیین شده مبادله مرزی نمایند.

تبصره - شرکت‌های تعاونی مرزنشینان می‌توانند همانند سایر اشخاص حقوقی، خارج از مقررات مربوط به مبادلات مرزی در چهارچوب مقررات عمومی صادرات و واردات اقدام به صادرات و واردات کالا نمایند.

ماده ۱۷ - دارندگان کارت مبادلات مرزی یا شرکت تعاونی آنان مجازند کلیه کالاهایی را که صدور آن‌ها مجاز است یا با صادرات آن‌ها موافقت کلی شده است با رعایت سایر مقررات صادر کرده و در مقابل، در حد سقف ارزشی یک میلیون (۱.۰۰۰.۰۰۰) ریال در سال برای هر نفر بدون اخذ مجوزهای مقرر در جداول مقررات صادرات و واردات طبق فهرست زیر اقدام به واردات کالاهای مورد نیاز خود کنند.

الف - «فهرست کالاهای قابل ورود توسط دارندگان کارت مبادلات مرزی یا

تعاونی‌های مرزنشینان و میزان معافیت گمرکی آن‌ها.»

۱ - برنج خوراکی - (۵۰) کیلوگرم برای هر نفر در سال یا معافیت کامل حقوق

گمرکی و سود بازرگانی.

- ۲- روغن نباتی خوراکی (جامد و مایع) با رعایت تاریخ مصرف و استاندارد مربوط (۱۵) کیلوگرم برای هر نفر در سال با معافیت (۵۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.
- ۳- چای سیاه - (۲) کیلوگرم برای هر نفر در سال با معافیت کامل حقوق گمرکی و سود بازرگانی.
- ۴- قند و شکر جمعاً (۲۰) کیلوگرم برای هر نفر در سال با معافیت (۵۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.
- ۵- تمر هندی - (۵) کیلوگرم برای هر نفر در سال فقط برای نقاط ساحلی مشمول، با معافیت (۵۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.
- ۶- ادویه (شامل زردچوبه، فلفل سیاه، زنجبیل، هل، میخک و دارچین - جمعاً (۳) کیلوگرم) برای هر نفر در سال با معافیت (۵۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.
- ۷- چرخ خیاطی خانگی دستی یا صنعتی کامل - یک دستگاه برای هر پنج نفر در سال با معافیت (۵۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.
- ۸- فلاسک چای - یک دستگاه برای هر پنج نفر در سال با معافیت (۳۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.
- ۹- شیشه فلاسک چای - یک عدد برای هر پنج نفر در سال با معافیت (۳۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.
- ۱۰- فانوس بادی - یک عدد برای هر پنج نفر در سال با معافیت (۵۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.
- ۱۱- چوب چهارتراش فقط برای نقاط ساحلی مشمول - بدون محدودیت.
- ۱۲- چوب ساج برای لنج سازی - بدون محدودیت.
- ۱۳- موتور برای قایق و لنج باری و صیادی یا قطعات منفصله آن - بدون محدودیت.
- ۱۴- میخ مخصوص لنج سازی - بدون محدودیت.
- ۱۵- دستگاه و ابزار نجاری برای لنج سازی یا قطعات منفصله آن - بدون محدودیت.
- ۱۶- روغن سیفه برای مصرف در لنج - بدون محدودیت.

- ۱۷ - سیم گرگور برای ساخت قفس صید ماهی - بدون محدودیت.
- ۱۸ - لاستیک روئی و تویی برای وسایل نقلیه - یک حلقه تویی و یک حلقه رویی برای هر نفر در سال.
- ۱۹ - قلاب ماهیگیری به میزان مصرف سالانه افرادی که به کار صید ماهی اشتغال دارند با رعایت ضوابط شیلات.
- ۲۰ - موتور ژنراتور برق تا (۲۰) کیلووات برق - یک دستگاه برای هر (۲۰) نفر در سال با معافیت (۲۵٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.
- ۲۱ - کمپرسور یخچال و کولر - یک دستگاه برای هر (۱۰) نفر در سال با معافیت (۳۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.
- ۲۲ - قطعات یدکی ماشین آلات کشاورزی - بدون محدودیت.
- ۲۳ - کولر گازی برای هر خانوار یک عدد.
- ب - شرایط ورود کالاهای مجاز در مبادلات مرزی
- ۱ - ساخت یا محصول کشورهای ممنوع معامله نباشد.
- ۲ - مجوزهای مربوط به بهداشت انسانی، حیوانی و نباتی و استاندارد (در چهارچوب مقررات مربوط) و گواهی سازمان انرژی اتمی ایران (در چهارچوب دستورالعمل مورد تفاهم این سازمان با وزارت تعاون که به گمرک اعلام می گردد) اخذ شود.
- تبصره: هر گونه تغییر در جهت افزایش یا کاهش اقلام فهرست موضوع این ماده و میزان معافیت گمرکی آن ها با تصویب هیئت وزیران صورت خواهد گرفت.
- ماده ۱۸ - کالاهای مورد نیاز خانواده های ملوانان: استفاده از مزایای موضوع ماده ۱۰ قانون توسط کارکنان و ملوانان شناورهایی که بین سواحل جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورها تردد می کنند، منوط به داشتن کارت شناسایی معتبر از سازمان بنادر و کشتیرانی است. کارکنان و ملوانانی که کارت مذکور را داشته باشند، از مزایای شرکت های تعاونی مرز نشینان یا خانواده های مرز نشین برخوردار می شوند و می توانند به تعداد افراد تحت تکفل خود کالاهای قابل ورود شرکت ها یا خانواده های مذکور را با رعایت شرایط مقرر و یا استفاده از تسهیلات پیش بینی شده وارد و ترخیص نمایند.

ماده ۱۹ - افراد ساکن بخش‌های مرزی کشور که سه سال مستمر در این مناطق سکونت داشته و دارای اهلیت مندرج در ماده (۲۱۱) قانون مدنی* برای خرید و فروش کالا می‌باشند می‌توانند با دریافت کارت پیمه‌وری به نام خود، نسبت به مبادلات مرزی در چهارچوب مقررات ماده (۲۱)** اقدام ورزند.

«* ماده ۲۱۱ قانون مدنی - برای این که متعاملین اهل محسوب شوند باید بالغ و عاقل و رشید باشند.»

«** در ادامه همین مبحث ملاحظه خواهید کرد»

تبصره - کارت پیمه‌وری توسط اداره بازرگانی محل صادر می‌گردد و دارای یک سال اعتبار از تاریخ صدور، است.

ماده ۲۰ - دارندگان کارت پیمه‌وری می‌توانند بدون حق توکیل، ظرف یک سال اعتبار کارت خود، کالاهایی را که صادرات آن‌ها مجاز یا با صادرات آن‌ها موافقت کلی شده است، با رعایت مقررات مربوط به کشور یا کشورهای مقابل محل سکونت خود صادر کرده و در مقابل کالاهای صادر شده، کالاهای مجاز یا مشروط مورد نیاز خود را - که فهرست آن توسط وزارت بازرگانی تهیه و اعلام می‌گردد - با کسب مجوزهای مربوط در جداول مقررات صادرات و واردات و پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی مربوط، از کشورهای مذکور و مناطق آزاد تجاری و صنعتی یا مناطق ویژه حراست شده گمرکی وارد و ترخیص کنند.

ماده ۲۱ - کارگران و ایرانیان شاغل در خارج کشور که دارای کارنامه شغلی از وابسته کار جمهوری اسلامی ایران در کشور متوقف فیه یا وزارت کار و امور اجتماعی هستند، مجازند سالانه جمعاً تا سقف ارزشی بیست میلیون (۲۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال ماشین‌آلات صنعتی، ابزارآلات و مواد اولیه به استثنای اقلام موضوع فهرست زیر را با کسب مجوز وابسته کار یا وزارت کار و امور اجتماعی و بدون انتقال ارز از طریق کلیه مبادی ورودی کشور با پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی یا از طریق مناطق آزاد تجاری - صنعتی یا مناطق ویژه حراست شده گمرکی و با استفاده از (۴۰٪) معافیت سود بازرگانی در مورد ماشین‌آلات و ابزار و (۲۰٪) معافیت سود بازرگانی در مورد مواد اولیه، بدون ارائه کارت بازرگانی و بدون اخذ مجوزهای **مزد** جداول مقررات صادرات و

واردات با رعایت سایر مقررات مربوط از گمرک ترخیص نمایند. برای ترخیص، ارائه کارنامه شغلی و جواز وابسته کار یا وزارت کار و امور اجتماعی کافی است و حضور دارنده کارنامه شغلی الزامی نیست.

تبصره ۱ - کارگران و ایرانیان شاغل در خارج کشور که مشمول این ماده هستند، می‌توانند عاملیت واردات کالا را به تعاونی کارگران شاغل در خارج کشور یا در صورت نبودن تعاونی به اشخاص دیگر واگذار کنند.

تبصره ۲ - واردات کالا توسط کارگران یاد شده و ایرانیان شاغل در خارج کشور از سایر مبادی ورودی کالا و یا مازاد بر سقف مندرج در این ماده مطابق مقررات عمومی کشور خواهد بود.

«ماشین‌آلات، ابزارآلات و مواد اولیه که ورود آن‌ها توسط «کارگران و ایرانیان شاغل در خارج از کشور غیر مجاز است».

۱ - دستگاه چاپ ملخی

۲ - دستگاه چاپ روی نایلون

۳ - دستگاه بستنی‌یخی اتوماتیک

۴ - دستگاه چاپ طلاکوب صحافی

۵ - ماشین بالانس تعمیرگاهی

۶ - مولتی تیبلر

۷ - روتوتیلر

۸ - مبدل‌های حرارتی

۹ - چرخ خیاطی برقی خانگی

۱۰ - ماشین ساخت درب چوبی

۱۱ - ماشین‌های خراطی چوب

۱۲ - مینی لودر

۱۳ - کانال کن

۱۴ - انواع دیگ‌های بخار، دیگ‌های چدنی، مبدل‌های حرارتی و غیره

- ۱۵ - خشک‌کن‌های غلات و علوفه و سبزیجات (ثابت و متحرک)
- ۱۶ - ماشین‌آلات کشتار دام و طیور و سردخانه
- ۱۷ - ماشین‌آلات و تجهیزات تولید خوراک دام و طیور
- ۱۸ - ماشین‌آلات و تجهیزات جوجه‌کشی
- ۱۹ - ماشین‌آلات برداشت علوفه نظیر جاپر - بیلر - موور
- ۲۰ - چاپر خودرو علوفه
- ۲۱ - نیشکر و سورتینگ و بسته‌بندی میوه
- ۲۲ - انواع ماشین‌آلات تبدیل و پروسس
- ۲۳ - انواع موتور پمپ و الکتروپمپ
- ۲۴ - انواع کمپرسور باد و پمپ‌های خلا
- ۲۵ - انواع پمپ‌ها
- ۲۶ - انواع سختی سنج
- ۲۷ - انواع اتوکلاوها
- ۲۸ - انواع پرس‌های ضربه‌ای، هیدرولیکی، قیچی، گیوتین
- ۲۹ - پرس بریک، لوله و آرماتور، خم‌کن و آرماتوربر
- ۳۰ - ماشین‌آلات تولید چرم
- ۳۱ - ماشین‌های سندپلاست و شات پلاست
- ۳۲ - ماشین‌آلات تولید سوسیس و کالباس
- ۳۳ - انواع لباس شویی‌های صنعتی
- ۳۴ - دستگاه شیرینگ رب
- ۳۵ - الکتروموتورهای سه فاز ۳۰ اسب
- ۳۶ - دستگاه‌های رنگرزی پارچه و نخ
- ۳۷ - دستگاه‌های تولید فرش ماشینی
- ۳۸ - ماشین‌های بافندگی پارچه، به جز Air jet و Water jet
- ۳۹ - انواع الکتروموتور گیربکس دور ثابت و متغیر و حلزونی

- ۴۰ - انواع جرثقیل‌های پشت کامیونی
- ۴۱ - انواع بالابرها صنعتی و ساختمانی و آسانسورها
- ۴۲ - جرثقیل‌های موبیل کمتر از ۳۰ تن
- ۴۳ - ماشین‌آلات بوجاری آرد و غلات
- ۴۴ - کمپرسورهای فریونی
- ۴۵ - ماشین‌های سنگ‌بری
- ۴۶ - انواع بذرکار و ردیف‌کار
- ۴۷ - ریگ و روتیواتور و کلتیواتور
- ۴۸ - انواع سم‌پاش (پشتی موتوری، فرغونی، زنبه‌ای، پشتی تراکتوری)
- ۴۹ - فاروئو
- ۵۰ - کاشت و برداشت سیب‌زمینی
- ۵۱ - ماشین‌های عمل‌آوری پسته
- ۵۲ - مرکزکش
- ۵۳ - انواع تریلر
- ۵۴ - شعله افکن
- ۵۵ - انواع دیسک‌ها
- ۵۶ - لولر
- ۵۷ - مته چاله‌کن
- ۵۸ - انواع خرمن‌کوب
- ۵۹ - سفیدکن برنج
- ۶۰ - انواع تراش انیورسال
- ۶۱ - صفحه‌تراش کورس‌دار
- ۶۲ - اره لنگ
- ۶۳ - انواع فرزانیور سال افقی - عمودی
- ۶۴ - دریل رادیال

- ۶۵ - دریل ستونی
- ۶۶ - سنگ سمباده رومیزی و ماشین آلات سنگ تخت و سنگ گرد
- ۶۷ - آچار تخت و آچار رینگ
- ۶۸ - انواع انبردست، دم باریک، فازمتر، پیچ گوشتی، انبرکلاغی، آچار فرانسه
- ۶۹ - انواع شیرآلات و اتصالات
- ۷۰ - انواع لیفتراک غیر برقی
- ۷۱ - انواع دستگاه های تزریق پلاستیک
- ۷۲ - انواع الکتروموتورهای تک فاز تا چهار کیلووات
- ۷۳ - انواع تراکتور بین ۵۰ تا ۱۰۰ قوه اسب
- ۷۴ - گاواهن اعلام از یک طرفه و دو طرفه
- ۷۵ - مواد پرتوزا و یونزا

بازارچه مرزی و ضوابط مربوط به آن

دولت می تواند در اجرای توافق نامه های منعقد شده با کشورهای هم مرز و طبق ضوابطی که قانون تعیین می کند در مناطق مرزی مکان هایی را به عنوان بازارچه مرزی تأسیس کند تا در آنجا کالاهای تولید دوطرف با شرایط خاص و به میزان تعیین شده مورد مبادله قرار گیرد. دولت همه ساله بسته به میزان فعالیت و شرایط منطقه مرزی مربوطه، سهمیه ای را برای هر یک از بازارچه های مرزی تعیین و ابلاغ می نماید. در آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات این شرایط و ضوابط مشخص شده است که در ادامه به این مواد اشاره شده است.

ماده ۲۲ - بازارچه مرزی محوطه ای است محصور، واقع در نقطه صفر مرزی و در جوار گمرکات مجاز به انجام تشریفات ترخیص کالا یا مکان هایی که طبق تفاهم نامه های منعقد شده بین جمهوری اسلامی ایران و کشورهای همجوار تعیین می شود. اهالی دو طرف مرز می توانند تولیدات و محصولات کشور را با رعایت مقررات صادرات و واردات برای داد و ستد در این بازارچه ها عرضه کنند.

تبصره ۱ - استقرار گمرک در درب ورود و خروج بازارچه ضروری است و اعمال مقررات صادرات و واردات و نظارت بر رعایت آن در بازارچه، بر عهده گمرک خواهد بود.

تبصره ۲ - تأسیس بازارچه مرزی ضمن رعایت اولویت‌های مقرر در قانون باید مسبق به تفاهم‌نامه‌های منعقد شده دوجانبه با کشورهای همجوار باشد و پس از تصویب کمیسیون اقتصاد هیئت دولت صورت گیرد.

تبصره ۳ - فهرست کالاهای قابل داد و ستد در بازارچه و میزان ارزش آن‌ها را وزارت بازرگانی با در نظر گرفتن امکانات و نیازمندی‌های استان‌های مرزی و تفاهمات به عمل آمده با کشور مقابل و مقررات صادرات و واردات کشور، تهیه و اعلام می‌نماید.

تبصره ۴ - ورود و خروج کالا به بازارچه‌ها منوط به رعایت کلیه قوانین و شرایط مقرر برای ورود و صدور کالا است و کالاهای وارداتی به کشور از طریق بازارچه‌ها مشمول تخفیف یا معافیت حقوق گمرکی و سود بازرگانی نمی‌باشند، مگر اینکه تخفیف یا معافیت به اعتبار واردکننده یا نوع کالا تعلق گیرد.

ماده ۲۳ - ایجاد تأسیسات اداری و زیربنایی، همچنین تأسیسات مورد نیاز گمرک برای استقرار مأموران خود سایر سرمایه‌گذاری‌ها در بخش ایرانی بازارچه مرزی، به عهده استانداری است، ولی از نظر احداث بازارچه در نقطه صفر مرزی، چگونگی حفظ انتظامات و کنترل تردد افراد باید با مرزبانی هماهنگی لازم به عمل آید.

تبصره - چگونگی فعالیت و تردد افراد به بازارچه را استانداری محل یا صدور مجوز مشخص می‌کند.

سایر مقررات

اول - واردات و مقررات مربوطه

مواد قانون (ق.م.ص.و)

ماده ۱۲ قانون - واردات قبل از صادرات مواد و کالاهای مورد مصرف در تولید، تکمیل، آماده‌سازی و بسته‌بندی کالاهای صادراتی به صورت ورود موقت با ارائه تعهد یا سفته

معتبر به گمرک از پرداخت کلیه وجوه متعلق به واردات، جز آنچه که جنبه هزینه یا کارمزد دارد، معاف است.

تبصره ۱ - چنانچه کالای ساخته شده از مواد و کالاهای وارداتی موضوع این ماده ظرف مهلت تعیین شده صادر نشود، گمرک موظف است واردکننده را جهت استیفای حقوق دولت تحت تعقیب قرار دهد.

تبصره ۲ - کالاهای موضوع این ماده از کسب مجوزهای مقرر در جدول ضمیمه مقررات صادرات و واردات معاف هستند.

تبصره ۳ - واردکننده شخصاً ملزم به صادرات نبوده، بلکه صادرات آن با ارائه پروانه گمرکی آن برای رفع تعهد کافی است.

نکته: (مواد ۱۳ تا ۱۵ در بخش‌های دیگر مطرح شده است)

ماده ۱۶ قانون - چگونگی بررسی قیمت کالاهای وارداتی جهت ثبت سفارش در آیین‌نامه اجرایی که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، مشخص می‌گردد.

نکته: (مواد ۱۷ تا ۱۹ در بخش‌های دیگر مطرح شده است)

ماده ۲۰ قانون - دولت مکلف است از ابتدای سال ۱۳۷۳ از واردکنندگان بخش‌های غیر دولتی که به صورت تجاری کالا وارد می‌کنند، برابر یک درصد (۱٪) از مجموع وجوه دریافتی بابت حقوق گمرکی و سود بازرگانی کلیه کالاهای وارداتی را علاوه بر حقوق گمرکی و سود بازرگانی مقرر به عنوان عوارض ویژه دریافت و به حساب درآمد عمومی کشور واریز نماید. همه ساله معادل صد درصد (۱۰۰٪) مبالغی که از این بابت به حساب درآمد عمومی کشور واریز می‌گردد از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه هر سال پیش‌بینی می‌شود تا بر اساس آیین‌نامه اجرایی این قانون جهت تشویق و توسعه صادرات کالاهای غیر نفتی و همچنین راه‌اندازی صندوق تضمین صادرات، آموزش و تبلیغات بازرگانی به مصرف برسانند.

ماده ۲۱ قانون - هیئت وزیران موظف است به منظور حمایت از تولیدکنندگان داخلی و تنظیم سیاست بازرگانی کشور، ضمن رعایت حال مصرف‌کنندگان، ظرف مدت ۲ ماه از تاریخ تصویب این قانون نسبت به تهیه لایحه قانونی حقوق گمرکی کالاهای

وارداتی و همچنین اصلاح ماده ۳۷ قانون امور گمرکی و تسلیم آن به مجلس شورای اسلامی جهت تصویب اقدام نماید.

مواد آیین نامه (آ.ا.ق.م.ص.و)

ماده ۲۴ قانون - مهلت ورود موقت مواد اولیه و لوازم بسته بندی:

مهلت صدور کالاهای ساخته شده از مواد اولیه موضوع ماده ۱۲ قانون* یا کالاهای تکمیل، آماده سازی یا بسته بندی شده یا کالاهای موضوع ماده مذکور یک سال از تاریخ ورود مواد است. این مهلت در مورد کالاهایی که به زمان بیشتری نیاز دارند با تشخیص و موافقت وزارتخانه تولیدی ذی ربط تا یک سال دیگر قابل تمدید است. در صورتی که واردکننده بخواهد مواد وارد شده را مصرف کالای صادراتی دیگری غیر آنکه قبلاً به گمرک اعلام نموده بود، بنماید باید موضوع را به اطلاع گمرک برساند و موافقت گمرک را جلب کند.

چنانچه کالای ساخته شده ظرف مهلت مقرر صادر نشود و برای گمرک محرز گردد که واردکننده مواد وارد شده را به مصرف دیگری رسانیده است علاوه بر تعقیب برای استیفای حقوق دولت بر اساس قوانین مربوط تحت تعقیب قرار خواهد گرفت. «*ماده ۱۲ - واردات قبل از صادرات مواد و کالاهای مورد مصرف در تولید، تکمیل، آماده سازی و بسته بندی کالاهای صادراتی به صورت ورود موقت با ارائه تعهد یا سفته معتبر به گمرک از پرداخت کلیه وجوه متعلق به واردات، جز آنچه که جنبه هزینه یا کارمزد دارد، معاف است.

تبصره ۱ - چنانچه کالای ساخته شده از مواد و کالاهای وارداتی موضوع این ماده ظرف

مهلت تعیین شده صادر نشود، گمرک موظف است واردکننده را جهت استیفای

حقوق دولت تحت تعقیب قرار دهد.

تبصره ۲ - کالاهای موضوع این ماده از کسب مجوزهای مقرر در جدول ضمیمه

مقررات صادرات و واردات معاف هستند.

تبصره ۳ - واردکننده شخصاً ملزم به صادرات نبوده، بلکه صادرات آن با ارائه پروانه

گمرکی آن برای رفع تعهد کافی است

تبصره - برای ورود موقت کالاهای موضوع این ماده گمرک با رعایت قانون امور گمرکی و آیین نامه اجرایی آن تعهد یا سفته معتبر اخذ خواهد کرد.

ماده ۲۸ - مابه‌التفاوت و سایر دریافتی‌های قابل ادغام در سود بازرگانی:

وزارت بازرگانی و وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف هستند کار ادغام مابه‌التفاوت سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و عوارض گمرکی موضوع ماده ۱۵ قانون را با ملاک قرار دادن حدود رقم ریالی آن‌ها قبل از تصویب قانون اجازه تعیین میزان حقوق گمرکی و سود بازرگانی کالاهای وارداتی مصوب ۱۳۷۲.۷.۲۷ مجلس شورای اسلامی تا خرداد ماه سال ۱۳۷۳، در سود بازرگانی به اتمام رسانده و برای اجرا در سال آینده به گمرک ابلاغ کنند.

تا ابلاغ میزان سود بازرگانی قابل دریافت بر اساس ادغام مبالغ فوق‌الذکر، دریافتی‌های مذکور به میزان مبلغ ریالی آن‌ها بر اساس مأخذ قبلی قابل وصول خواهد بود.

تبصره - به وزارت راه و ترابری اجازه داده می‌شود قطعات یدکی هواپیماها و تجهیزات و ابزارهای مخصوص تعمیراتی و تجهیزات ناوبری هوایی را با معافیت از پرداخت سود بازرگانی ترخیص کند.

ماده ۲۹ - زمان اجرای تغییرات سود بازرگانی:

کالاهایی که در زمان ابلاغ تغییرات سود بازرگانی به گمرک ایران، در گمرک موجود باشد مشمول تغییرات خواهد بود.

ماده ۳۰ - بررسی قیمت جهت ثبت سفارش:

در صورتی که بررسی قیمت کالاهای وارداتی در مراحل سفارش ضرورت پیدا کند متقاضی بررسی قیمت می‌تواند از نظر کارشناسان یا سوابق گمرکی بر اساس قانون امور گمرکی و آیین نامه اجرای آن استفاده نماید.

ماده ۳۸ - واردات قطعی کالا به صورت بدون انتقال ارز:

۱. قطعات یدکی، ابزار برشی، قالب نو یا مستعمل و نمونه کالا (برای تحقیق و کپی برداری) برای واحدهای تولیدی، آموزشی با تحقیقاتی همچنین نمونه

دارو) فرآورده‌های دارویی، مواد اولیه و مواد جانبی) و مواد بسته‌بندی آن و تجهیزات و ملزومات پزشکی و آزمایشگاهی و بهداشتی، شیر و غذای کودک و کتب و نشریات و تجهیزات آزمایشگاهی و ملزومات تحقیقاتی علمی برای دانشگاه‌های علوم پزشکی در صورتی که جنبه تجاری نداشته باشد رأساً به نام واحد تولید یا مؤسسه آموزشی یا تحقیقاتی مربوط قابل ورود و ترخیص است.

۲. در صورت کسر تخلیه، ضایعات کالای وارداتی و مغایرت کالای وارداتی با کالای سفارش شده که فروشنده خارجی ملزم به ارسال کالای مجانی برای جبران خسارت می‌گردد، کالای ارسالی با تشخیص گمرک ایران و موافقت وزارت بازرگانی قابل ورود و ترخیص است.

تبصره - کسر تخلیه سی‌کی‌دی کارخانجات مونتاژ و اقلام مورد نیاز برای ایفای تعهدات گارانتی با تشخیص وزارتخانه تولیدی ذی‌ربط و موافقت وزارت بازرگانی مشمول این بند خواهد بود.

۳. در مواردی که خریدار موفق به اخذ تخفیف از فروشنده شود با مشخص نمودن ارتباط مورد با واردات قبلی خود، واردات و ترخیص کالای ارسالی بابت تخفیف با تشخیص گمرک ایران و موافقت وزارت بازرگانی بلامانع است.

۴. کاتالوگ، بروشور، تقویم، کتابچه حاوی مشخصات فنی و تجاری کالا، اسناد مربوط به حمل کالا، نقشه‌های فنی و نمونه‌های فاسد بهای ذاتی (نظیر تابلو، منسوجات و غیره) بدون پرداخت سود بازرگانی و بدون کسب مجوزهای مقرر در جدول ضمیمه این آیین‌نامه قابل ترخیص است.

۵. کالاهای مورد نیاز پیمانکاران و مشاوران، با تشخیص و موافقت سازمان دولتی ذی‌ربط و موافقت وزارت بازرگانی قابل ورود و ترخیص است.

۶. ورود و ترخیص موقت یا قطعی کتب و نشریات و سایر محصولات صنعت چاپ، تکثیر و کپی‌برداری در زمینه‌های علمی و فنی با موافقت وزارت

فرهنگ و آموزش عالی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی حسب مورد و در سایر زمینه‌ها با موافقت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بدون ارائه هیچ‌گونه مجوز دیگری قابل انجام است.

ماده ۳۹ - ورود کالا از طریق پست:

ترخیص کالاهایی که از طریق پست وارد می‌شود به استثنای اقلامی که ورود آن‌ها شرعاً یا قانوناً ممنوع است مشروط بر آنکه جنبه تجاری پیدا نکند تا ۵۰.۰۰۰ ریال به نام هر نفر با پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی به میزان مقرر در جدول مقررات صادرات و واردات، بدون مطالبه کارت بازرگانی و مجوزهای مقرر در جدول مقررات صادرات و واردات، بدون مطالبه کارت بازرگانی و مجوزهای مقرر در جدول مقررات صادرات و واردات بلامانع است. در صورتی که ورود کالا از این طریق به صورت یک جریان تجاری درآمد یا مشکلات دیگری را برای کشور ایجاد کند وزارت بازرگانی می‌تواند با هماهنگی وزارت پست و تلگراف و تلفن فهرست کالاهای مذکور را برای جلوگیری از ترخیص به گمرک اعلام نماید.

تبصره - ورود کالاهای موضوع ماده ۳۹ (بدون انتقال ارز) از طریق پست نیز امکان‌پذیر است.

ماده ۴۰ - مدت اعتبار ثبت سفارش وزارت بازرگانی و حداکثر مدت اعتبار برای اعتبارات اسنادی و بروات اسنادی:

مدت اعتبار ثبت سفارش وزارت بازرگانی توسط وزارت بازرگانی تعیین و اعلام می‌شود و مدت اعتبار اعتبارات اسنادی و بروات اسنادی توسط بانک مرکزی تعیین و اعلام خواهد گردید. مهلت‌های مذکور که در ابتدای هر سال توسط وزارت بازرگانی و بانک مرکزی، حسب مورد، تعیین و اعلام می‌گردد برای کلیه سازمان‌های ذی‌ربط لازم‌الرعایه خواهد بود. موارد خاص با توافق طرفین انجام خواهد شد.

تبصره ۱ - تمدید اعتبارات اسنادی و ثبت سفارش که واردات کالای موضوع آن‌ها ممنوع می‌گردد یا شرط ورود آن‌ها در جهت محدودیت تغییر می‌کند منوط به موافقت وزارت بازرگانی است.

تبصره ۲ - حداکثر مهلت حمل کالاهای تجاری از محل بروات اسنادی از تاریخ ثبت سفارش در بانک توسط بانک مرکزی تعیین می‌شود.

ماده ۴۱ - گشایش اعتبار در بانک:

به استثنای کالاهای قابل ورود به صورت بدون انتقال ارز و کالاهای قابل ورود در مقابل صادرات، ورود سایر کالاها منوط به گشایش اعتبار در بانک است. چنانچه کالاهای مذکور بدون گشایش اعتبار وارد شده باشد برای ترخیص آن‌ها علاوه بر ارائه مجوزهای ورود باید اسناد خرید و حمل کالا پس از تودیع سپرده و پیش پرداخت گشایش اعتبار در بانک برای مدت مقرر توسط بانک مذکور ظهرنویس شود.

ماده ۴۲ - چگونگی ورود کالای مستعمل:

۱. ورود خودروهای مستعمل از جمله راه‌سازی در چهارچوب قانون مربوط و

آیین‌نامه اجرایی آن امکان‌پذیر است.

۲. ورود تجهیزات، دستگاه‌ها و ماشین‌آلات مستعمل برای خط تولید با رعایت

مقررات مربوط منوط به تأیید وزارتخانه تولیدی ذی‌ربط است.

۳. در سایر موارد ورود کالاهای مستعمل با رعایت مقررات مربوط منوط به

موافقت کمیسیون موضوع ماده یک این آیین‌نامه است.

تبصره - گمرک ایران موظف است کالاهای مستعمل موضوع این ماده را بر مبنای

قیمت کالای نو مشابه، قیمت‌گذاری کند.

دوم - صادرات و شرایط استرداد و مشوق‌ها

مواد قانون (ق.م.ص.و)

ماده ۱۳ قانون - کلیه کالاهای صادراتی کشور (به استثنای نفت خام و فرآورده‌های پایین‌دستی آن که تابع مقررات خاص خود است) از هر گونه تعهد یا پیمان ارزی معاف هستند.

ماده ۱۴ قانون - مابه‌التفاوت اخذ شده توسط سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و

تولیدکنندگان و کلیه وجوه دریافتی گمرک، به استثنای آنچه جنبه هزینه و کارمزد

دارد، در رابطه با کالاهای، مواد، اجزاء و قطعات خارجی مورد مصرف در ساخت، تکمیل، آماده‌سازی و بسته‌بندی کالاهای صادراتی بر اساس دستورالعملی که در آیین‌نامه مشخص می‌شود، به صادرکننده مسترد می‌گردد.

تبصره ۱ - در صورتی که اختلاف بین صادرکننده و گمرک وجود داشته باشد، موضوع در کمیسیون مرکب از نمایندگان وزارت بازرگانی، اتاق، وزارتخانه ذی‌ربط، گمرک ایران و مرکز توسعه صادرات مطرح و تصمیم نهایی اتخاذ می‌شود.

تبصره ۲ - وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است حساب متمرکزی به نام سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و گمرک ایران جهت تأمین وجوه پرداختی موضوع این ماده افتتاح و در صورت ارائه پروانه صادراتی و یا فیش پرداخت سازمان مزبور با تأیید مؤسسات فوق‌الذکر نسبت به استرداد وجوه مذکور اقدام نماید. تبصره ۳ - در مورد مواد و کالاهای وارداتی مورد مصرف در ساخت کالاهای صادراتی، که به صورت قطعی از گمرک ترخیص شده باشد، وجوه پرداخت شده، بابت واردات قطعی پس از صدور محصول به مأخذ زمان صدور قابل استرداد است.

تبصره ۴ - در صورتی که کالاهای مورد مصرف در ساخت اقلام صادراتی، تولید داخلی بوده، ولی مواد آن از خارج وارد شده باشد وجوه پرداختی برای مواد مزبور قابل استرداد است.

تبصره ۵ - چنانچه کالایی تولید داخلی به سازمان‌ها و اشخاصی که در رابطه با واردات کالای مشابه خارجی معافیت دارند، فروخته شود، وجوه پرداختی برای ورود کالاهای و مواد، اجزاء و قطعات آن طبق مقررات این ماده به تولیدکننده قابل استرداد است.

ماده ۱۵ قانون - وزارتخانه‌های بازرگانی و امور اقتصادی و دارایی موظفند ضمن عنایت به حمایت از تولیدات داخلی به منظور ساده کردن محاسبات مربوط به مبالغ دریافتی از کالاهای وارداتی از قبیل سود بازرگانی، عوارض گمرکی، مابه‌التفاوت سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، حق ثبت سفارش، حق انحصار، عوارض شهرداری، عوارض شهرداری محل (تعاون)، عوارض هلال احمر، عوارض آسفالت، عوارض هوایی، عوارض بندری، عوارض بهداری و غیره به استثنای

مبالغی که به عنوان حقوق گمرکی، هزینه کارمزد دریافت می شود در مورد هر کدام از ردیف های تعرفه گمرکی با مأخذ مناسب در مجموع تحت عنوان «سود بازرگانی» تعیین و جهت وصول به گمرک جمهوری اسلامی ایران ابلاغ نمایند.

ماده ۱۶ قانون - (در بخش چگونگی بررسی قیمت کالاهای وارداتی آورده شده است).
 ماده ۱۷ قانون - (در بخش کالاهای مسافری آورده شده است).

ماده ۱۸ قانون- وضع و اخذ هر گونه عوارض از اقلام و کالاهای صادراتی به وسیله مقامات استانی و محلی ممنوع بوده و مرتکبین، به عنوان تخلف قانونی تحت پیگرد قرار می گیرند.

ماده ۱۹ قانون - دولت می تواند همه ساله وجوهی را تحت عنوان تشویق صادرات در بودجه سنواتی منظور و به صورت کمک سود تسهیلات پرداختی بنا به پیشنهاد وزارت بازرگانی و تصویب هیئت وزیران به صادرکنندگان پرداخت کند.

مواد آیین نامه (آ.ا.ق.م.ص.و)

ماده ۲۵ - دستورالعمل استرداد:

در صورتی که مقدار مواد اولیه، اجزاء و قطعات، لوازم بسته بندی و سایر کالاهای خارجی مصرف شده در تولید، آماده سازی و بسته بندی کالای صادراتی برای گمرک مشخص باشد باید بر اساس قیمت روز (بر مبنای سیف) مواد اولیه مثل یا مشابه مواد مذکور و درصد حقوق گمرکی، سود بازرگانی و سایر عوارض تعلق به آن ها در آن تاریخ، میزان مبلغ قابل استرداد را محاسبه و نسبت به مسترد نمودن آن اقدام کند. چنانچه مقادیر مواد به کار رفته برای گمرک مشخص نباشد باید از وزارتخانه تولیدی ذی ربط استعلام و بر اساس آن مبلغ قابل استرداد را محاسبه نماید. گمرک موظف است ضرایب مورد عمل خود و ضرایبی را که از طریق وزارتخانه تولیدی ذی ربط به دست می آورد از طریق مجاری مربوط به اطلاع سازمان های ذی ربط و بازرگانان برساند. گمرک همچنین موظف است ضرایب مذکور را در مجموعه هایی گردآوری و تکثیر نموده و در اختیار متقاضیان قرار دهد.

در مواردی که صادرکننده به نظر گمرک یا وزارتخانه تولیدی معترض است می‌تواند رأساً موضوع را به کمیسیون موضوع تبصره یک ماده ۱۴ قانون که به مسئولیت مرکز توسعه صادرات ایران در آن مرکز تشکیل می‌گردد، منعکس نماید.

تبصره ۱ - کالاهایی که ساخت ایران نبوده و فقط تکمیل، آماده‌سازی یا بسته‌بندی آن‌ها در ایران صورت گرفته باشد نیز مشمول این ماده خواهد بود.

تبصره ۲ - ایفای تعهدات موضوع ماده ۱۲ قانون* از لحاظ مقدار یا تعداد کالای وارد شده به صورت ورود موقت بر اساس ضرایب موضوع این ماده محاسبه خواهد شد.

«ماده ۱۲ - واردات قبل از صادرات مواد و کالاهای مورد مصرف در تولید، تکمیل، آماده‌سازی و بسته‌بندی کالاهای صادراتی به صورت ورود موقت با ارائه تعهد یا سفته معتبر به گمرک از پرداخت کلیه وجوه متعلق به واردات، جز آنچه که جنبه هزینه یا کارمزد دارد، معاف است.

تبصره ۱ - چنانچه کالای ساخته شده از مواد و کالاهای وارداتی موضوع این ماده ظرف مهلت تعیین شده صادر نشود، گمرک موظف است واردکننده را جهت استیفای حقوق دولت تحت تعقیب قرار دهد.

تبصره ۲ - کالاهای موضوع این ماده از کسب مجوزهای مقرر در جدول ضمیمه مقررات صادرات و واردات معاف هستند.

تبصره ۳ - واردکننده شخصاً ملزم به صادرات نبوده، بلکه صادرات آن با ارائه پروانه

گمرکی آن برای رفع تعهد کافی است»

ماده ۲۶ - محصولات پایین‌دستی نفت شامل: نفت خام، نفت کوره، نفت سفید، گازوئیل، بنزین از لحاظ پیمان یا تعهد ارزی مشمول مقررات خاص خود می‌باشد. صادرات سایر فرآورده‌های حاصل از نفت و کلیه کالاهای دیگر از پیمان ارزی معاف خواهد بود.

ماده ۲۷ - فهرست و شرایط کالاهای قابل ورود با ارز صادراتی:

الف - ورود کالاها و مواد مشروحه زیر در مقابل صادرات و با ارائه پروانه گمرکی

مجاز است:

مواد اولیه، اجزاء و قطعات، ماشین‌آلات و ملزومات خط تولید، روغن نباتی، برنج خوراکی، گوشت قرمز، کودهای شیمیایی، سموم دفع آفات نباتی، دارو، واکسن‌های

انسانی و دامی، ذرت، پودر ماهی، کنجاله سویا، کاغذ چاپ و تحریر، قطعات یدکی خودرو، لاستیک وسایل نقلیه، چوب، شکر، کره و سایر کالاهای ضروری که توسط وزارت بازرگانی به صورت عام تعیین و اعلام خواهد شد.

تبصره - مهلت استفاده از پروانه صادراتی با کسب مجوز وزارت بازرگانی یک سال از تاریخ صدور است.

ب - کالاهای موضوع این ماده را می‌توان به میزان ارزشی که در پروانه صادراتی مندرج است، وارد نمود.

ج - واگذاری پروانه صادراتی به سایر واردکنندگان مجاز برای واردات کالاهای فوق بلامانع است.

ماده ۴۳ - کمیته توسعه صادرات:

به منظور جلب همکاری و هماهنگی کلیه دستگاه‌های دولتی و عمومی و اتخاذ سیاست‌های لازم جهت ایجاد تسهیلات و تشویق و توسعه صادرات غیر نفتی و سرمایه‌گذاری‌های لازم در این جهت و شناسایی مشکلات و موانع صادرات و کوشش در رفع آن‌ها و حذف تشریفات زائد کمیته‌ای به نام کمیته توسعه صادرات غیر نفتی مرکب از رئیس‌جمهوری و وزرای بازرگانی، صنایع، صنایع سنگین، کشاورزی، معادن و فلزات، نفت، جهاد سازندگی، تعاون، اقتصاد و دارایی، کار و امور اجتماعی، راه و ترابری، رئیس کل گمرک ایران، رئیس کل مرکز توسعه صادرات ایران، رئیس کل بانک مرکزی و رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و رئیس اتاق تعاون تشکیل می‌گردد. این کمیته می‌تواند کمیته‌های فرعی و تخصصی تشکیل داده و به آن‌ها تفویض اختیار نماید.

تبصره ۱ - لازم است در کمیته مزبور حسب مورد از کارشناسان و نمایندگان صادرکنندگان بخش خصوصی و تعاونی و عمومی دعوت به عمل آید و بدون داشتن حق رأی شرکت نمایند.

تبصره ۲ - کمیته مزبور مکلف است کمیته‌ای را در هر استان زیر نظر استاندار و عضویت نمایندگان ثابت و تام‌الاختیار دستگاه‌های مذکور در ماده فوق تشکیل دهد.

تبصره ۳ - دبیرخانه کمیته مرکزی توسعه صادرات در مرکز توسعه صادرات ایران مستقر خواهد بود.

سوم - کالاهای مسافری

مواد قانون (ق.م.ص.و)

ماده ۱۷ قانون - مسافری که وارد کشور می‌شود، علاوه بر وسایل شخصی می‌تواند تا سقف ارزشی مصوب هیئت وزیران با معافیت از حقوق گمرکی و سود بازرگانی کالا وارد کند و ترخیص کالاهای موضوع این ماده به شرط غیر تجاری بودن آن بلا مانع است. تبصره ۱ - فهرست کالای همراه مسافر توسط وزارت بازرگانی تهیه و اعلام می‌گردد.

تبصره ۲ - مقررات این ماده شامل مسافرین ورودی مناطق آزاد نیز می‌شود.

تبصره ۳ - مسافری که از کشور خارج می‌شود (اعم از اتباع ایرانی و خارجی) علاوه بر وسایل شخصی خود، می‌تواند مصنوعات و محصولات داخلی را بدون سقف به شرط اینکه جنبه تجاری پیدا نکند و کالاهای خارجی را تا سقف ارزشی مزبور در این ماده از کشور خارج نماید.

مواد آیین نامه (آ.ا.ق.م.ص.و)

ماده ۳۱ - مسافر ایرانی یا غیر ایرانی که از خارج کشور یا مناطق آزاد تجاری صنعتی به کشور می‌آید علاوه بر اسباب سفر و اشیاء شخصی مستعمل که به شرط غیر تجاری بودن از حقوق گمرکی و سود بازرگانی معاف است، می‌تواند یک بار در سال تا سقف ارزشی معادل (۸۰) دلار کالا وارد و با استفاده از معافیت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و در دفعات بعد تا سقف ارزشی معادل (۸۰) دلار کالا وارد و با استفاده از معافیت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و در دفعات بعد تا سقف ارزشی معادل (۸۰) دلار بدون معافیت، ترخیص نماید، مشروط بر اینکه کالاهای وارد شده از نوع کالاهای ممنوع شرعی و قانونی نبوده و جنبه تجاری نیز نداشته باشد.

تبصره ۱ - یک دستگاه کامپیوتر دستی یا کیفی همراه مسافر جزو لوازم شخصی وی تلقی می‌گردد.

تبصره ۲ - یخچال، یخچال فریزر، فریزر، کولر، ماشین لباسشویی، ماشین ظرفشویی، اجاق گاز، تلویزیون، ویدیو، دوربین ویدیو و سرویس ظروف همراه مسافران مذکور، مشمول حقوق گمرکی و دو برابر سود بازرگانی بوده و همچنین آن قسمت از کالاهای همراه مسافر که مازاد تشخیص می‌گردد به استثنای کالاهای ممنوع شرعی و قانونی، به شرط غیر تجاری بودن با پرداخت حقوق گمرکی و دو برابر سود بازرگانی قابل ترخیص است.

تبصره ۳ - کالاهایی که بر اساس فهرست کالاهای مسافری وزارت بازرگانی قابل ترخیص نباشند، مشمول تسهیلات این ماده نخواهند بود.

ماده ۳۲ - کالای همراه مسافر خروجی:

مسافران خروجی، اعم از اینکه ایرانی باشند یا خارجی، می‌توانند علاوه بر وسایل سفر و لوازم شخصی، کالاهای ایرانی به هر میزان و کالاهای غیر ایرانی تا سقف مقرر در آیین‌نامه مسافران ورودی را همراه ببرند، مشروط بر آنکه هر دو گروه کالا جنبه تجاری پیدا نکنند.

تبصره ۱ - خروج اشیاء عتیقه و کتب خطی ممنوع است.

تبصره ۲ - هر مسافر می‌تواند یک قطعه قالی یا دو قطعه قالیچه دست باف جمعاً تا ۱۲ متر مربع همراه خود از کشور خارج کند.

تبصره ۳ - خارجانی که به طور رسمی در ایران به کار یا تحصیلات حوزوی یا دانشگاهی اشتغال دارند در پایان کار یا تحصیل می‌توانند لوازم منزل خود را در حد متعارف بدون ارائه مجوز یا کارت بازرگانی از کشور خارج نمایند.

ماده ۳۳ - قیمت کالاهای صادراتی:

وزارت بازرگانی موظف است قیمت کالاهای صادراتی و تغییرات آن را بر اساس حدود قیمت فروش آن‌ها در بازارهای بین‌المللی تعیین و برای استفاده آماری به گمرک ایران اعلام نماید. این قیمت‌ها فقط برای استفاده آماری گمرک پس از خروج کالا است. در مواردی که گمرک قیمت صادراتی کالا را در دست ندارد، باید پس از انجام تشریفات صدور و خارج شدن کالا از وزارت بازرگانی نسبت به استعلام قیمت اقدام نماید.

ماده ۳۴ - ارسال نمونه کالا:

ارسال کالا، اعم از ساخت داخل یا خارج به عنوان نمونه تجاری، یا برای آزمایش، تجزیه یا تعمیر در صورتی که حجم تجاری نداشته و از انواع ممنوع‌الصدور شرعی یا قانونی نبوده و از نوع عتیقه نیز نباشد، بدون مطالبه کارت بازرگانی، و مجوز صدور بلامانع است و مازاد بر آن با کسب مجوزهای لازم و رعایت مقررات مربوط میسر خواهد بود. در صورتی که خروج کالا از این طریق در رابطه با کالاهایی، در مجموع به صورت یک جریان تجاری درآید وزارت بازرگانی می‌تواند فهرست آن کالاها را برای جلوگیری از خروج به گمرکات اعلام نماید.

ماده ۳۵ - خروج کالا برای شرکت در نمایشگاه‌های خارجی:

کالاهایی که با تأیید مرکز توسعه صادرات ایران به منظور عرضه در نمایشگاه‌های خارجی به خارج از کشور ارسال می‌گردد، بدون مطالبه کارت بازرگانی و مجوز صدور با رعایت سایر مقررات، قابل خروج از کشور است.

ماده ۳۶ - صدور کتب، نشریات، فیلم، نوار تابلو نقاشی و سایر آثار فرهنگی و هنری: صدور کتب و نشریات، فیلم و نوار که نشر و پخش آن‌ها در کشور ممنوع نیست، مجاز است.

صدور تابلو نقاشی و سایر آثار فرهنگی با مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مجاز است.

ماده ۳۷ - صدور کالا از طریق پست:

ارسال کالا از طریق پست با حفظ جنبه غیرتجاری به استثنای کالاهایی که شرعاً یا قانوناً ممنوع‌الصدور هستند بدون مطالبه کارت بازرگانی و مجوز صدور به هر میزان از لحاظ قیمت با رعایت سایر مقررات مجاز است. چنانچه خروج برخی کالاها از این طریق به صورت یک جریان تجاری درآید وزارت بازرگانی می‌تواند فهرست کالاهای مذکور را برای جلوگیری از خروج آن‌ها به گمرک اعلام نماید.

تبصره - سقف میزان کالای خارجی قابل ارسال از طریق پست حداکثر ۸۰ دلار برای هر نفر خواهد بود.

چهارم - فرش دست بافت و مقررات مربوط به آن

مواد قانون (ق.م.ص.و)

ماده ۲۲ قانون - وزارت بازرگانی موظف است به منظور حفظ و صیانت فرش ایران و ایجاد زمینه مناسب برای حمایت از آن در بازارهای جهانی از صدور فرش های صادراتی از ۳۰ رج به بالا بدون شناسنامه از تاریخ ۱۳۷۴.۱.۱ جلوگیری به عمل آورد.

اتاق های بازرگانی و صنایع و معادن از تاریخ فوق بنا به درخواست صادرکننده، به صدور شناسنامه به زاید به طور الزامی و تا تاریخ مزبور به صورت تشویقی اقدام خواهد

مواد آیین نامه (آ.ا.ق.م.ص.و)

ماده ۴۵ - جهت کسب آمادگی های لازم برای اجرای ماده ۲۲ قانون، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران یا اتاق تعاون حسب مورد موظفند از ابتدای سال ۱۳۷۳ برای آن دسته از صادرکنندگان فرش های ۳۰ رج به بالا که خواستار شناسنامه فرش هستند با رعایت نکات زیر نسبت به صدور شناسنامه مورد تقاضای آنان اقدام نماید.

۱. اطلاعات مربوط به فرش از قبیل: محل و تاریخ بافت، نام نقشه، جنس تار و پود و پرز، نوع گره، طول، عرض، قطر، میزان یکنواختی لبه ها، ثبات رنگ، به زبان های فارسی، عربی، انگلیسی، فرانسه و آلمانی در شناسنامه درج گردد.

۲. یک قطعه عکس واضح از فرش مورد تقاضا به صورت رنگی تهیه و به شناسنامه ضمیمه گردد.

۳. اطلاعات موضوع بند (۱) با عکس موضوع بند (۲) پس از مهر شدن توسط اتاق به صورت یک مجموعه غیر قابل تفکیک درآمده و در اختیار متقاضی قرارگیرد.

پنجم - تکالیف وزارت بازرگانی در رابطه با قانون و آیین نامه

مواد قانون (ق.م.ص.و)

ماده ۲۳ قانون - وزارت بازرگانی موظف است ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این قانون نسبت به تهیه آیین نامه اجرایی آن اقدام و به تصویب هیئت وزیران برساند.

ماده قانون - وزارت بازرگانی مسئول حسن اجرای این قانون و آیین نامه های اجرایی آن است.

مواد آیین نامه (آ.ا.ق.م.ص.و)

ماده ۴۴ - خط مشی و چگونگی مصرف و استفاده از وجوه موضوع مواد ۱۹ و ۲۰ قانون * به پیشنهاد وزارت بازرگانی و تصویب هیئت وزیران تعیین خواهد شد.

«* ماده ۱۹ - دولت می تواند همه ساله وجوهی را تحت عنوان تشویق صادرات در بودجه سنواری منظور و به صورت کمک سود تسهیلات پرداختی بنا به پیشنهاد وزارت بازرگانی و تصویب هیئت وزیران به صادرکنندگان پرداخت نماید.

ماده ۲۰ - دولت مکلف است از ابتدای سال ۱۳۷۳ از واردکنندگان بخش های غیر دولتی که به صورت تجاری کالا وارد می کنند، برابر یک درصد (۱٪) از مجموع وجوه دریافتی بابت حقوق گمرکی و سود بازرگانی کلیه کالاهای وارداتی را علاوه بر حقوق گمرکی و سود بازرگانی مقرر به عنوان عوارض ویژه دریافت و به حساب درآمد عمومی کشور واریز نماید. همه ساله معادل صد درصد (۱۰۰٪) مبالغی که از این بابت به حساب درآمد عمومی کشور واریز می گردد از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه هر سال پیش بینی می شود تا بر اساس آیین نامه اجرایی این قانون جهت تشویق و توسعه صادرات کالاهای غیر نفتی و همچنین راه اندازی صندوق تضمین صادرات، آموزش و تبلیغات بازرگانی به مصرف برسانند»

بخش دوم

قوانین و مقررات مناطق آزاد

تجاری - صنعتی

و مناطق ویژه اقتصادی

یکی از بخش‌هایی که در زمینه افزایش سرمایه‌گذاری‌های تولیدی و توسعه تجارت خارجی در کشور بسیار مؤثر هستند، مناطق آزاد تجاری و مناطق ویژه اقتصادی می‌باشند. آشنایی تجار و بازرگانان و صاحبان سرمایه و فعالان اقتصادی و به‌طور کلی علاقه‌مندان به فعالیت‌های تولیدی و تجاری با این مناطق و قوانین و مقررات مربوط به آن‌ها می‌تواند راهنمای خوبی برای تصمیم‌گیری درست جهت سرمایه‌گذاری‌های تولیدی و تجاری باشد. این موضوع به‌ویژه برای عزیزانی که به تولید کالاهای صادرات محور علاقه‌مند هستند، بسیار با اهمیت است.

مناطق آزاد تجاری جزئی از خاک کشور هستند و به‌طور طبیعی از نظر سیاسی و حاکمیتی تابع قوانین و مقررات داخلی هستند، اما از بعد تجاری جزو قلمرو گمرکی به حساب نمی‌آیند و تابع قانون خاص بوده و شرایط سرمایه‌گذاری و تجارت در این مناطق در مقایسه با سایر نقاط کشور کاملاً متفاوت است و لذا آشنایی با قوانین و مقررات مناطق آزاد تجاری در ارتباط با تجارت و سرمایه‌گذاری برای فعالان حوزه‌های تولید و تجارت بسیار لازم و ضروری است، زیرا تولید در این مناطق می‌تواند باعث پایین آوردن قیمت تمام‌شده کالاهای صادرات محور شده و قدرت رقابت در بازارهای جهانی را برای تولیدکنندگان داخلی افزایش دهد.

همه می‌دانیم که یکی از مهم‌ترین و پرهزینه‌ترین بخش‌ها در سرمایه‌گذاری‌ها، تأمین ماشین‌آلات خط تولید برای راه‌اندازی واحدهای تولیدی است. از طرفی عمده ماشین‌آلات و خطوط تولیدی، به‌ویژه در زمینه صنایع سنگین، تولید خارج از قلمرو گمرکی (و خارج از کشور) هستند که جدای از مشکلات تأمین مالی برای خرید این خطوط تولید، موضوع چگونگی خرید و انتقال آن‌ها به داخل قلمرو گمرکی یکی دیگر از دغدغه‌های بزرگ سرمایه‌گذاران و تولیدکنندگان را تشکیل می‌دهد. به‌ویژه آنکه حقوق ورودی و عوارض متعلقه به آن‌ها قیمت تمام‌شده این خطوط و ماشین‌آلات را افزایش داده و میزان سرمایه‌گذاری‌های ثابت تولید را افزایش داده و قیمت تمام‌شده محصولات را افزایش می‌دهد، به‌گونه‌ای که در قالب اوقات آن سرمایه‌گذاری تولیدی را غیر اقتصادی می‌نماید، چرا که قدرت رقابت تولیدات داخلی را در مقایسه با

محصولات مشابه خارجی از بین می‌برد. این موضوع به ویژه در مورد محصولات تولیدی که به قصد صادرات انجام می‌پذیرد از درجه اهمیت بالاتری برخوردار است. حال اگر علاقه‌مندان به سرمایه‌گذاری برای راه‌اندازی واحدهای تولیدی که قرار است محصولاتی برای بازارهای جهانی تولید کنند، مطلع باشند که با سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد تجاری و یا مناطق ویژه اقتصادی، علاوه بر معافیت از پرداخت حقوق ورودی و هزینه‌های مربوطه گمرکی، نیازی به طی تشریفات گمرکی ندارند و ضمن کاهش هزینه‌های سرمایه‌گذاری، بدون نیاز به عبور از بسیاری از فرآیندهای پیچیده اداری و گمرکی می‌توانند آن‌ها را خریداری و واحد تولیدی خود را با کمترین هزینه راه‌اندازی کنند، بدون شک تصمیمات اقتصادی‌تر و عملیاتی‌تری اتخاذ خواهند کرد. در این بخش از کتاب خوانندگان محترم و علاقه‌مندان به فعالیت تولیدی و تجاری می‌توانند با قوانین و مقررات و آیین‌نامه‌های اجرایی مناطق آزاد تجاری و مناطق ویژه اقتصادی آشنا شوند. در تدوین این کتاب تلاش شده با هدف رعایت اختصار، از پرداختن به موضوعات غیرضروری که ارتباط مستقیمی با موضوع کتاب ندارد اجتناب شود. اما به منظور کامل شدن مطالب مورد بحث و کمک به خوانندگان محترم، در این بخش از کتاب نیز تلاش شده است مواد قانونی سایر قوانین مرتبط که در بندهای قوانین و آیین‌نامه‌ها بدان‌ها اشاره شده است بلافاصله در ذیل همان ماده با فونتی متفاوت آورده شود تا خوانندگان و بهره‌برداران محترم در هنگام مطالعه این کتاب نیازی برای مراجعه به سایر منابع اشاره شده نداشته باشند. مطالب این بخش از کتاب در سه فصل تقدیم حضور خوانندگان محترم می‌گردد:

- فصل اول: قانون مناطق آزاد تجاری - صنعتی
 - فصل دوم: قانون مناطق ویژه اقتصادی
 - فصل سوم: آیین‌نامه اجرایی قانون مناطق آزاد تجاری و مناطق ویژه اقتصادی
- قبل از اینکه به توضیح و تشریح این قسمت‌ها بپردازیم، بهتر است ابتدا به این سؤال پاسخ دهیم که فرق بین مناطق آزاد تجاری و مناطق ویژه اقتصادی چیست؟ در پاسخ به این سؤال باید گفت که مناطق آزاد تجاری و مناطق ویژه اقتصادی

علی‌رغم اینکه به استناد دو قانون مجزا و در دو زمان متفاوت در اقتصاد کشور پا به عرصه وجود وجود گذاشته‌اند و به تبع آن هر کدام توسط قانونی مجزا مدیریت می‌شوند، اما از نظر هدف و ماهیت شکل‌گیری تفاوت چندانی با هم ندارند و هر دو با هدف افزایش سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی و ایجاد اشتغال و تولید و رونق اقتصادی در مناطق مختلف کشور تأسیس شده‌اند و از نظر قوانین تجاری، هر دوی آن‌ها خارج از قلمروی گمرکی کشور محسوب می‌شوند و قوانین و مقررات گمرکی در داخل آن‌ها به مورد اجرا گذاشته نمی‌شود و تابع مقررات خاص خود هستند و تجارت با سایر کشورها، هم در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و هم در مناطق ویژه اقتصادی، آزاد است.

نکته دیگری که در این زمینه قابل ذکر است این است که عمده مناطق آزاد تجاری - صنعتی در مناطق مرزی کشور یا در مناطقی که دسترسی به آب‌های آزاد وجود دارد و یا در محل فرودگاه‌های بین‌المللی تأسیس شده‌اند، اما مناطق ویژه اقتصادی به هر منطقه مشخص و محصور گفته می‌شود که در شهرها و مناطق مختلف کشور که استعداد لازم برای راه‌اندازی منطقه ویژه را دارد طبق قانون خاص تأسیس می‌شوند.

فصل اول: مناطق آزاد تجاری

منطقه آزاد تجاری به قلمرویی از مرزهای جغرافیایی کشور گفته می‌شود که با اهداف اقتصادی خاص و با قانون خاص ایجاد می‌شوند و در آن مناطق تجارت آزاد با سایر کشورهای جهان بدون رعایت تشریفات گمرکی داخلی انجام می‌پذیرد. این مناطق غالباً در مناطق مرزی و بندری و در جاهایی که دسترسی به راه‌های بین‌المللی راحت است، ایجاد می‌شود. بر اساس تبصره ۱۹ برنامه ۵ ساله اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران* اولین بار در سال ۱۳۶۸ به دولت اجازه داده شد که در سه منطقه مرزی کشور (قشم، کیش و چاب‌بهار) اقدام به تأسیس مناطق آزاد تجاری کند.

«تبصره ۱۹ - به دولت اجازه داده می‌شود که حداکثر در سه نقطه از نقاط مرزی کشور، مناطق آزاد

تجاری - صنعتی تأسیس نماید.»

قانون مناطق آزاد تجاری - صنعتی مشتمل بر بیست و شش ماده اولیه و سه ماده الحاقی، مجموعاً در ۲۹ ماده در ۴ قسمت زیر خلاصه می شود.

قسمت اول: اهداف تأسیس

قسمت دوم - تعاریف

قسمت سوم - وظایف

قسمت چهارم - مقررات عمومی

قسمت اول: اهداف تأسیس

ماده ۱ قانون - به منظور تسریع در انجام امور زیربنایی، عمران و آبادانی، رشد و توسعه اقتصادی، سرمایه‌گذاری و افزایش درآمد عمومی، ایجاد اشتغال سالم و مولد، تنظیم بازار کار و کالا، حضور فعال در بازارهای جهانی و منطقه‌ای، تولید و صادرات کالاهای صنعتی و تبدیلی و ارائه خدمات عمومی، به دولت اجازه داده می‌شود مناطق ذیل را به عنوان مناطق آزاد تجاری و صنعتی بر اساس موازین قانونی و این قانون اداره نماید.

الف - منطقه آزاد جزیره کیش، طبق نقشه پیوست.

ب - منطقه آزاد قشم حداکثر به وسعت سیصد کیلومتر مربع به هم پیوسته در ضلع شمال شرق جزیره در محدوده‌ای که هیئت وزیران تعیین خواهد نمود.

ج - منطقه آزاد چاه‌بهار (طبق نقشه پیوست).

تبصره ۱ - مناطق آزاد از تسهیلات و امتیازات موضوع این قانون برخوردار خواهند بود.

تبصره ۲ - ایجاد مناطق جدید و تعیین محدوده آن‌ها بنا به پیشنهاد دولت و تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد بود.

ماده ۲ قانون - درآمد سازمان‌های مناطق آزاد صرفاً بایستی در چارچوب بودجه سالیانه که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد هزینه گردد. کمک‌های سازمان جهت عمران و آبادانی سایر نواحی (با اولویت نواحی همجوار) صرفاً با تصویب هیئت دولت امکان‌پذیر بوده و هرگونه کمک دیگری تصرف غیرقانونی در اموال عمومی محسوب خواهد شد.

قسمت دوم - تعاریف

ماده ۳ قانون - در این قانون واژه‌های زیر به جای عبارت‌های مشروح مربوط به کار می‌رود.

کشور: کشور جمهوری اسلامی ایران

منطقه: منطقه آزاد تجاری - صنعتی

سازمان: سازمان هر منطقه آزاد تجاری - صنعتی

مجلس: مجلس شورای اسلامی

قسمت سوم - وظایف

ماده ۴ قانون - مسئولیت هیئت وزیران:

الف - تصویب آیین‌نامه‌ها و هماهنگ‌سازی کلیه فعالیت‌های هر منطقه.

ب - تصویب اساسنامه سازمان و شرکت‌های تابعه.

ج - تصویب برنامه‌های عمرانی، فرهنگی، بودجه سالانه و عملکرد صورت‌های

مالی سازمان‌های مناطق.

د - تصویب مقررات امنیتی و انتظامی مناطق با تأیید فرماندهی کل قوا.

ه - اعمال نظارت عالی بر فعالیت‌های مناطق.

ماده ۵ قانون - هر منطقه توسط سازمانی که به صورت شرکت با شخصیت حقوقی

مستقل تشکیل می‌گردد و سرمایه آن متعلق به دولت است، اداره می‌شود. این

شرکت‌ها و شرکت‌های وابسته از شمول قوانین و مقررات حاکم بر شرکت‌های

دولتی و سایر مقررات عمومی دولت مستثنی بوده و منحصرأ بر اساس این قانون و

اساسنامه‌های مربوط اداره خواهد شد و در موارد پیش‌بینی‌نشده در این قانون و

اساسنامه، تابع قانون تجارت خواهند بود.

ماده ۶ قانون - سازمان توسط هیئت‌مدیره متشکل از سه یا پنج نفر اداره خواهد شد.

اعضای هیئت‌مدیره توسط هیئت وزیران انتخاب خواهند شد. مدیرعامل سازمان

که ریاست هیئت‌مدیره را به عهده خواهد داشت، به موجب حکم ریاست جمهوری

و از میان اعضای هیئت‌مدیره منصوب و بالاترین مقام اجرایی در زمینه‌های

اقتصادی و زیربنایی منطقه است. انتخاب مدیرعامل و اعضای هیئت مدیره برای مدت سه سال بوده و انتخاب مجدد آنان بلامانع است. عزل مدیرعامل و اعضای هیئت مدیره با همان مراجع انتخاب‌کننده است. هیئت وزیران مسئولیت و اختیار مجامع عمومی سازمان هر منطقه را به عهده دارد.

ماده ۷ قانون - سازمان هر منطقه مجاز است با تصویب هیئت وزیران نسبت به تشکیل شرکت‌های لازم که طبق موازین قانون تجارت تشکیل می‌شود، اقدام نماید.

قسمت چهارم - مقررات عمومی

ماده ۸ قانون - سازمان و شرکت‌های تابع آن مجاز هستند قراردادهای لازم را با اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی منعقد کنند و با سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی، با رعایت اصول قانون اساسی، برای انجام طرح‌های عمرانی و تولیدی مشارکت کنند. اختلافات و دعاوی ناشی از قراردادهای منعقدشده بر حسب توافق‌ها و تعهدهای قراردادی دو طرف، رسیدگی و حل و فصل می‌شود.

ماده ۹ قانون - وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و وابسته به دولت می‌توانند برای ارائه تسهیلات و خدمات در محدوده هر منطقه قراردادهای لازم را در حدود مصوبه‌های هیئت وزیران با سازمان یا شرکت‌های تابع آن منعقد نمایند. شرایط این گونه قراردادهای به نحوی خواهد بود که موجب حفظ موقعیت رقابتی منطقه در مقابل مناطق آزاد سایر کشورها گردد.

ماده ۱۰ قانون - سازمان هر منطقه می‌تواند (با تصویب هیئت وزیران) در مقابل انجام خدمات شهری و فراهم نمودن تسهیلات مواصلاتی، بهداشتی، امور فرهنگی، آموزشی و رفاهی از اشخاص حقیقی و حقوقی ساکن منطقه عوارض اخذ کند.

ماده ۱۱ قانون - صدور مجوز برای انجام هر نوع فعالیت اقتصادی مجاز، ایجاد بنا و تأسیسات و تصدی به انواع مشاغل توسط اشخاص حقیقی و حقوقی، در مورد مشاغلی که متصدی مستقیم ندارند، در محدوده منطقه فقط در اختیار سازمان است.

ماده ۱۲ قانون - مقررات مربوط به اشتغال نیروی انسانی، بیمه و تأمین اجتماعی و

صدور رواید برای اتباع خارجی به موجب آیین‌نامه‌هایی خواهد بود که به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۳ قانون - اشخاص حقیقی و حقوقی که در منطقه به انواع فعالیت‌های اقتصادی اشتغال دارند، نسبت به هر نوع فعالیت اقتصادی در منطقه آزاد، از تاریخ بهره‌برداری مندرج در مجوز به مدت پانزده سال از پرداخت مالیات بر درآمد و دارایی موضوع قانون مالیات‌های مستقیم معاف خواهند بود و پس از انقضاء پانزده سال تابع مقررات مالیاتی خواهند بود که با پیشنهاد هیئت وزیران به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

ماده ۱۴ قانون - مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور، پس از ثبت گمرکی از شمول مقررات صادرات و واردات مستثنی هستند و مقررات صدور و ورود کالا و تشریفات گمرکی در محدوده هر منطقه به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

مبادلات بازرگانی مناطق با سایر نقاط کشور، اعم از مسافری و تجاری تابع مقررات عمومی صادرات و واردات کشور است.

ماده ۱۵ قانون - واردات کالای تولید شده در منطقه آزاد به سایر نقاط کشور، تا حد ارزش افزوده در آن منطقه با تصویب هیئت وزیران از پرداخت تمام یا قسمتی از حقوق گمرکی و سود بازرگانی معاف است.

ماده ۱۶ قانون - ورود کالاهایی که تمام یا بخشی از مواد اولیه آن از داخل کشور تأمین و در منطقه آزاد تولید می‌شود از تمام یا بخشی (متناسباً) از حقوق گمرکی و سود بازرگانی مربوط به مواد اولیه داخلی معاف خواهند بود.

ماده ۱۷ قانون - کالاهایی که برای به‌کارگیری و مصرف در منطقه از داخل کشور به مناطق حمل می‌گردند، از موارد نقل و انتقال داخلی کشور است، ولی صادرات آن‌ها از منطقه به خارج تابع مقررات عمومی صادرات و واردات خواهد بود.

ماده ۱۸ قانون - آیین‌نامه اجرایی عملیات و معاملات پولی و بانکی در مناطق توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران طی مدت سه ماه پس از تصویب این قانون با هدف حفظ امکانات رقابتی منطقه در مقابل مناطق آزاد سایر کشورها تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۹ قانون - سازمان می‌تواند برای اجرای طرح‌های زیربنایی و تولیدی در قالب برنامه و بودجه مصوب خود نسبت به تأمین و تضمین اعتبار از منابع داخلی و خارجی با تصویب هیئت وزیران اقدام نماید. بازپرداخت این اعتبارات فقط از محل درآمدهای سازمان انجام خواهد شد.

ماده ۲۰ قانون - ورود و خروج سرمایه و سود حاصل از فعالیت‌های اقتصادی در هر منطقه آزاد است. مقررات لازم برای جلب و حمایت سرمایه‌گذاری در هر منطقه و چگونگی و میزان مشارکت خارجیان در فعالیت‌های هر منطقه به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده ۲۱ قانون - سازمان هر منطقه می‌تواند با تصویب هیئت وزیران و از محل دارایی‌های خود یا از طریق عقد قرارداد با بانک‌ها و مؤسسات اعتباری و شرکت‌های بیمه نسبت به تضمین سرمایه‌های خارجی در مقابل خسارات ناشی از سلب مالکیت و ملی شدن تا حد تعهدات مندرج در قراردادهای مربوطه اقدام نماید.

ماده ۲۲ قانون - ثبت شرکت‌ها و مالکیت‌های صنعتی و معنوی، همچنین ثبت کشتی‌ها، شناورها و هواپیماها در هر منطقه، توسط سازمان آن منطقه با رعایت اصل هشتاد و یکم قانون اساسی طبق ضوابط مصوب هیئت وزیران انجام می‌شود.

ماده ۲۳ قانون - سازمان می‌تواند در محل‌های لازم دفتر نمایندگی تأسیس کند.

ماده ۲۴ قانون - نحوه استفاده از زمین و منابع ملی و ترتیب فروش یا اجاره آن به اتباع کشور در محدوده هر منطقه که در مالکیت دولت باشد، طبق مقررات مصوب هیئت وزیران و با رعایت برنامه‌های عمرانی هر منطقه تعیین می‌گردد. سازمان هر منطقه مسئول اجرای مقررات مربوط خواهد بود.

تبصره ۱ - اجاره زمین به اتباع خارجی، مجاز و فروش آن مطلقاً ممنوع است.

تبصره ۲ - ساکنین ایرانی جزایر موضوع مناطق آزاد همانند سایر نقاط کشور دارای کلیه حقوق مالکیت عرصه و اعیان هستند. سازمان ثبت اسناد و املاک مکلف است برابر قوانین و مقررات سند مالکیت به نام اشخاص صادر نماید.

ماده ۲۵ قانون - رئیس و مدیران سازمان هر منطقه، مدیران عامل و اعضای هیئت مدیره شرکت‌های تابعه، کلیه وزرا و رؤسای سازمان‌های دولتی، رؤسای قوه قضاییه و دیوان عالی کشور و دیوان عدالت اداری، دادستان کل کشور، رئیس سازمان بازرسی کل کشور و معاونان و مشاوران آنان و نمایندگان مجلس، استانداران، شهرداران و معاونان ایشان و وابستگان درجه یک آنان مجاز به داشتن سهام در شرکت‌هایی که توسط سازمان هر منطقه ایجاد می‌شود و همچنین شرکت‌های خصوصی که در محدوده منطقه فعالیت دارند، نیستند.

ماده ۲۶ قانون - آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید. قانون فوق مشتمل بر بیست و شش ماده و چهار تبصره در جلسه روز یکشنبه هفتم شهریور ماه یک‌هزار و سیصد و هفتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۲/۶/۲۱ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

ماده ۲۷ قانون (الحاقی ۱۳۷۵/۰۸/۲۲) - به منظور ایجاد هماهنگی در فعالیت‌های مناطق آزاد، حسب مورد با تأیید وزیر ذی‌ربط به یکی از دو روش زیر عمل خواهد شد:
الف - دستگاه‌های اجرایی (وابسته به قوه مجریه) اختیارات خود در منطقه را به رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل سازمان‌های مناطق آزاد تفویض نمایند.

ب- مدیران، رؤسا و سرپرستان دستگاه‌های اجرایی مستقر در مناطق آزاد به پیشنهاد رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل سازمان و با حکم بالاترین مقام دستگاه اجرایی منصوب می‌شوند.

ماده ۲۸ قانون (الحاقی ۱۳۷۸/۰۴/۳۰) - تأسیس و فعالیت مؤسسات بیمه ایرانی با سرمایه داخلی و خارجی و شعب و نمایندگی آن‌ها و مؤسسات کارگزاری بیمه در مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران مجاز و صرفاً تابع مقرراتی است که به پیشنهاد بیمه مرکزی ایران به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

تبصره (الحاقی ۱۳۸۸/۰۵/۰۷ مجلس شورای اسلامی و ۱۵/۱۲/۱۳۸۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام) - حکم مذکور در این ماه شامل شعب و نمایندگی مؤسسات خارجی و مؤسسات کارگزاری بیمه خارجی نیز خواهد بود.

ماده ۲۹ قانون (الحاقی) ۷/۵/۱۳۸۸ مجلس شورای اسلامی و ۱۵/۱۲/۱۳۸۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام) - تأسیس و فعالیت بورس‌ها با سرمایه داخلی و خارجی در مناطق آزاد بر اساس مقررات مجاز و تابع آیین‌نامه‌ای است که ظرف مدت شش ماه از تاریخ تصویب این قانون با پیشنهاد شورای عالی بورس و اوراق بهادار به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

فصل دوم: قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران

همان‌گونه که در فصل قبل گفته شد، مناطق آزاد تجاری - صنعتی از سال ۱۳۷۲ با ایجاد ۳ منطقه تجاری کیش، قشم و چاه‌بهار پا به عرصه وجود گذاشتند و بعدها مناطق دیگری نیز به این تعداد اضافه شدند. پس از این تجربه موفق، دولت‌ها به این نتیجه رسیدند که برخی از شهرهای غیرمرزی نیز وجود دارند که اگرچه شرایط ایجاد منطقه آزاد تجاری را ندارند، اما دارای پتانسیل‌های خاصی در زمینه‌های صنعتی، معدنی و کشاورزی و... هستند و لذا به فکر افتادند تا شرایطی مشابه مناطق آزاد تجاری برای توسعه این مناطق ایجاد نمایند و اسم این مناطق را مناطق ویژه اقتصادی نام نهادند. قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی اولین بار در سال ۱۳۸۴ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. مناطق ویژه اقتصادی از بعد قوانین و مقررات تقریباً شبیه مناطق آزاد تجاری - صنعتی هستند و زیر نظر شورای عالی، با قانون خاص مدیریت می‌شوند. قانون مناطق ویژه اقتصادی شامل ۲۵ ماده است و از پنج قسمت تشکیل شده است.

قسمت اول - هدف

قسمت دوم - تعاریف و کلیات

قسمت سوم - مقررات ورود و صدور کالا

قسمت چهارم - مقررات سرمایه‌گذاری و ثبت

قسمت پنجم - مقررات متفرقه

قسمت اول - هدف

ماده ۱ - به منظور پشتیبانی از فعالیت‌های اقتصادی و برقراری ارتباط تجاری بین‌المللی و تحرک در اقتصاد منطقه‌ای و تولید و پردازش کالا، انتقال فناوری، صادرات غیرنفتی، ایجاد اشتغال مولد و جلب و تشویق سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، صادرات مجدد، عبور خارجی (ترانزیت) و انتقال کالا (ترانشیب) به دولت اجازه داده می‌شود در شهرستان‌هایی که استعداد و توان لازم برای تحقق اهداف مذکور را دارند مناطقی را با عنوان منطقه ویژه اقتصادی ایجاد کند.

تبصره ۱ - در مناطق ویژه اقتصادی که برای فعالیت‌های معین ایجاد شده‌اند، تعیین محدوده جغرافیایی، طرح جامع و کالبدی، نوع و حدود فعالیت مجاز هر یک از آن‌ها به موجب این قانون و با پیشنهاد دبیرخانه و تصویب هیئت وزیران خواهد بود.

تبصره ۲ - ایجاد مناطق ویژه اقتصادی جدید با تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد بود.

قسمت دوم - تعاریف و کلیات

ماده ۲ - در این قانون واژه‌های زیر به جای نام‌ها یا عبارات‌های مشروح مربوط به کار می‌رود:

کشور: کشور جمهوری اسلامی ایران.

گمرک: گمرک جمهوری اسلامی ایران.

منطقه: منطقه ویژه اقتصادی.

سازمان: سازمان هر منطقه ویژه اقتصادی.

دبیرخانه: دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد.

ماده ۳ - هیئت وزیران در اجرای این قانون، مسئولیت‌های زیر را نیز برعهده دارد:

الف - تعیین و یا تغییر سازمان مسئول منطقه، اعم از دولتی و غیردولتی.

ب - نظارت بر فعالیت‌های مناطق در چهارچوب برنامه‌ها و اهداف آن‌ها.

تبصره ۱ - هیئت وزیران می‌تواند در صورت نیاز، سازمانی دولتی را به منظور اداره

منطقه ویژه ایجاد نماید. اساسنامه این سازمان‌ها بنا به پیشنهاد دبیرخانه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

تبصره ۲ - تعیین سازمان مسئول منطقه از بین اشخاص حقوقی غیردولتی منوط به تملک (یا واگذاری رسمی دستگاه‌های دولتی ذی‌ربط) و تصرف اراضی واقع در محدوده منطقه ویژه مورد نظر توسط اشخاص حقوقی غیردولتی، قبل از صدور مجوز هیئت وزیران است. ضابطه تغییر سازمان مسئول منطقه در چنین صورتی تابع قراردادی است که با رعایت این قانون فی‌مابین دبیرخانه و سازمان منعقد می‌شود.

ماده ۴ - سازمان می‌تواند مطابق آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، علاوه بر خدماتی که دستگاه‌های اجرایی ارائه می‌دهند در قبال ارائه خدمات عمومی زیربنایی و مهندسی و تسهیلات موصلاتی، انبارداری، تخلیه، بارگیری، بهداشتی فرهنگی، ارتباطات، آموزشی و رفاهی وجوهی را دریافت کند. اشخاص حقیقی و حقوقی که در منطقه به‌کار تولید کالا و خدمات فعالیت دارند، برای فعالیت در محدوده منطقه از پرداخت هرگونه عوارض معمول در کشور معاف هستند.

ماده ۵ - فعالیت‌های سازمان منطقه صرفاً در حدود فعالیت‌هایی است که براساس این قانون مجاز است.

ماده ۶ - بودجه سالانه هر منطقه که توسط سازمان دولتی اداره می‌شود در چهارچوب سیاست‌گذاری و رعایت برنامه‌های دولت تهیه و طبق مفاد اساسنامه مربوط به تصویب خواهد رسید.

ماده ۷ - صدور مجوز برای انجام فعالیت‌های اقتصادی، عمرانی، ساختمانی و فرهنگی و آموزشی و خدماتی مطابق سیاست‌ها و مقررات دولت و در چهارچوب طرح جامع و کالبدی مصوب هر منطقه در اختیار سازمان مسئول آن منطقه است.

تبصره - در موارد تخلف از سیاست‌ها و مقررات یادشده در فوق دستگاه‌های ذی‌ربط مراتب را به سازمان مسئول منطقه اعلام می‌نمایند و سازمان مکلف به رفع تخلف است.

قسمت سوم - مقررات ورود و صدور کالا

ماده ۸ - مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور و یا با سایر مناطق ویژه اقتصادی و مناطق آزاد تجاری و صنعتی پس از ثبت در گمرک از حقوق گمرکی، سود بازرگانی و کلیه عوارض ورود و صدور تحت هر عنوان معاف بوده و مشمول محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های مقررات واردات و صادرات، به استثنای محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های قانونی و شرعی نمی‌شود و مبادلات بازرگانی مناطق با سایر نقاط کشور به استثنای مناطق یادشده در فوق تابع مقررات صادرات و واردات است.

تبصره ۱ - کالاهایی که برای به‌کارگیری و مصرف از سایر نقاط کشور به مناطق حمل می‌گردند از موارد نقل و انتقال داخلی کشور است، ولی صادرات آن‌ها از مناطق به خارج از کشور تابع قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۴/۷/۱۳۷۲ است*.

«* ضوابط مذکور در بخش ۱ همین کتاب»

تبصره ۲ - کالاهای صادراتی که تشریفات صدور (اعم از بانکی و اداری) آن‌ها به طور کامل انجام شده پس از ورود به منطقه صادرات قطعی تلقی می‌گردد.

تبصره ۳ - مواد اولیه و قطعات خارجی وارد شده به مناطق که جهت پردازش، تبدیل، تکمیل یا تعمیر به داخل کشور وارد می‌شود تابع مقررات ورود موقت بوده پس از پردازش، تبدیل یا تکمیل یا تعمیر جهت استفاده در منطقه بدون تنظیم اظهارنامه و پروانه صادراتی یا حداقل تشریفات گمرکی به مناطق مرجوع و تسویه می‌گردد.

ماده ۹ - ورود کالا به صورت مسافری به هر میزان از منطقه به سایر نقاط کشور ممنوع است.

ماده ۱۰ - واردکنندگان کالا به مناطق می‌توانند تمام یا قسمتی از کالاهای خود را در مقابل قبض انبار تفکیکی معامله که توسط سازمان منطقه صادر خواهد شد به دیگران واگذار کنند. در این صورت دارنده قبض انبار تفکیکی، صاحب کالا محسوب خواهد شد.

تبصره - مدیریت هر منطقه مجاز است حسب درخواست متقاضی نسبت به صدور گواهی مبداء برای کالاهایی که از منطقه خارج می‌شوند با تأیید گمرک ایران اقدام نماید. بانک‌های کشور مکلف به پذیرش گواهی موضوع این تبصره هستند.

ماده ۱۱ - کالاهای تولید و یا پردازش شده در منطقه هنگام ورود به سایر نقاط کشور به میزان مجموع ارزش افزوده و ارزش مواد اولیه داخلی و قطعات داخلی به کار رفته در آن مجاز و تولید داخلی محسوب و از پرداخت حقوق ورودی معاف خواهد بود. تبصره ۱- نحوه تعیین ارزش افزوده در آیین نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد. تبصره ۲- مواد اولیه و قطعات خارجی به کار رفته در کالاهای تولید یا پردازش شده مشروط به پرداخت حقوق ورودی، مجاز و در حکم مواد اولیه و قطعات داخلی است. سود بازرگانی منظور شده در حقوق ورودی خودرو و قطعات منفصله آن با رعایت ماده (۷۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت * مصوب ۲۷/۱۱/۱۳۸۰ است. «* ماده ۷۲ - مبانی و فاصله طبقات محاسبه مالیات موضوع جزء (۲) بند (ج) ماده واحده قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی و سود بازرگانی و مالیات انواع خودروها و ماشین آلات راه سازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها مصوب ۱۳۷۱.۱۰.۲ به نسبت چهار برابر افزایش می یابد.

تبصره ۱ - از ابتدای سال ۱۳۸۱ مالیات فروش خودروهای سواری حذف می گردد و بار مالی ناشی از آن با تعدیل نرخ سود بازرگانی مربوطه منظور شده در تبصره (۲) این ماده تأمین خواهد شد.

تبصره ۲ - دولت مکلف است سود بازرگانی را به گونه ای تنظیم کند که موجبات تشویق افزایش ساخت داخلی قطعات خودروی سواری را فراهم آورد و حداقل سود بازرگانی به میزان شصت درصد (۶۰٪) برای مجموعه قطعات وارداتی (Pwh c.k.d) و حداقل ده درصد (۱۰٪) برای خودرو با پنجاه درصد (۵۰٪) ساخت داخلی منظور نماید.

تبصره ۳ - به میزان درصد سهم ساخت داخلی با تأیید وزارت صنایع و معادن سود بازرگانی تعیین شده متناسباً کاهش خواهد یافت.»

ماده ۱۲- گمرک جمهوری اسلامی ایران مکلف است تقاضای صاحبان کالا را برای ترانزیت کالا و حمل مستقیم از سایر مبادی ورودی به مناطق، پذیرفته و تسهیلات لازم را از این جهت فراهم آورد.

ماده ۱۳ - مهلت توقف کالاهای وارد شده به منطقه با تشخیص مدیریت منطقه است. ضوابط مربوط به توقف کالا در اماکن و محوطه‌های منطقه توسط سازمان تعیین و اعمال می‌گردد.

قسمت چهارم - مقررات سرمایه‌گذاری و ثبت

ماده ۱۴ - نحوه پذیرش و ورود و خروج سرمایه خارجی و سود حاصل از آن به منطقه و چگونگی و میزان مشارکت خارجیان در فعالیت‌های هر منطقه براساس قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی مصوب ۱۹/۱۲/۱۳۸۰ انجام خواهد شد.

ماده ۱۵ - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است براساس درخواست سازمان منطقه و طبق آیین‌نامه مصوب هیئت وزیران اقدامات زیر را انجام دهد:
الف - ثبت شرکت و یا شعب نمایندگی شرکت‌هایی که قصد فعالیت در منطقه را دارند منصرف از میزان مشارکت سهام داخلی و یا خارجی آن‌ها و همچنین ثبت مالکیت‌های مادی و معنوی در منطقه.

ب - تفکیک املاک و مستغلات واقع در منطقه با نظر سازمان منطقه و صدور اسناد مالکیت تفکیکی ذی‌ربط با رعایت قوانین جاری کشور.

قسمت پنجم - مقررات متفرقه

ماده ۱۶ - امور مربوط به اشتغال نیروی انسانی و روابط کار، بیمه و تأمین اجتماعی در منطقه براساس مقررات مصوب و جاری در مناطق آزاد تجاری - صنعتی خواهد بود.
ماده ۱۷ - هرگونه حقوق مکاتبه اشخاص حقیقی و حقوقی قبل از ایجاد منطقه معتبر بوده و ادامه فعالیت آنان در چارچوب طرح جامع منطقه مجاز خواهد بود.

ماده ۱۸ - وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، مؤسسه‌ها و شرکت‌های دولتی و وابسته به دولت در حیطه وظایف قانونی، خدمات لازم از قبیل برق، آب، مخابرات، سوخت و سایر خدمات را در حدود امکانات و بانرخ‌های مصوب جاری در همان منطقه جغرافیایی به مناطق ارائه خواهند نمود.

ماده ۱۹- مناطق موجود تابع این قانون بوده و سازمان‌های مسئول مناطق ویژه اقتصادی که تا تاریخ تصویب این قانون ایجاد گردیده‌اند جهت ادامه فعالیت خود مکلفند حداکثر ظرف یک سال (از تاریخ تصویب این قانون) وضعیت خود را با این قانون تطبیق دهند.

ماده ۲۰- محدوده مناطق ویژه اقتصادی جزو قلمرو گمرکی جمهوری اسلامی ایران نیست و گمرک مکلف است با رعایت مفاد ماده (۸) این قانون در مبادی ورودی و خروجی آن‌ها به منظور اعمال مقررات مربوط به صادرات و واردات استقرار یابد.

ماده ۲۱- فعالیت‌های درون هر منطقه به استثنای مواردی که در این قانون به آن اشاره شده است تابع سایر قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران است.

ماده ۲۲- سازمان مسئول دولتی می‌تواند مستحذات و اراضی متعلق به خود در منطقه را براساس قیمت کارشناسی واگذار کند.

تبصره - نقل و انتقال اراضی موضوع این ماده توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی بهره‌بردار با رعایت کاربری اراضی، موکول به ارائه گواهی پایان کار که از سوی سازمان هر منطقه صادر می‌گردد، خواهد بود.

ماده ۲۳- از تاریخ تصویب این قانون در مناطقی که سازمان مسئول آن‌ها دولتی یا وابسته به دولت باشد، کلیه حقوق و اختیارات و تکالیف قانونی وزارت جهاد کشاورزی و سازمان جنگل‌ها و مراتع در امور اراضی و منابع طبیعی هر منطقه به عهده سازمان مسئول آن منطقه است.

ماده ۲۴- اعمال امور حاکمیتی طبق قوانین موضوعه برعهده دولت است.

ماده ۲۵- آیین‌نامه اجرایی این قانون با پیشنهاد وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و بازرگانی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر بیست و پنج ماده و دوازده تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ یازدهم خرداد ماه یک‌هزار و سیصد و هشتاد و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۵/۹/۱۳۸۴ با اصلاحاتی در تبصره ماده (۱) و الحاق یک

تبصره به آن و تبصره‌های (۱) و (۲) ماده (۳) و الحاق یک ماده با عنوان ماده (۲۴) به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید.

فصل سوم: آیین‌نامه اجرایی قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران

ماده ۱- در این آیین‌نامه، واژگان و عبارات‌های زیر به جای عبارات‌های مشروح مربوط به‌کار می‌روند:

الف- کشور: کشور جمهوری اسلامی ایران

ب- گمرک: گمرک جمهوری اسلامی ایران

پ- شورای عالی: شورای عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی

ت- دبیرخانه: دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی

ث- قانون: قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی

ج- منطقه: منطقه ویژه اقتصادی

چ- سازمان منطقه: شخص حقوقی دولتی و یا غیر دولتی که بنا به پیشنهاد دبیرخانه توسط شورای عالی تعیین می‌شود و مسئولیت اداره منطقه را عهده‌دار است.

ماده ۲- طرح‌های جامع و کالبدی مناطق توسط سازمان منطقه تهیه می‌شود و با پیشنهاد دبیرخانه به تصویب شورای عالی خواهد رسید.

ماده ۳- گزارش توجیهی و پیش‌نویس لایحه ایجاد مناطق ویژه اقتصادی جدید توسط دبیرخانه تهیه و پس از تأیید شورای عالی به هیئت وزیران ارائه می‌شود.

ماده ۴- مدیر منطقه توسط سازمان منطقه منصوب می‌شود.

ماده ۵- تعیین سازمان منطقه موکول به تملک و تصرف اراضی مورد نظر قبل از صدور مجوز هیئت وزیران است.

ماده ۶- سازمان منطقه می‌تواند علاوه بر خدماتی که دستگاه‌های اجرایی ارائه می‌کنند، بهای خدمات عمومی، زیربنایی و مهندسی و تسهیلات مواصلاتی، انبارداری، تخلیه، بارگیری، بهداشتی، فرهنگی، ارتباطات، آموزشی و رفاهی را که راساً در منطقه ارائه می‌کند، از اشخاص حقیقی و حقوقی دریافت کند. تعرفه وجوه مذکور که باید متناسب با خدمات مربوط و با هدف حفظ موقعیت رقابتی هر منطقه باشد، توسط سازمان منطقه تنظیم و جهت تأیید به شورای عالی ارائه می‌شود. شورا باید ظرف یک ماه نسبت به بررسی و تأیید یا اصلاح تعرفه‌های مزبور اقدام کند، در غیر این صورت تعرفه‌های پیشنهادی تأیید شده تلقی خواهد شد.

تبصره ۱- رعایت ضوابط نظام مهندسی و همچنین استفاده از خدمات مهندسان مشاور و پیمانکاران واجد صلاحیت فنی در مورد خدمات مهندسی لازم‌الرعایه است.

تبصره ۲- سازمان‌های مناطق مکلفند تمهیدات و فرصت‌های لازم را جهت ارائه خدمات یاد شده توسط بخش غیر دولتی فراهم کنند. در این صورت نرخ تعرفه خدمات مذکور توسط سازمان‌های مسئول منطقه تعیین و اعمال می‌شود.

ماده ۷- سازمان مسئول منطقه موظف است هنگام صدور مجوز فعالیت، سیاست‌ها و مقررات دولتی را رعایت و اعمال کند.

تبصره- در صورت عدم انطباق مجوزهای صادر شده توسط سازمان با سیاست‌ها و مقررات دولتی، مسئولیت جبران خسارت‌های احتمالی به اشخاص حقیقی و حقوقی بر عهده سازمان خواهد بود.

ماده ۸- مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور و یا با سایر مناطق ویژه اقتصادی و مناطق آزاد تجاری-صنعتی مجاز و مستلزم ارائه اظهارنامه گمرکی بدون هیچ‌گونه تشریفات دیگر است.

تبصره- تضمین سازمان منطقه برای یک‌بار و یا سالیانه نیز مورد قبول گمرک ایران خواهد بود.

ماده ۹- کالاهایی که از سایر نقاط کشور به منظور تعمیر و یا تکمیل به منطقه وارد و پس از تکمیل یا تعمیر به کشور اعاده می‌شوند، مشمول حقوق ورودی بر اساس مقررات صادرات و واردات هستند.

ماده ۱۰- اعاده عین کالای وارد شده از خارج به خارج از کشور یا اعاده کالای وارد شده از سایر نقاط کشور به داخل کشور در صورت ارائه اطلاعات مربوط به ورود کالاهای مذکور بدون هرگونه تشریفات با مجوز سازمان منطقه بلا مانع است.

ماده ۱۱- مواد اولیه و قطعات خارجی وارد شده به مناطق که جهت پردازش، تبدیل، تکمیل یا تعمیر به داخل کشور وارد می‌شوند، تابع مقررات ورود موقت بوده و پس از پردازش، تبدیل یا تکمیل یا تعمیر جهت استفاده در منطقه با حداقل تشریفات گمرکی به مناطق مرجوع و تسویه می‌شوند.

ماده ۱۲- مؤسسات حمل و نقل و صاحبان یا دارندگان وسایل نقلیه مکلفند هنگام ورود وسیله نقلیه به منطقه، یک نسخه تصویر یا رونوشت از بارنامه هر قلم از محصولات خود را به ضمیمه فهرست کل بار به سازمان منطقه و گمرک مستقر در منطقه به منظور اعمال نظارت‌های قانونی تسلیم کنند.

ماده ۱۳- تعیین ارزش افزوده و موضوع ماده (۱۱) قانون* بر عهده کمیسیون مرکب از نمایندگان وزارتخانه‌های صنایع و معادن و بازرگانی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گمرک ایران، دبیرخانه و منطقه مربوطه است که در محل دبیرخانه تشکیل می‌شود.

«* ماده ۱۱- کالاهای تولید و یا پردازش شده در منطقه هنگام ورود به سایر نقاط کشور به میزان مجموع ارزش افزوده و ارزش مواد اولیه داخلی و قطعات داخلی به‌کار رفته در آن مجاز و تولید داخلی محسوب و از پرداخت حقوق ورودی معاف خواهد بود.

تبصره ۱- نحوه تعیین ارزش افزوده در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.
تبصره ۲- مواد اولیه و قطعات خارجی به‌کار رفته در کالاهای تولید یا پردازش شده مشروط به پرداخت حقوق ورودی، مجاز و در حکم مواد اولیه و قطعات داخلی است.
سود بازرگانی منظور شده در حقوق ورودی خودرو و قطعات منفصله آن با رعایت

ماده (۷۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۲۷/۱۱/۱۳۸۰ است.» تبصره ۱- مجموع ارزش افزوده و ارزش مواد اولیه و قطعات داخلی به کار رفته در کالای تولیدی که توسط کمیسیون فوق‌الذکر تعیین می‌شود کالای داخلی محسوب و در هنگام ورود به سایر نقاط کشور از پرداخت کلیه حقوق ورودی معاف است. تبصره ۲- ورود کالای مازاد بر ارزش افزوده تولید شده در منطقه به داخل کشور مجاز و حقوق ورودی صرفاً به مواد اولیه و قطعات خارجی به کار رفته در آنجا تعلق خواهد گرفت.

ماده ۱۴- مهلت توقف کالاهای وارد شده به منطقه توسط سازمان منطقه تعیین می‌شود. سازمان می‌تواند در ظهر قبض انبار منطقه مهلت را به عنوان شرط ضمن عقد قید کند و به امضای صاحب کالا برساند و در این ضوابط ذکر کند که چنانچه صاحب کالا در مهلت تعیین شده کالای خود را خارج نسازد و یا تعیین تکلیف نکند، پس از گذشت یک ماه از اخطار کتبی به اقامتگاه قانونی صاحب کالا، سازمان مجاز است راساً نسبت به اجرای ضوابط مورد عمل خود اقدام کند.

تبصره- صاحب کالا شخص حقیقی یا حقوقی و یا قائم مقام قانونی او و یا متصدی حمل است که مانیفیست کالا یا قبض انبار تفکیکی و یا ظهنویس شده به نام او صادر شده است.

ماده ۱۵- ثبت شرکت‌ها و یا شعب نمایندگی شرکت‌هایی که قصد فعالیت در منطقه ویژه اقتصادی را دارند صرف نظر از میزان مشارکت سهام داخلی و یا خارجی آن‌ها و نیز ثبت مالکیت‌های مادی و معنوی در منطقه بر اساس درخواست سازمان منطقه بر عهده اداره ثبت اسناد و املاک مربوط و طبق ضوابط ثبت شرکت‌ها و مالکیت‌های صنعتی و معنوی در مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۱۴۵۳/ت/۱۵۰۱۱ک مورخ ۳۰/۲/۱۳۷۴* و اصلاحات بعدی آن است.

«*اصلاحیه ضوابط ثبت شرکت‌ها و مالکیت‌های صنعتی و معنوی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی

مصوب ۱۸/۱۲/۱۳۷۸ هیئت وزیران

تبصره- در مناطق ویژه اقتصادی کلیه وظایف و اختیارات موضوع بندهای (۳) و (۶) ماده (۱) و مواد (۲) و (۳) تصویب‌نامه مزبور* به اداره ثبت اسناد و املاک مربوط محول می‌شود.

ماده ۱۶- تفکیک املاک و مستغلات منطقه و صدور اسناد مالکیت در منطقه صرفاً با درخواست سازمان منطقه توسط اداره ثبت اسناد و املاک مربوط انجام می‌شود. انتقال املاک و مستغلات در منطقه بین اشخاص حقیقی و حقوقی در هر مرحله با اطلاع سازمان و رعایت مقررات مربوط امکان‌پذیر خواهد بود.

تبصره - صدور اسناد مالکیت تفکیکی موکول به ارائه پایان کار صادر شده توسط سازمان منطقه است.

ماده ۱۷- امور مربوط به اشتغال نیروی انسانی و روابط کار و تأمین اجتماعی، قرارداد کار، شرایط کار و مراجع حل اختلاف آن‌ها بر اساس مقررات اشتغال نیروی انسانی، بیمه و تأمین اجتماعی در مناطق آزاد تجاری-صنعتی، موضوع تصویب‌نامه شماره ۳۳۴۳۳/ت۲۵ مورخ ۱۶/۳/۱۳۷۳ و اصلاحات بعدی آن* است.

تبصره- عبارت «مناطق آزاد تجاری - صنعتی در تصویب‌نامه مذکور برای اجرا در مناطق ویژه اقتصادی با عبارت مناطق ویژه اقتصادی جایگزین می‌شود.

ماده ۱۸- سازمان‌های مناطق موظفند آمار صادرات و واردات ماهانه خود را به وزارت بازرگانی، گمرک، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و دبیرخانه ارسال کنند.

ماده ۱۹- دبیرخانه موظف است در جهت تحقق اهداف و مأموریت‌ها بر عملکرد مناطق نظارت کامل نموده و گزارش آن را هر شش ماه یک بار به شورای عالی ارائه کند. مناطق نسبت به عملکرد خود در قبال شورای عالی پاسخگو هستند.

تبصره- در اجرای این وظیفه قانونی، دبیرخانه مکلف به بررسی کلیه اسناد و مدارک سازمان بدون هیچ‌گونه استثناء، اعم از دفاتر، پرونده‌ها، قراردادهای و مکاتبات است و سازمان نیز موظف به همکاری با دبیرخانه است.

ماده ۲۰ - مواردی که در قانون و این آیین‌نامه تعیین تکلیف نشده باشد، بر طبق مقررات صادرات و واردات و امور گمرکی عمل خواهد شد.

این تصویب‌نامه در تاریخ ۱۳۸۶/۳/۲ به تصویب مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۳/۲/۱۳۸۵ بنا به پیشنهاد شماره ۸۴۸۱۴ مورخ ۱۶/۱۲/۱۳۸۴ معاونت اجرایی رئیس‌جمهور و به استناد اصل یکصد و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، تصویب نمود:

تصویب‌نامه شماره ۵۷۷۲۰/ت/۳۴۱۶۹ ه مورخ ۲۱/۹/۱۳۸۴ به شرح زیر اصلاح می‌شود:

۱. در بند (۱) بعد از عبارت تجاری - صنعتی عبارت و مناطق ویژه اقتصادی اضافه می‌گردد.

۲. در بند (۲) قبل از عبارت به کمیسیون عبارت و قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۴ - (باستثنای تبصره (۲) ماده (۱) قانون مزبور) اضافه می‌گردد.

ضمایم

۱. قانون مقررات صادرات و واردات

قانون مقررات صادرات و واردات

ماده ۱ - مقررات صادرات و واردات کالا و انجام خدمات مربوطه نسبت به کلیه صادرکنندگان، واردکنندگان و نیز آن‌هایی که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر نام است به موجب این قانون تعیین و کلیه قوانین مغایر با آن لغو می‌گردد.

ماده ۲ - کالاهای صادراتی و وارداتی به سه گروه زیر تقسیم می‌شوند:

۱. کالای مجاز: کالایی است که صدور یا ورود آن با رعایت ضوابط، نیاز به کسب مجوز ندارد.

۲. کالای مشروط: کالایی است که صدور یا ورود آن با کسب مجوز امکان‌پذیر است.

۳. کالای ممنوع: کالایی است که صدور یا ورود آن به موجب شرع مقدس اسلام (به اعتبار خرید و فروش و یا مصرف) و یا به موجب قانون ممنوع گردد.

تبصره ۱ - دولت می‌تواند بنا به مقتضیات و شرایط خاص زمانی با رعایت قوانین مربوطه صدور یا ورود بعضی از کالاها را ممنوع کند.

تبصره ۲ - نوع و مشخصات کالاهای هر یک از موارد سه‌گانه فوق‌الذکر بر اساس آیین‌نامه‌ای که توسط وزارت بازرگانی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، معین خواهد شد.

ماده ۳ - مبادرت به امر صادرات و واردات کالا به صورت تجاری مستلزم داشتن

کارت بازرگانی است که توسط اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران صادر و به تأیید وزارت بازرگانی می‌رسد.

تبصره ۱ - ملاک تجاری بودن کالا و نیز نحوه صدور، تمدید و ابطال کارت بازرگانی مطابق آیین‌نامه اجرایی خواهد بود که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

تبصره ۲ - مرجع رسیدگی و اظهارنظر قطعی هنگام بروز اختلاف بین متقاضی کارت و اتاق، وزارت بازرگانی است.

تبصره ۳ - شرکت‌های تعاونی مرزنشین، ملوانان، پیله‌وران و کارگران ایرانی مقیم خارج از کشور دارای کارنامه شغلی از وزارت کار و امور اجتماعی (مجاز) از داشتن کارت بازرگانی معاف هستند.

ماده ۴ - وزارت بازرگانی موظف است تغییرات کلی آیین‌نامه اجرایی این قانون و جداول ضمیمه مقررات صادرات و واردات را قبل از پایان هر سال، برای سال بعد و تغییرات موردی آن‌ها را طی سال، پس از نظرخواهی از دستگاه‌های ذی‌ربط و اتاق ضمن منظور نمودن حقوق مکتسب تهیه و پس از تصویب هیئت وزیران جهت اطلاع عموم منتشر کند.

تبصره - کلیه بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط به صدور و ورود کالا منحصراً از طریق وزارت بازرگانی به سازمان‌های اجرایی ذی‌ربط اعلام می‌گردد.

ماده ۵ - کلیه وزارتخانه‌های تولیدی موظفند همه‌ساله پیشنهادهای خود را در خصوص شرایط صدور و ورود کالاهای مشابه تولید داخلی با توجه به نیازهای داخلی و مقتضیات کشور برای سال آینده حداکثر تا پانزدهم بهمن ماه همان سال به وزارت بازرگانی اعلام کنند.

تبصره - سایر دستگاه‌های ذی‌ربط و اتاق می‌توانند پیشنهادهای خود را نسبت به اقلام مربوطه با توجه به نیازهای داخلی و مقتضیات کشور تا تاریخ پانزدهم بهمن ماه به وزارت بازرگانی ارائه دهند.

ماده ۶ - اولویت حمل کلیه کالاهای وارداتی کشور با وسایل نقلیه ایرانی است، دستورالعمل مربوط به استفاده از وسایل نقلیه خارجی، اعم از دریایی، هوایی،

جاده‌ای و راه‌آهن را شورای عالی هماهنگی ترابری کشوری بر اساس آیین‌نامه مصوب هیئت وزیران تهیه می‌کند.

ماده ۷ - دولت موظف است اماکن خاصی را برای نگهداری امانی کالاهای مورد نیاز جهت تعمیر و تجهیز ناوگان‌های تجاری دریایی و هوایی کشور اختصاص دهد. تبصره ۱ - ترانزیت کالاهای موضوع این ماده از یک مبدا به مبادی دیگر، با رعایت مقررات مربوط به ترانزیت مجاز است.

تبصره ۲ - این گونه کالاها از شمول پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هر گونه عوارض معاف هستند.

تبصره ۳ - آن قسمت از نیازمندی‌های ناوگان‌های یاد شده که از داخل کشور قابل تأمین باشد، از هر گونه تعهد و اخذ مجوزهای صادراتی معاف است.

ماده ۸ - واردکنندگان کالاهای مختلف، اعم از دولتی و غیردولتی جهت اخذ مجوز ورود و ثبت سفارش باید منحصراً به وزارت بازرگانی مراجعه کنند.

تبصره ۱ - موافقت با ورود کالا، مجوز ترخیص نیز تلقی شده و نیازی به اخذ مجوز جداگانه نیست.

تبصره ۲ - خانوارهای مرزنشین یا شرکت‌های تعاونی آن‌ها، ملوانان، پیلهوران و کارکنان شناورها که اقدام به ورود کالا جهت مصرف شخصی خود می‌نمایند از موضوع این ماده مستثنی هستند.

ماده ۹ - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و گمرک ایران موظفند آمار ثبت سفارش گشایش شده و ترخیص کالا را حداکثر هر سه ماه یک‌بار به وزارت بازرگانی و سایر ارگان‌های ذی‌ربط و اتاق ارسال دارند.

ماده ۱۰ - دولت موظف است در آیین‌نامه اجرایی نکات ذیل را در خصوص مبادلات مرزی مشخص کند.

۱. نقاط یا اعماقی از حاشیه‌های مرزی که ساکنین آن‌ها مجاز به مبادلات مرزی هستند.

۲. نوع و مقدار کالاهای قابل صدور و ورود توسط خانوارهای مرزنشین یا شرکت‌های تعاونی آن‌ها، کارگران ایرانی شاغل مجاز در خارج، پبله‌وران مرزنشین، ملوانان و کارکنان شناورهایی که بین سواحل جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورها در تردد هستند.
 ۳. شرایطی که اشخاص و گروه‌های یاد شده باید داشته باشند.
 ۴. شرایط صدور و ورود کالا و انجام تعهدات.
- تبصره ۱ - کالاهای قابل ورود که خانوارهای مرزنشین یا شرکت‌های تعاونی آنان و کارکنان شناورها برای مصارف شخصی خود، وارد کشور می‌نمایند با تصویب هیئت وزیران در مورد ارزاق عمومی از پرداخت سی درصد (۳۰٪) تا حداکثر معادل صد درصد (۱۰۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی متعلقه و در مورد لوازم خانگی از پرداخت حداکثر تا معادل پنجاه درصد (۵۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی متعلقه معاف هستند.
- تبصره ۲ - کارگران و ایرانیان شاغل مجاز در خارج از کشور می‌توانند ماشین‌آلات صنعتی، ابزار و مواد اولیه مورد نیاز کشور را با رعایت میزان و با استفاده از معافیت درصدی از سود بازرگانی که متفقاً توسط وزارت بازرگانی، وزارت کار و امور اجتماعی و وزارتخانه‌های صنعتی ذی‌ربط تعیین و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، وارد نمایند.
- ماده ۱۱ - به دولت اختیار داده می‌شود در هر یک از مناطق مرزی که ایجاد بازارچه مرزی را مفید تشخیص می‌دهد با رعایت اولویت نظیر استعداد محلی، ضرورت اشتغال و توسعه روابط تجاری با کشور همسایه نسبت به ایجاد آن اقدام نماید.
- ماده ۱۲ - واردات قبل از صادرات مواد و کالاهای مورد مصرف در تولید، تکمیل، آماده‌سازی و بسته‌بندی کالاهای صادراتی به صورت ورود موقت با ارائه تعهد یا سفته معتبر به گمرک از پرداخت کلیه وجوه متعلق به واردات، جز آنچه که جنبه هزینه یا کارمزد دارد، معاف است.
- تبصره ۱ - چنانچه کالایی ساخته شده از مواد و کالاهای وارداتی موضوع این ماده ظرف مهلت تعیین شده صادر نشود، گمرک موظف است واردکننده را جهت استیفای حقوق دولت تحت تعقیب قرار دهد.

تبصره ۲ - کالاهای موضوع این ماده از کسب مجوزهای مقرر در جدول ضمیمه مقررات صادرات و واردات معاف هستند.

تبصره ۳ - واردکننده شخصاً ملزم به صادرات نبوده، بلکه صادرات آن با ارائه پروانه گمرکی آن برای رفع تعهد کافی است.

ماده ۱۳ - کلیه کالاهای صادراتی کشور (به استثنای نفت خام و فرآورده‌های پایین‌دستی آن (که تابع مقررات خاص خود است) از هر گونه تعهد یا پیمان ارزی معاف هستند.

ماده ۱۴ - مابه‌التفاوت اخذ شده توسط سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و کلیه وجوه دریافتی گمرک، به استثنای آنچه جنبه هزینه و کارمزد دارد، در رابطه با کالاهای، مواد، اجزاء و قطعات خارجی مورد مصرف در ساخت، تکمیل، آماده‌سازی و بسته‌بندی کالاهای صادراتی بر اساس دستورالعملی که در آیین‌نامه مشخص می‌شود، به صادرکننده مسترد می‌گردد.

تبصره ۱ - در صورتی که اختلاف بین صادرکننده و گمرک وجود داشته باشد، موضوع در کمیسیون مرکب از نمایندگان وزارت بازرگانی، اتاق، وزارتخانه ذی‌ربط، گمرک ایران و مرکز توسعه صادرات مطرح و تصمیم نهایی اتخاذ می‌شود.

تبصره ۲ - وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است حساب متمرکزی به نام سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و گمرک ایران جهت تأمین وجوه پرداختی موضوع این ماده افتتاح و در صورت ارائه پروانه صادراتی و یا فیش پرداخت سازمان مزبور با تأیید مؤسسات فوق‌الذکر نسبت به استرداد وجوه مذکور اقدام ورزد.

تبصره ۳ - در مورد مواد و کالاهای وارداتی مورد مصرف در ساخت کالاهای صادراتی، که به صورت قطعی از گمرک ترخیص شده باشد، وجوه پرداخت شده، بابت واردات قطعی پس از صدور محصول به مأخذ زمان صدور قابل استرداد است.

تبصره ۴ - در صورتی که کالاهای مورد مصرف در ساخت اقلام صادراتی، تولید داخلی بوده، ولی مواد آن از خارج وارد شده باشد وجوه پرداختی برای مواد مزبور قابل استرداد است.

تبصره ۵ - چنانچه کالایی تولید داخلی به سازمان‌ها و اشخاصی که در رابطه با واردات کالای مشابه خارجی معافیت دارند، فروخته شود، وجوه پرداختی برای ورود کالاها و مواد، اجزاء و قطعات آن طبق مقررات این ماده به تولیدکننده قابل استرداد است.

ماده ۱۵ - وزارتخانه‌های بازرگانی و امور اقتصادی و دارایی موظفند ضمن عنایت به حمایت از تولیدات داخلی به منظور ساده کردن محاسبات مربوط به مبالغ دریافتی از کالاهای وارداتی از قبیل سود بازرگانی، عوارض گمرکی، مابه‌التفاوت سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، حق ثبت سفارش، حق انحصار، عوارض شهرداری، عوارض شهرداری محل (تعاون)، عوارض هلال احمر، عوارض آسفالت، عوارض هوایی، عوارض بندری، عوارض بهداری و غیره، به استثنای مبالغی که به‌عنوان حقوق گمرکی، هزینه کارمزد دریافت می‌شود در مورد هر کدام از ردیف‌های تعرفه گمرکی با مآخذ مناسب در مجموع تحت عنوان «سود بازرگانی» تعیین و جهت وصول به گمرک جمهوری اسلامی ایران ابلاغ نمایند.

ماده ۱۶ - چگونگی بررسی قیمت کالاهای وارداتی جهت ثبت سفارش در آیین‌نامه اجرایی که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، مشخص می‌گردد.

ماده ۱۷ - مسافری که وارد کشور می‌شود، علاوه بر وسایل شخصی می‌تواند تا سقف ارزشی مصوب هیئت وزیران با معافیت از حقوق گمرکی و سود بازرگانی کالا وارد نماید. ترخیص کالاهای موضوع این ماده به شرط غیر تجاری بودن آن بلامانع است. تبصره ۱ - فهرست کالای همراه مسافر توسط وزارت بازرگانی تهیه و اعلام می‌گردد.

تبصره ۲ - مقررات این ماده شامل مسافرین ورودی مناطق آزاد نیز می‌شود.

تبصره ۳ - مسافری که از کشور خارج می‌شود (اعم از اتباع ایرانی و خارجی) علاوه بر وسایل شخصی خود، می‌تواند مصنوعات و محصولات داخلی را بدون سقف به شرط اینکه جنبه تجاری پیدا نکند و کالاهای خارجی را تا سقف ارزشی مزبور در این ماده از کشور خارج سازد.

ماده ۱۸ - وضع و اخذ هر گونه عوارض از اقلام و کالاهای صادراتی به وسیله مقامات استانی و محلی ممنوع بوده و مرتکبین، به‌عنوان تخلف قانونی تحت پیگرد قرار می‌گیرند.

ماده ۱۹ - دولت می‌تواند همه‌ساله وجوهی را تحت عنوان تشویق صادرات در بودجه سنوایی منظور و به‌صورت کمک سود تسهیلات پرداختی بنا به پیشنهاد وزارت بازرگانی و تصویب هیئت وزیران به صادرکنندگان پرداخت کند.

ماده ۲۰ - دولت مکلف است از ابتدای سال ۱۳۷۳ از واردکنندگان بخش‌های غیر دولتی که به‌صورت تجاری کالا وارد می‌نمایند، برابر یک درصد (۱٪) از مجموع وجوه دریافتی بابت حقوق گمرکی و سود بازرگانی کلیه کالاهای وارداتی را علاوه بر حقوق گمرکی و سود بازرگانی مقرر به‌عنوان عوارض ویژه دریافت و به حساب درآمد عمومی کشور واریز کند. همه‌ساله معادل صد درصد (۱۰۰٪) مبالغی که از این بابت به حساب درآمد عمومی کشور واریز می‌گردد از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه هر سال پیش‌بینی می‌شود تا بر اساس آیین‌نامه اجرایی این قانون جهت تشویق و توسعه صادرات کالاهای غیر نفتی و همچنین راه‌اندازی صندوق تضمین صادرات، آموزش و تبلیغات بازرگانی به مصرف برسانند.

ماده ۲۱ - هیئت وزیران موظف است به‌منظور حمایت از تولیدکنندگان داخلی و تنظیم سیاست بازرگانی کشور، ضمن رعایت حال مصرف‌کنندگان، ظرف مدت ۲ ماه از تاریخ تصویب این قانون نسبت به تهیه لایحه قانونی حقوق گمرکی کالاهای وارداتی و همچنین اصلاح ماده ۳۷ قانون امور گمرکی و تسلیم آن به مجلس شورای اسلامی جهت تصویب اقدام کند.

ماده ۲۲ - وزارت بازرگانی موظف است به‌منظور حفظ و صیانت فرش ایران و ایجاد زمینه مناسب برای حمایت از آن در بازارهای جهانی از صدور فرش‌های صادراتی از ۳۰ رج به بالا بدون شناسنامه از تاریخ ۱۳۷۴.۱.۱ جلوگیری به عمل آورد. اتاق‌های بازرگانی و صنایع و معادن از تاریخ فوق بنا به درخواست صادرکننده، به صدور شناسنامه به‌زاید به‌طور الزامی و تا تاریخ مزبور به‌صورت تشویقی اقدام خواهد نمود.

ماده ۲۳ - وزارت بازرگانی موظف است ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این قانون نسبت به تهیه آیین‌نامه اجرایی آن اقدام و به تصویب هیئت وزیران برساند.

ماده ۲۴ - وزارت بازرگانی مسئول حسن اجرای این قانون و آیین‌نامه‌های اجرایی آن است.

قانون فوق مشتمل بر بیست و چهار ماده و بیست و پنج تبصره در جلسه روز یکشنبه، چهارم مهرماه یک هزار و سیصد و هفتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۲.۷.۱۱ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۲. آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات

آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات

- ماده ۱ - کمیته دائمی مقررات صادرات و واردات متشکل از نمایندگان نهاد ریاست جمهوری، وزارت بازرگانی، وزارت راه و ترابری، وزارت نفت، وزارت امور خارجه، وزارت کار و امور اجتماعی، وزارتخانه‌های صنعتی و معدنی، وزارت کشاورزی، وزارت جهاد سازندگی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت تعاون، سازمان برنامه و بودجه، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گمرک ایران، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون، تهیه پیش نویس لوایح قانونی، مصوبات هیئت دولت، شورای اقتصاد و کمیسیون اقتصاد هیئت دولت را در موارد زیر به عهده خواهد داشت:
۱. لایحه مقررات صادرات و واردات، لوایح موردی برای انجام اصلاحات و تغییرات لازم در قانون مقررات صادرات و واردات.
 ۲. لایحه برای لغو انحصاراتی که مانع رشد تولید یا تجارت است.
 ۳. آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات، اصلاحات و تغییرات موردی روی آیین نامه اجرایی قانون مذکور.
 ۴. اصلاحات و تغییرات مندرجات جدول تعرفه گمرکی ضمیمه مقررات صادرات و واردات.
 ۵. طرح تصویب نامه‌های هیئت وزیران، شورای اقتصاد و کمیسیون اقتصاد هیئت وزیران در رابطه با مقررات صادرات و واردات.
 ۶. کمیته مذکور همچنین بررسی و اظهار نظر و اقدام روی پیشنهادهای مربوط به مقررات صادرات و واردات را نیز به عهده خواهد داشت.

تبصره ۱ - کمیته موضوع این ماده در وزارت بازرگانی و به ریاست معاون وزیر بازرگانی تشکیل می‌گردد. دبیرخانه کمیته مذکور در وزارت بازرگانی خواهد بود و نظر کمیته به مراجع ذی‌ربط منعکس خواهد گردید.

تبصره ۲ - در مواردی که وزارتخانه‌های دیگری در ارتباط با موضوع باشند نماینده وزارتخانه ذی‌ربط با حق رأی به جلسه دعوت خواهد شد.

ماده ۲ - وزارتخانه‌ها و سازمان‌هایی که ورود یا صدور کالاهایی موقوف به موافقت آن‌ها است باید نظر کلی خود را در رابطه با ورود یا صدور کالاهای مذکور تا ۱۵ بهمن ماه هر سال برای اجرا در سال بعد به وزارت بازرگانی اعلام دارند و موارد استثنایی که به دلایلی اعلام موافقت کلی مقدور نباشد دلایل خود و ضوابط صدور مجوز را به وزارت بازرگانی اعلام کنند.

تبصره - در موارد خارج از موافقت کلی وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها - به استثنای کالاهای موقوف به موافقت وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - که وزارت بازرگانی اقدام به استعلام از وزارتخانه یا سازمان ذی‌ربط می‌نماید، چنانچه ظرف ۲۰ روز از تاریخ دریافت استعلام پاسخی به آن وزارت داده نشود وزارت بازرگانی مجاز است رأساً نسبت به صدور مجوز موردی اقدام کند. محصولات کشاورزی و دامی از شمول زمان‌بندی فوق مستثنی بوده و حسب شرایط در هر سازمان در مورد ورود یا صدور این محصولات توسط وزارتخانه‌های کشاورزی و جهاد سازندگی حسب مورد و وزارت بازرگانی مشترکاً اعلام نظر می‌شود.

ماده ۳ - وزارتخانه‌ها و سازمان‌هایی که ورود یا صدور کالاهایی منوط به رعایت ضوابط استانداردها یا اخذ گواهی آن‌ها، قبل یا بعد از اظهار کالا در گمرک است، موظفند شرایط و مشخصات مورد نظر خود، همچنین نام مؤسسات و سازمان‌های کنترل‌کننده و مجری ضوابط مذکور را با درج آگهی در جراید و انتشار مقررات ناظر به اطلاع واردکنندگان، صادرکنندگان و سازمان‌های اجرایی ذی‌ربط برسانند.

تبصره - وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مذکور موظف هستند زمان‌بندی بررسی و آزمایش کالاهای تحت پوشش خود را ضمن لحاظ نمودن حداکثر تسهیل و تسریع در امور تهیه و اعلام کنند.

ماده ۴ - وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مسئول صدور گواهی بهداشت انسانی، دامی و نباتی همچنین گواهی انطباق با استاندارد و نظایر آن‌ها - که برای ورود کالا اخذ آن‌ها ضرورت دارد، ولی به عنوان مجوزهای ورود تلقی نمی‌گردند - موظف هستند بدون در نظر گرفتن موافقت یا مخالفت خود با ورود یا صدور کالای مورد تقاضا نسبت به صدور گواهی اقدام کنند.

ماده ۵ - با توجه به مفاد مواد (۱) و (۸) قانون مقررات صادرات و واردات که از این پس به اختصار «قانون» نامیده می‌شود ورود کلیه کالاهای قابل ورود، اعم از اینکه واردکننده از بخش دولتی یا غیردولتی باشد به استثنای موارد زیر موقوف به ثبت سفارش و اخذ مجوز ورود از وزارت بازرگانی با رعایت سایر شرایط مقرر خواهد بود.

موارد استثنا

۱. کالاهای مورد نیاز خانوارهای مرزنشین، شرکت‌های تعاونی آن‌ها، ملوانان، کارکنان شناورها طبق فهرستی که در همین آیین‌نامه می‌آید و در حد مقرر در آن. گمرک موظف است آمار واردات کالاهای موضوع این بند را طبق فرم وزارت بازرگانی تنظیم کند و در پایان هر ماه به وزارت مذکور ارسال نماید.
 ۲. کالاهای خاص نظامی با تأیید وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و کالاهای خاص انرژی اتمی با تأیید رئیس سازمان انرژی اتمی.
 ۳. کالاهای همراه مسافران ورودی در حدی که در این آیین‌نامه مشخص می‌گردد و طبق فهرستی که وزارت بازرگانی اعلام می‌دارد.
 ۴. کالاهای وارداتی از طریق پست در حدی که در این آیین‌نامه مشخص می‌شود.
 ۵. نمونه‌های تجارتي و توليدي در حدی که در این آیین‌نامه تعیین خواهد شد.
- تبصره ۱ - کالاهای اهدایی موضوع بند ۹ ماده ۳۷ قانون امور گمرکی به شرط تجاری نبودن فقط از لحاظ احراز انطباق با قانون مربوط منوط به بررسی وزارت بازرگانی خواهد بود. لکن با توجه به مفاد تبصره ذیل بند ۲۰ ماده ۳۷ قانون مذکور نیاز به مجوزهای ورود مقرر توسط دولت را نخواهد داشت.

تبصره ۲ - مجوز ورود و ثبت سفارش وزارت بازرگانی برای ترخیص کالا کافی بوده و با داشتن آن‌ها نیاز به اخذ مجوز ترخیص از وزارت مذکور نخواهد بود، لکن مواردی مانند گواهی بهداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا سازمان دامپزشکی و گواهی بهداشت نباتی سازمان حفظ نباتات و گواهی انطباق با استاندارد مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی و نظایر آن‌ها که برای تأیید کیفیت کالا مستلزم بازدید کالا در مبدأ یا بعد از ورود به گمرک و نمونه برداری از آن است و اخذ آن‌ها قانوناً الزامی است مشمول مفاد تبصره یک ماده ۸ قانون نیست.

تبصره ۳ - در مورد واردات کارگران و ایرانیان شاغل در کشورهای خارجی روش ثبت سفارش به صورت خاص با هماهنگی وزارت بازرگانی و وزارت کار و امور اجتماعی تعیین خواهد شد.

ماده ۶ - در مواردی که برای کالاهای وارداتی، استاندارد اجباری تعیین و از طریق وزارت بازرگانی اعلام می‌شود همچنین در مورد سایر استانداردها و ضوابط موضوع ماده ۳ این آیین‌نامه، واردکنندگان موظف هستند استانداردها و ضوابط مورد نظر را در قراردادهای خرید و اوراق ثبت سفارش کالا جهت الزام فروشنده به ارسال کالا طبق استانداردها و ضوابط تعیین شده قید نموده، همچنین در اوراق مذکور ارائه برگ بازرسی کالا مبنی بر تأیید رعایت استانداردها و ضوابط مذکور را شرط پرداخت وجه قرار دهند. وزارت بازرگانی و بانک حسب مورد موظفند از ثبت آماری و صدور مجوز ورود، و ثبت سفارش کالاهای وارداتی مشمول استانداردها و ضوابط مذکور که نکات بالا در پیش فاکتور و سایر اوراق ثبت سفارش آن‌ها رعایت نشده باشد خودداری کنند.

ماده ۷ - مقررات و دستورالعمل‌های سیستم بانکی کشور برای ورود و صدور کالا، همچنین مقررات و دستورالعمل‌های شورای عالی هماهنگی ترابری کشور، شورای عالی بیمه، شرایط صدور گواهی‌های موضوع ماده ۶ فوق که در چهارچوب وظایف و اختیارات وزارتخانه‌ها و سازمان‌های متولی امر، صادر و عیناً ظرف سه روز از طریق وزارت بازرگانی اعلام می‌شود جزو ضوابط ورود و صدور کالا است که رعایت آن‌ها در مورد کلیه کالاهای قابل ورود یا قابل صدور الزامی است.

ماده ۸ - الف: کالای ممنوعه قانونی عبارت است از کالایی که ورود یا صدور آن به موجب قوانین ممنوع شده است.

ب: کالای ممنوعه توسط دولت شامل کلیه کالاهایی است که در جدول ضمیمه مقررات صادرات و واردات یا دیگر مصوبات دولت غیر مجاز اعلام شده است.

ماده ۹ - هر گونه معامله تجاری با رژیم اشغالگر قدس ممنوع است.

ماده ۱۰ - در اجرای ماده ۳ قانون، ملاک تجاری بودن، نحوه صدور، تمدید و ابطال کارت بازرگانی و موارد معافیت از داشتن آن، به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- ملاک تجاری بودن کالا:

کالاهایی که به تشخیص گمرک برای فروش، وارد یا صادر می‌گردد، اعم از اینکه به همان شکل یا پس از انجام عملیات تولیدی، تفکیک و بسته‌بندی به فروش برسد تجاری تلقی خواهد شد.

تبصره - موارد زیر تجاری تلقی نمی‌گردد:

۱. نمونه‌های تجاری و صنعتی و نمونه برای بررسی و آزمایش در حدی که می‌تواند نمونه تلقی شود.

۲. ماشین‌آلات، تجهیزات و اجزاء و قطعات مربوط مورد نیاز واحدهای تولیدی فاقد کارت بازرگانی که در مواقع لزوم در حد نیاز خود با تشخیص وزارت بازرگانی رأساً وارد می‌نمایند.

۳. عملیات ورود و صدور کالا یا خدمت توسط سازمان‌ها و مؤسسات دارای ردیف بودجه.

۴. صدور کالا توسط صادرکنندگان مبتدی برای یک دوره حداکثر ۶ ماهه در آغاز کار با مجوز وزارت بازرگانی.

۲ - نحوه صدور کارت بازرگانی:

کارت بازرگانی توسط شعب اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در تهران یا شهرستان‌ها به نام متقاضیانی که واجد شرایط زیر باشند صادر می‌گردد که در صورت تأیید توسط وزارت بازرگانی معتبر خواهد بود.

تبصره - شرکت‌های تعاونی می‌توانند از اتاق بازرگانی و صنایع و معادن یا اتاق تعاون، کارت بازرگانی دریافت نمایند.

۲.۱ - اشخاص حقیقی ایرانی

۲.۱.۱ - داشتن حداقل سن ۱۸ سال تمام در مورد خانم‌ها.

۲.۱.۲ - داشتن برگ پایان خدمت نظام وظیفه یا برگ معافیت برای آقایان.

۲.۱.۳ - داشتن سه سال سابقه فعالیت تجاری یا تولیدی به تأیید دو نفر از دارندگان کارت بازرگانی یا ارائه مدارک دانشگاهی یا داشتن مجوز تولید از یکی از وزارتخانه‌های تولیدی.

۲.۱.۴ - داشتن محل کسب متناسب با رشته فعالیت، اعم از ملکی یا استیجاری.

۲.۱.۵ - داشتن دفاتر پلمپ شده و ارائه اظهارنامه ثبتی.

۲.۱.۶ - داشتن حساب جاری در یکی از بانک‌ها و ارائه گواهی بانک مبنی بر خوش‌حسابی.

۲.۱.۷ - عدم اشتغال تمام‌وقت در وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی و قوای سه‌گانه.

۲.۱.۸ - عدم ورشکستگی به تقصیر و تقلب.

۲.۱.۹ - عدم محکومیت مؤثر کیفری.

۲.۲ - اشخاص حقیقی غیر ایرانی:

۲.۲.۱ - داشتن کلیه شرایط مقرر برای اشخاص ایرانی، به استثنای برگ پایان خدمت وظیفه یا برگ معافیت.

۲.۲.۲ - داشتن پروانه کار و اقامت معتبر.

۲.۲.۳ - عمل متقابل کشور متبوع آن‌ها در مورد ایرانیان مقیم آن کشور در موارد خاص که صدور کارت بازرگانی بدون توجه به عمل متقابل کشور متبوع متقاضی به تشخیص وزارت بازرگانی ضرورت داشته باشد، وزارت مذکور می‌تواند مجاز بودن صدور کارت بازرگانی برای این قبیل از متقاضیان را بدون رعایت شرط عمل متقابل به اتاق اعلام کند.

۲.۳ - اشخاص حقوقی (اعم از اینکه تشکیل و ثبت آن‌ها در ایران بوده یا تشکیل آن‌ها در خارج از کشور بوده و سپس در ایران به ثبت رسیده باشند):

۲.۳.۱ - مدیرعامل و رئیس هیئت مدیره شرکت دارای شرایط مقرر در بندهای ۲.۱.۱ - ۲.۱.۷، ۲.۱.۸ - ۲.۱.۹ - ۲.۲.۲ - ۲.۲.۳ باشند.

تبصره ۱ - مدیریت شرکت‌های تعاونی و شرکت‌های دولتی و شرکت‌های موضوع قانون حفاظت صنایع مشمول محدودیت بند ۲.۱.۷ نخواهند بود.

تبصره ۲ - مدیران شرکت‌های دولتی، شرکت‌های متعلق به نهادهای انقلابی و شرکت‌های موضوع قانون حفاظت صنایع به حکم مدیریت آنان توسط سازمان دولتی با نهاد ذی‌ربط صادر شده باشد از ارائه گواهی موضوع بند ۲.۱.۹ معاف خواهند بود.

۲.۳.۲ - شرکت نیز باید واجد شرایط مقرر در بندهای ۲.۱.۴ - ۲.۱.۵ - ۲.۱.۶ - ۲.۱.۸ باشد.

۳ - نحوه تمدید کارت بازرگانی: دارنده کارت بازرگانی یا نماینده او با در دست داشتن: ۳.۱ - گواهی تسلیم اظهارنامه مالیاتی آخرین سالی که تا آن زمان اظهارنامه مالیاتی آن پذیرفته شده است و ارائه کد اقتصادی.

۳.۲ - آگهی تغییرات در مدیریت و سایر تغییرات مربوط، در صورتی که دارنده کارت شخص حقوقی باشد. جهت انجام تشریفات تمدید به اتاق بازرگانی و صنایع و معادن یا اتاق تعاون حسب مورد و سپس برای تأیید به وزارت بازرگانی مراجعه نماید، تاریخ تمدید مبدأ اعتبار مجدد کارت خواهد بود.

۴ - موارد معافیت از داشتن کارت بازرگانی:

۴.۱ - شرکت‌های تعاونی مرزنشینان برای ورود کالاهای مورد نیاز خانوارهای مرزنشین طبق فهرست مربوط و در حد تعداد، مقدار و ارزش تعیین شده و صدور کالاهای مابه ازای کالاهای وارداتی.

۴.۲ - ملوانان ایرانی شاغل در شناورها که بین سواحل ایران و سایر کشورها در تردد هستند برای ورود کالاهای مورد نیاز خانواده خود در حد تعداد، مقدار و ارزش تعیین شده.

۴.۳ - پیله‌وران، برای ورود کالاهای قابل ورود مورد نیاز استان خود و استان‌های همجوار در صورت اخذ کارت پیله‌وری و مجوز ورود از اداره بازرگانی شهر یا استان مربوط.

۴.۴ - کارگران ایرانی شاغل در خارج از کشور در صورت داشتن کارنامه شغلی از وزارت کار و امور اجتماعی طبق فهرست مربوط و در حد تعداد، مقدار یا ارزش تعیین شده.

۴.۵ - کالاهایی که ورود و صدور آنها به تشخیص گمرک برای فروش نیست.

۵ - اختلاف متقاضیان با اتاق بازرگانی و صنایع و معادن یا اتاق تعاون

در صورتی که بین متقاضیان کارت بازرگانی و اتاق بازرگانی و صنایع و معادن یا اتاق تعاون اختلاف پیدا شود هر یک از طرفین می‌توانند موضوع اختلاف را با ذکر دلایل خود جهت اتخاذ تصمیم نهایی به وزارت بازرگانی منعکس کنند.

۶ - در صورتی که بعد از صدور کارت برای وزارت بازرگانی مشخص شود که دارنده کارت فاقد یک یا چند شرط از شرایط دریافت کارت است یا بعد از صدور فاقد شرط یا شرایط مذکور گردیده است، وزارت مذکور می‌تواند رأساً نسبت به ابطال کارت اقدام نموده و موضوع را به اطلاع اتاق بازرگانی و صنایع و معادن یا اتاق تعاون، حسب مورد برساند. لکن در صورتی که این امر برای اتاق بازرگانی و صنایع و معادن یا اتاق تعاون مشخص گردد باید موضوع را جهت ابطال به وزارت بازرگانی منعکس نماید.

ماده ۱۱- کالاهایی که به موجب جدول ضمیمه این آیین‌نامه یا تصویب‌نامه‌های خاص از طرف دولت ممنوع اعلام می‌شود، همچنین کالاهایی که شرط ورود آن‌ها در جهت محدودیت تغییر می‌کند در صورت انطباق با یکی از شرایط ذیل و با رعایت مقررات قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود قابل ترخیص خواهد بود:

۱. قبل از ممنوع شدن توسط دولت یا تغییر شرط ورود در گمرک موجود بوده و در دفاتر گمرک به ثبت رسیده باشد.

۲. برای کالا قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود، اعتبار اسنادی گشایش شده و بارنامه حمل قبل از انقضای مهلت اعتبار صادر گردد.

۳. برای کالا قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود از طریق بروات اسنادی پس از تأیید ثبت سفارش توسط بانک مجاز ثبت سفارش گردیده و برای برات مربوط توسط واردکننده قبولی نوشته شده و اولین بارنامه حمل قبل از انقضای مدت اعتبار ثبت سفارش صادر شده باشد و ظرف مهلت‌های ذیل بند ۴ این ماده به کشور وارد گردد.

۴. در مورد کالاهای بدون انتقال ارز (بدون تعهد سیستم بانکی برای پرداخت وجه) که مجوزهای لازم برای ورود آن‌ها بر اساس مقررات قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود کسب شده باشد. در صورتی که اولین بارنامه حمل قبل از ممنوعیت یا تغییر شرط ورود صادر و ظرف مهلت‌های زیر به کشور وارد گردد:

الف - در صورت حمل از طریق هوایی حداکثر ظرف ۲۰ روز از تاریخ صدور اولین بارنامه حمل؛

ب - در صورت حمل از طریق دریا، زمین یا به‌طور مرکب از طریق دریا و زمین از تاریخ صدور اولین بارنامه حمل به شرح زیر مهلت خواهد داشت:

۱. در مورد کالاهایی که از کشورها و امارات عربی خلیج فارس و کشورهای همجوار خریداری و حمل می‌گردد ۲۰ روز.

۲. در مورد سایر کشورها از طریق زمین ۴۰ روز، دریایی یا دریایی و زمینی ۵۵ روز.

تبصره ۱ - در مورد کالاهای موضوع این ماده چنانچه مجوز قبلی وزارت بازرگانی قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود کسب شده باشد، باید بارنامه ظرف مهلت مندرج در مجوز صادر و کالا ظرف مهلت‌های تعیین شده در بندهای الف و ب فوق وارد شود.

تبصره ۲ - موارد استثنا با موافقت کمیسیون موضوع ماده یک قابل انجام خواهد بود.
 ماده ۱۲ - حمل کالاهای صادراتی کشور با وسایل نقلیه خارجی مجاز است و به کسب مجوز شورای عالی هماهنگی و ترابری کشور وزارت راه و ترابری نیاز ندارد.
 تبصره - وزارت راه و ترابری (شورای عالی هماهنگی ترابری کشور) با استفاده از روش‌های اقتصادی مشوق‌هایی برای حمل کالاهای صادراتی با وسایل نقلیه ایرانی پیش‌بینی نماید.

ماده ۱۳ - شورای عالی هماهنگی ترابری کشور در رابطه با اولویت حمل کالاهای وارداتی توسط وسائط نقلیه ایرانی، اعم از دریایی، هوایی، جاده‌ای و راه‌آهن، دستورالعمل‌های مربوط را با توجه به نکات زیر تصویب و جهت اجرا به کلیه ارگان‌های ذی‌ربط ابلاغ خواهد نمود:

۱. تعیین روش‌های مناسب برای کاهش تشریفات اداری و استفاده از ابزارهای اقتصادی به منظور گرایش صاحبان کالا به استفاده بیشتر از ناوگان ایرانی.
۲. ایجاد تسهیلات برای وسایل نقلیه ایرانی.

ماده ۱۴ - گمرک ایران مسئول اجرای ماده ۷ قانون مقررات صادرات و واردات خواهد بود و موظف است آمار کالاهای ترانزیت شده از این گونه محل‌ها را هر سه ماه اعلام کند.
 سازمان بنادر و کشتیرانی، شرکت انبارهای عمومی و سایر سازمان‌ها و شرکت‌هایی که در ارتباط با اجرای این ماده هستند، مکلف به تبعیت از دستورهای گمرک می‌باشند.

ماده ۱۵ - اهالی نقاط جمعیتی متصل به مرزهای جنوب و جنوب شرقی کشور که در این نقاط ساکن هستند با دریافت کارت مبادلات مرزی مشمول تسهیلات مبادلات مرزی خواهند بود.

تبصره ۱ - نقاط جمعیتی موضوع این ماده به نحوی که حداکثر (۱.۲۰۰.۰۰۰) نفر مشمول تسهیلات مبادلات مرزی شوند، توسط وزارت کشور تعیین و به گمرک اعلام می‌گردد.

تبصره ۲ - کارت مبادلات مرزی توسط اداره بازرگانی محل و در صورت نبودن آن بخشداری محل در اسفندماه هر سال تا پایان فروردین ماه سال بعد به نام سرپرست خانواده صادر می‌گردد و به مدت یک سال اعتبار دارد. تمدید کارت‌های مبادلات مرزی برای سال‌های بعد موکول به انجام تشریفات مقرر در این ماده خواهد بود.

تبصره ۳ - نوزادان خانواده‌های دارنده کارت مبادلات مرزی در صورتی که عضو ششم به بعد خانواده باشند، مشمول تسهیلات مبادلات مرزی نخواهند بود.

ماده ۱۶ - دارندگان کارت مبادلات مرزی می‌توانند با تحویل کارت خود به شرکت تعاونی مرزنشینان محل، در آن عضو شوند. شرکت تعاونی پس از دریافت کارت، مهر خود را در محل مخصوص روی کارت خواهد زد. شرکت مذکور فهرستی از کارت‌هایی را که دریافت و مهر نموده تهیه کرده و به تأیید اداره بازرگانی یا بخشداری محل می‌رساند. شرکت تعاونی می‌تواند با ارائه فهرست مذکور به میزان مجموع سهمیه اعضای خود در چهارچوب مقررات مربوط اقدام به مبادله مرزی نماید. خانواده‌هایی که کارت آن‌ها توسط تعاونی مهر نشده و مایل به عضویت در تعاونی نیستند یا تعاونی در محل آنان تشکیل نگردیده است، می‌توانند با ارائه کارت خود بدون حق توکیل در حد سهمیه تعیین شده مبادله مرزی نمایند.

تبصره - شرکت‌های تعاونی مرزنشینان می‌توانند همانند سایر اشخاص حقوقی، خارج از مقررات مربوط به مبادلات مرزی در چهارچوب مقررات عمومی صادرات و واردات اقدام به صادرات و واردات کالا نمایند.

ماده ۱۷ - دارندگان کارت مبادلات مرزی یا شرکت تعاونی آنان مجازند کلیه کالاهایی را که صدور آن‌ها مجاز است یا با صادرات آن‌ها موافقت کلی شده است با رعایت سایر مقررات صادر کرده و در مقابل، در حد سقف ارزشی یک میلیون (۱.۰۰۰.۰۰۰) ریال در سال برای هر نفر بدون اخذ مجوزهای مقرر در جداول مقررات صادرات و

واردات طبق فهرست زیر اقدام به واردات کالاهای مورد نیاز خود بنمایند.

الف - «فهرست کالاهای قابل ورود توسط دارندگان کارت مبادلات مرزی یا تعاونی های مرز نشینان و میزان معافیت گمرکی آن ها.»

۱ - برنج خوراکی - (۵۰) کیلوگرم برای هر نفر در سال یا معافیت کامل حقوق گمرکی و سود بازرگانی.

۲ - روغن نباتی خوراکی (جامد و مایع) با رعایت تاریخ مصرف و استاندارد مربوط - (۱۵) کیلوگرم برای هر نفر در سال با معافیت (۵۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.

۳ - چای سیاه - (۲) کیلوگرم برای هر نفر در سال با معافیت کامل حقوق گمرکی و سود بازرگانی.

۴ - قند و شکر، جمعاً (۲۰) کیلوگرم برای هر نفر در سال با معافیت (۵۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.

۵ - تمر هندی - (۵) کیلوگرم برای هر نفر در سال فقط برای نقاط ساحلی مشمول، با معافیت (۵۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.

۶ - ادویه (شامل زردچوبه، فلفل سیاه، زنجبیل، هل، میخک و دارچین - جمعاً (۳) کیلوگرم برای هر نفر در سال با معافیت (۵۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.

۷ - چرخ خیاطی خانگی دستی یا صنعتی کامل - یک دستگاه برای هر پنج نفر در سال با معافیت (۵۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.

۸ - فلاسک چای - یک دستگاه برای هر پنج نفر در سال با معافیت (۳۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.

۹ - شیشه فلاسک چای - یک عدد برای هر پنج نفر در سال با معافیت (۳۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.

۱۰ - فانوس بادی - یک عدد برای هر پنج نفر در سال با معافیت (۵۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.

۱۱ - چوب چهارتراش فقط برای نقاط ساحلی مشمول - بدون محدودیت.

۱۲ - چوب ساج برای لنج سازی - بدون محدودیت.

- ۱۳ - موتور برای قایق و لنج باری و صیادی یا قطعات منفصله آن - بدون محدودیت.
- ۱۴ - میخ مخصوص لنج‌سازی - بدون محدودیت.
- ۱۵ - دستگاه و ابزار نجاری برای لنج‌سازی یا قطعات منفصله آن - بدون محدودیت.
- ۱۶ - روغن سیفه برای مصرف در لنج - بدون محدودیت.
- ۱۷ - سیم گرگور برای ساخت قفس صید ماهی - بدون محدودیت.
- ۱۸ - لاستیک رویی و تویی برای وسایل نقلیه - یک حلقه تویی و یک حلقه رویی برای هر نفر در سال.
- ۱۹ - قلاب ماهیگیری به میزان مصرف سالانه افرادی که به کار صید ماهی اشتغال دارند با رعایت ضوابط شیلات.
- ۲۰ - موتور ژنراتور برق تا (۲۰) کیلووات برق - یک دستگاه برای هر (۲۰) نفر در سال با معافیت (۲۵٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.
- ۲۱ - کمپرسور یخچال و کولر - یک دستگاه برای هر (۱۰) نفر در سال با معافیت (۳۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی.
- ۲۲ - قطعات یدکی ماشین‌آلات کشاورزی - بدون محدودیت.
- ۲۳ - کولرگازی برای هر خانوار یک عدد.

ب - شرایط ورود:

- ۱ - ساخت یا محصول کشورهای ممنوع‌المعامله نباشد.
- ۲ - مجوزهای مربوط به بهداشت انسانی، حیوانی و نباتی و استاندارد (در چهارچوب مقررات مربوط) و گواهی سازمان انرژی اتمی ایران (در چهارچوب دستورالعمل مورد تفاهم این سازمان با وزارت تعاون که به گمرک اعلام می‌گردد) اخذ شود.
- تبصره: هرگونه تغییر در جهت افزایش یا کاهش اقلام فهرست موضوع این ماده و میزان معافیت گمرکی آن‌ها با تصویب هیئت وزیران صورت خواهد گرفت.

ماده ۱۸ - کالاهای مورد نیاز خانواده‌های ملوانان: استفاده از مزایای موضوع ماده ۱۰ قانون توسط کارکنان و ملوانان شناورهای که بین سواحل جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورها تردد می‌کنند منوط به داشتن کارت شناسایی معتبر از سازمان بنادر و کشتیرانی است. کارکنان و ملوانانی که کارت مذکور را داشته باشند، از مزایای شرکت‌های تعاونی مرزنشینان یا خانواده‌های مرزنشین برخوردار هستند و می‌توانند به تعداد افراد تحت تکفل خود کالاهای قابل ورود شرکت‌ها یا خانواده‌های مذکور را با رعایت شرایط مقرر و یا استفاده از تسهیلات پیش‌بینی شده وارد و ترخیص کنند.

ماده ۱۹ - افراد ساکن بخش‌های مرزی کشور که سه سال مستمر در این مناطق سکونت داشته و دارای اهلیت مندرج در ماده (۲۱۱) قانون مدنی برای خرید و فروش کالا هستند، می‌توانند با دریافت کارت پیمانه به نام خود، نسبت به مبادلات مرزی در چهارچوب مقررات ماده (۲۱) اقدام کنند.

تبصره - کارت پیمانه توسط اداره بازرگانی محل صادر می‌گردد و دارای یک سال اعتبار از تاریخ صدور، است.

ماده ۲۰ - دارندگان کارت پیمانه بدون حق توکیل، ظرف یک سال اعتبار کارت خود، کالاهایی را که صادرات آن‌ها مجاز یا با صادرات آن‌ها موافقت کلی شده است، با رعایت مقررات مربوط به کشور یا کشورهای مقابل محل سکونت خود صادر کرده و در مقابل کالاهای صادر شده، کالاهای مجاز یا مشروط مورد نیاز خود را - که فهرست آن توسط وزارت بازرگانی تهیه و اعلام می‌گردد - با کسب مجوزهای مربوط در جداول مقررات صادرات و واردات و پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی مربوط، از کشورهای مذکور و مناطق آزاد تجاری و صنعتی یا مناطق ویژه حراست شده گمرکی وارد و ترخیص نمایند.

ماده ۲۱ - کارگران و ایرانیان شاغل در خارج کشور که دارای کارنامه شغلی از وابسته کار جمهوری اسلامی ایران در کشور متوقف فیه یا وزارت کار و امور اجتماعی هستند، مجازند سالانه جمعاً تا سقف ارزشی بیست میلیون (۲۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال ماشین‌آلات صنعتی، ابزارآلات و مواد اولیه به استثنای اقلام موضوع فهرست زیر را با کسب مجوز

وابسته کار یا وزارت کار و امور اجتماعی و بدون انتقال ارز از طریق کلیه مبادی ورودی کشور با پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی یا از طریق مناطق آزاد تجاری - صنعتی یا مناطق ویژه حراست شده گمرکی و با استفاده از (۴۰٪) معافیت سود بازرگانی در مورد ماشین‌آلات و ابزار و (۲۰٪) معافیت سود بازرگانی در مورد مواد اولیه، بدون ارائه کارت بازرگانی و بدون اخذ مجوزهای مقرر در جداول مقررات صادرات و واردات با رعایت سایر مقررات مربوط از گمرک ترخیص نمایند. برای ترخیص، ارائه کارنامه شغلی و مجوز وابسته کار یا وزارت کار و امور اجتماعی کافی است و حضور دارنده کارنامه شغلی الزامی نیست.

تبصره ۱ - کارگران و ایرانیان شاغل در خارج کشور که مشمول این ماده هستند، می‌توانند عاملیت واردات کالا را به تعاونی کارگران شاغل در خارج کشور یا در صورت نبودن تعاونی به اشخاص دیگر واگذار کنند.

تبصره ۲ - واردات کالا توسط کارگران یاد شده و ایرانیان شاغل در خارج کشور از سایر مبادی ورودی کالا و یا مازاد بر سقف مندرج در این ماده مطابق مقررات عمومی کشور خواهد بود.

«ماشین‌آلات، ابزارآلات و مواد اولیه» که ورود آنها توسط «کارگران و ایرانیان شاغل در خارج از کشور غیرمجاز است»

- ۱ - دستگاه چاپ ملخی
- ۲ - دستگاه چاپ روی نایلون
- ۳ - دستگاه بستنی یخی اتوماتیک
- ۴ - دستگاه چاپ طلاکوب صحافی
- ۵ - ماشین بالانس تعمیرگاهی
- ۶ - مولتی تیبلر
- ۷ - روتوتیلر
- ۸ - مبدل‌های حرارتی

- ۹ - چرخ خیاطی برقی خانگی
- ۱۰ - ماشین ساخت درب چوبی
- ۱۱ - ماشین های خراطی چوب
- ۱۲ - مینی لودر
- ۱۳ - کانال کن
- ۱۴ - انواع دیگ های بخار، دیگ های چدنی، مبدل های حرارتی و غیره
- ۱۵ - خشک کن های غلات و علوفه و سبزیجات (ثابت و متحرک)
- ۱۶ - ماشین آلات کشتار دام و طیور و سردخانه
- ۱۷ - ماشین آلات و تجهیزات تولید خوراک دام و طیور
- ۱۸ - ماشین آلات و تجهیزات جوجه کشی
- ۱۹ - ماشین آلات برداشت علوفه نظیر چاپر - بیلر - موور
- ۲۰ - چاپر خودرو علوفه
- ۲۱ - نیشکر و سورتینگ و بسته بندی میوه
- ۲۲ - انواع ماشین آلات تبدیل و پروسس
- ۲۳ - انواع موتور پمپ و الکتروپمپ
- ۲۴ - انواع کمپرسور باد و پمپ های خلاء
- ۲۵ - انواع پمپ ها
- ۲۶ - انواع سختی سنج
- ۲۷ - انواع اتوکلاوها
- ۲۸ - انواع پرس های ضربه ای، هیدرولیکی، قیچی، گیوتین
- ۲۹ - پرس بریک، لوله و آرماتور، خم کن و آرماتوربر
- ۳۰ - ماشین آلات تولید چرم
- ۳۱ - ماشین های سند پلاست و شات پلاست
- ۳۲ - ماشین آلات تولید سوسیس و کالباس
- ۳۳ - انواع لباسشویی های صنعتی

- ۳۴ - دستگاه شیرینگ رپ
- ۳۵ - الکتروموتورهای سه فاز ۳۰ اسب
- ۳۶ - دستگاه‌های رنگرزی پارچه و نخ
- ۳۷ - دستگاه‌های تولید فرش ماشینی
- ۳۸ - ماشین‌های بافندگی پارچه، به جز Air jet و Water jet
- ۳۹ - انواع الکتروموتور گیربکس دور ثابت و متغیر و حلزونی
- ۴۰ - انواع جرثقیل‌های پشت کامیونی
- ۴۱ - انواع بالابرهای صنعتی و ساختمانی و آسانسورها
- ۴۲ - جرثقیل‌های موبیل کمتر از ۳۰ تن
- ۴۳ - ماشین‌آلات بوجاری آرد و غلات
- ۴۴ - کمپرسورهای فریونی
- ۴۵ - ماشین‌های سنگ‌بری
- ۴۶ - انواع بذر کار و ردیف کار
- ۴۷ - ریگ و رویتواتور و کلتیواتور
- ۴۸ - انواع سم‌پاش (پشتی موتوری، فرغونی، زنبه‌ای، پشتی تراکتوری)
- ۴۹ - فاروئو
- ۵۰ - کاشت و برداشت سیب‌زمینی
- ۵۱ - ماشین‌های عمل‌آوری پسته
- ۵۲ - مرکزکش
- ۵۳ - انواع تریلر
- ۵۴ - شعله افکن
- ۵۵ - انواع دیسک‌ها
- ۵۶ - لولر
- ۵۷ - مته چاله‌کن
- ۵۸ - انواع خرمن‌کوب

- ۵۹ - سفیدکن برنج
- ۶۰ - انواع تراش انیورسال
- ۶۱ - صفحه تراش کورس دار
- ۶۲ - اره لنگ
- ۶۳ - انواع فرز انپور سال افقی - عمودی
- ۶۴ - دریل رادیال
- ۶۵ - دریل ستونی
- ۶۶ - سنگ سمباده رومیزی و ماشین آلات سنگ تخت و سنگ گرد
- ۶۷ - آچار تخت و آچار رینگ
- ۶۸ - انواع انبردست، دم باریک، فازمتر، پیچ گوشتی، انبر کلاغی، آچار فرانسه
- ۶۹ - انواع شیرآلات و اتصالات
- ۷۰ - انواع لیفتراک غیر برقی
- ۷۱ - انواع دستگاه های تزریق پلاستیک
- ۷۲ - انواع الکتروموتورهای تک فاز تا چهار کیلووات
- ۷۳ - انواع تراکتور بین ۵۰ تا ۱۰۰ قوه اسب
- ۷۴ - گاواهن اعلام از یک طرفه و دو طرفه
- ۷۵ - مواد پرتوزا و یونزا

ماده ۲۲ - بازارچه مرزی محوطه ای است محصور، واقع در نقطه صفر مرزی و در جوار گمرکات مجاز به انجام تشریفات ترخیص کالا یا مکان هایی که طبق تفاهم نامه های منعقد شده بین جمهوری اسلامی ایران و کشورهای همجوار تعیین می شود. اهالی دو طرف مرز می توانند تولیدات و محصولات کشور را با رعایت مقررات صادرات و واردات برای داد و ستد در این بازارچه ها عرضه کنند.

تبصره ۱ - استقرار گمرک در درب ورود و خروج بازارچه ضروری است و اعمال مقررات صادرات و واردات و نظارت بر رعایت آن در بازارچه، بر عهده گمرک خواهد بود.

تبصره ۲ - تأسیس بازارچه مرزی ضمن رعایت اولویت‌های مقرر در قانون باید مسبوق به تفاهم‌نامه‌های منعقد شده دو جانبه با کشورهای همجوار باشد و پس از تصویب کمیسیون اقتصاد هیئت دولت صورت گیرد.

تبصره ۳ - فهرست کالاهای قابل داد و ستد در بازارچه و میزان ارزش آن‌ها را وزارت بازرگانی با در نظر گرفتن امکانات و نیازمندی‌های استان‌های مرزی و تفاهمات به عمل آمده با کشور مقابل و مقررات صادرات و واردات کشور، تهیه و اعلام می‌دارد.

تبصره ۴ - ورود و خروج کالا به بازارچه‌ها منوط به رعایت کلیه قوانین و شرایط مقرر برای ورود و صدور کالا است و کالاهای وارداتی به کشور از طریق بازارچه‌ها مشمول تخفیف یا معافیت حقوق گمرکی و سود بازرگانی نمی‌شود، مگر اینکه تخفیف یا معافیت به اعتبار واردکننده یا نوع کالا تعلق گیرد.

ماده ۲۳ - ایجاد تأسیسات اداری و زیربنایی، همچنین تأسیسات مورد نیاز گمرک برای استقرار مأموران خود و سایر سرمایه‌گذاری‌ها در بخش ایرانی بازارچه مرزی، به عهده استانداری است، ولی از نظر احداث بازارچه در نقطه صفر مرزی، چگونگی حفظ انتظامات و کنترل تردد افراد باید با مرزبانی هماهنگی لازم به عمل آید.

تبصره - چگونگی فعالیت و تردد افراد به بازارچه را استانداری محل یا صدور مجوز مشخص می‌کند.

ماده ۲۴ - مهلت ورود موقت مواد اولیه و لوازم بسته‌بندی:

مهلت صدور کالاهای ساخته شده از مواد اولیه موضوع ماده ۱۲ قانون یا کالاهای تکمیل، آماده‌سازی یا بسته‌بندی شده یا کالاهای موضوع ماده مذکور یک سال از تاریخ ورود مواد است. این مهلت در مورد کالاهایی که نیاز به زمان بیشتری دارند با تشخیص و موافقت وزارتخانه تولیدی ذی‌ربط تا یک سال دیگر قابل تمدید است. در صورتی که واردکننده بخواهد مواد وارد شده را مصروف کالای صادراتی دیگری غیر آنکه قبلاً به گمرک اعلام نموده بود، بنماید باید موضوع را به اطلاع گمرک برساند و موافقت گمرک را جلب نماید.

چنانچه کالای ساخته شده ظرف مهلت مقرر صادر نشود و برای گمرک محرز گردد که واردکننده مواد وارد شده را به مصرف دیگری رسانیده است علاوه بر تعقیب برای استیفای حقوق دولت بر اساس قوانین مربوط تحت تعقیب قرار خواهد گرفت.

تبصره - برای ورود موقت کالاهای موضوع این ماده گمرک با رعایت قانون امور گمرکی و آیین نامه اجرایی آن تعهد یا سفته معتبر اخذ خواهد کرد.

ماده ۲۵ - دستورالعمل استرداد:

در صورتی که مقدار مواد اولیه، اجزاء و قطعات، لوازم بسته بندی و سایر کالاهای خارجی مصرف شده در تولید، آماده سازی و بسته بندی کالای صادراتی برای گمرک مشخص باشد باید بر اساس قیمت روز (بر مبنای سیف) مواد اولیه مثل یا مشابه مواد مذکور و درصد حقوق گمرکی، سود بازرگانی و سایر عوارض تعلق به آن ها در آن تاریخ، میزان مبلغ قابل استرداد را محاسبه و نسبت به مسترد نمودن آن اقدام نماید.

چنانچه مقادیر مواد به کار رفته برای گمرک مشخص نباشد باید از وزارتخانه تولیدی ذی ربط استعلام و بر اساس آن مبلغ قابل استرداد را محاسبه نماید. گمرک موظف است ضرایب مورد عمل خود و ضرایبی را که از طریق وزارتخانه تولیدی ذی ربط به دست می آورد از طریق مجاری مربوط به اطلاع سازمان های ذی ربط و بازرگانان برساند. گمرک همچنین موظف است ضرایب مذکور را در مجموعه هایی گردآوری و تکثیر کند و در اختیار متقاضیان قرار دهد. در مواردی که صادرکننده به نظر گمرک یا وزارتخانه تولیدی معترض است می تواند رأساً موضوع را به کمیسیون موضوع تبصره یک ماده ۱۴ قانون که به مسئولیت مرکز توسعه صادرات ایران در آن مرکز تشکیل می گردد، منعکس سازد.

تبصره ۱ - کالاهایی که ساخت ایران نبوده و فقط تکمیل، آماده سازی یا بسته بندی آن ها در ایران صورت گرفته باشد نیز مشمول این ماده خواهد بود.

تبصره ۲ - ایفای تعهدات موضوع ماده ۱۲ قانون از لحاظ مقدار یا تعداد کالای وارد شده به صورت ورود موقت بر اساس ضرایب موضوع این ماده محاسبه خواهد شد.

ماده ۲۶: محصولات پایین دستی نفت شامل: نفت خام، نفت کوره، نفت سفید،

گازوئیل و بنزین از لحاظ پیمان یا تعهد ارزی مشمول مقررات خاص خود می‌شوند. صادرات سایر فرآورده‌های حاصل از نفت و کلیه کالاهای دیگر از پیمان ارزی معاف خواهد بود.

ماده ۲۷ - فهرست و شرایط کالاهای قابل ورود با ارز صادراتی:

الف - ورود کالاها و مواد مشروحه زیر در مقابل صادرات و با ارائه پروانه گمرکی مجاز است:

مواد اولیه، اجزاء و قطعات، ماشین‌آلات و ملزومات خط تولید، روغن نباتی، برنج خوراکی، گوشت قرمز، کودهای شیمیایی، سموم دفع آفات نباتی، دارو، واکسن‌های انسانی و دامی، ذرت، پودر ماهی، کنجاله سویا، کاغذ چاپ و تحریر، قطعات یدکی خودرو، لاستیک وسایل نقلیه، چوب، شکر، کره و سایر کالاهای ضروری که توسط وزارت بازرگانی به صورت عام تعیین و اعلام خواهد شد.

تبصره - مهلت استفاده از پروانه صادراتی با کسب مجوز وزارت بازرگانی یک سال از تاریخ صدور است.

ب - کالاهای موضوع این ماده را می‌توان به میزان ارزشی که در پروانه صادراتی مندرج است، وارد نمود.

ج - واگذاری پروانه صادراتی به سایر واردکنندگان مجاز برای واردات کالاهای فوق بلامانع است.

ماده ۲۸ - مابه‌التفاوت و سایر دریافتی‌های قابل ادغام در سود بازرگانی:

وزارت بازرگانی و وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف هستند کار ادغام مابه‌التفاوت سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و عوارض گمرکی موضوع ماده ۱۵ قانون را با ملاک قرار دادن حدود رقم ریالی آن‌ها قبل از تصویب قانون اجازه تعیین میزان حقوق گمرکی و سود بازرگانی کالاهای وارداتی مصوب ۱۳۷۲.۷.۲۷ مجلس شورای اسلامی تا خرداد ماه سال ۱۳۷۳، در سود بازرگانی به اتمام رسانده و برای اجرا در سال آینده به گمرک ابلاغ کنند.

تا ابلاغ میزان سود بازرگانی قابل دریافت بر اساس ادغام مبالغ فوق‌الذکر، دریافتی‌های مذکور به میزان مبلغ ریالی آن‌ها بر اساس مأخذ قبلی قابل وصول خواهد بود.

تبصره - به وزارت راه و ترابری اجازه داده می‌شود قطعات یدکی هواپیماها و تجهیزات و ابزارهای مخصوص تعمیراتی و تجهیزات ناوبری هوایی را با معافیت از پرداخت سود بازرگانی ترخیص کند.

ماده ۲۹ - زمان اجرای تغییرات سود بازرگانی:

کالاهایی که در زمان ابلاغ تغییرات سود بازرگانی به گمرک ایران، در گمرک موجود باشد مشمول تغییرات خواهد بود.

ماده ۳۰ - بررسی قیمت جهت ثبت سفارش:

در صورتی که بررسی قیمت کالاهای وارداتی در مراحل سفارش ضرورت پیدا کند متقاضی بررسی قیمت می‌تواند از نظر کارشناسان یا سوابق گمرکی براساس قانون امور گمرکی و آیین‌نامه اجرای آن استفاده نماید.

ماده ۳۱ - مسافر ایرانی یا غیر ایرانی که از خارج کشور یا مناطق آزاد تجاری صنعتی به کشور می‌آید علاوه بر اسباب سفر و اشیاء شخصی مستعمل که به شرط غیر تجاری بودن از حقوق گمرکی و سود بازرگانی معاف است، می‌تواند یک بار در سال تا سقف ارزشی معادل (۸۰) دلار کالا وارد و با استفاده از معافیت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و در دفعات بعد تا سقف ارزشی معادل (۸۰) دلار کالا وارد و با استفاده از معافیت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و در دفعات بعد تا سقف ارزشی معادل (۸۰) دلار بدون معافیت، ترخیص کند، مشروط بر اینکه کالاهای وارد شده از نوع کالاهای ممنوع شرعی و قانونی نبوده و جنبه تجاری نیز نداشته باشد.

تبصره ۱ - یک دستگاه کامپیوتر دستی یا کیفی همراه مسافر جزو لوازم شخصی وی تلقی می‌گردد.

تبصره ۲ - یخچال، یخچال فریزر، فریزر، کولر، ماشین لباسشویی، ماشین ظرفشویی، اجاق گاز، تلویزیون، ویدیو، دوربین ویدیو و سرویس ظروف همراه مسافران مذکور،

مشمول حقوق گمرکی و دو برابر سود بازرگانی بوده، همچنین آن قسمت از کالاهای همراه مسافر که مازاد تشخیص می‌گردد به استثنای کالاهای ممنوع شرعی و قانونی، به شرط غیرتجاری بودن با پرداخت حقوق گمرکی و دو برابر سود بازرگانی قابل ترخیص است.

تبصره ۳ - کالاهایی که بر اساس فهرست کالاهای مسافری وزارت بازرگانی قابل ترخیص نباشند، مشمول تسهیلات این ماده نخواهند بود.

ماده ۳۲ - کالای همراه مسافر خروجی:

مسافران خروجی، اعم از اینکه ایرانی باشند یا خارجی، می‌توانند علاوه بر وسایل سفر و لوازم شخصی، کالاهای ایرانی به هر میزان و کالاهای غیر ایرانی تا سقف مقرر در آیین‌نامه مسافران ورودی را همراه ببرند، مشروط بر آنکه هر دو گروه کالا جنبه تجاری پیدا کنند.

تبصره ۱ - خروج اشیاء عتیقه و کتب خطی ممنوع است.

تبصره ۲ - هر مسافر می‌تواند یک قطعه قالی یا دو قطعه قالیچه دست‌باف جمعاً تا ۱۲ متر مربع همراه خود از کشور خارج سازد.

تبصره ۳ - خارجیانی که به‌طور رسمی در ایران به کار یا تحصیلات حوزوی یا دانشگاهی اشتغال دارند در پایان کار یا تحصیل می‌توانند لوازم منزل خود را در حد متعارف بدون ارائه مجوز یا کارت بازرگانی از کشور خارج کنند.

ماده ۳۳ - قیمت کالاهای صادراتی:

وزارت بازرگانی موظف است قیمت کالاهای صادراتی و تغییرات آن را بر اساس حدود قیمت فروش آن‌ها در بازارهای بین‌المللی تعیین و برای استفاده آماری به گمرک ایران اعلام دارد. این قیمت‌ها فقط برای استفاده آماری گمرک پس از خروج کالا است.

در مواردی که گمرک قیمت صادراتی کالا را در دست ندارد، باید پس از انجام تشریفات صدور و خارج شدن کالا از وزارت بازرگانی نسبت به استعمال قیمت اقدام نماید.

ماده ۳۴ - ارسال نمونه کالا:

ارسال کالا، اعم از ساخت داخل یا خارج به عنوان نمونه تجاری، یا برای آزمایش، تجزیه یا تعمیر در صورتی که حجم تجاری نداشته و از انواع ممنوع‌الصدور شرعی یا قانونی نبوده و از نوع عتیقه نیز نباشد، بدون مطالبه کارت بازرگانی، و مجوز صدور بلامانع است و مازاد بر آن با کسب مجوزهای لازم و رعایت مقررات مربوط میسر خواهد بود. در صورتی که خروج کالا از این طریق در رابطه با کالاهایی، در مجموع به صورت یک جریان تجاری درآمد وزارت بازرگانی می‌تواند فهرست آن کالاها را برای جلوگیری از خروج به گمرکات اعلام کند.

ماده ۳۵ - خروج کالا برای شرکت در نمایشگاه‌های خارجی:

کالاهایی که با تأیید مرکز توسعه صادرات ایران به منظور عرضه در نمایشگاه‌های خارجی به خارج از کشور ارسال می‌گردد، بدون مطالبه کارت بازرگانی و مجوز صدور با رعایت سایر مقررات، قابل خروج از کشور است.

ماده ۳۶ - صدور کتب، نشریات، فیلم، نوار، تابلوی نقاشی و سایر آثار فرهنگی و هنری:

صدور کتب و نشریات، فیلم و نوار که نشر و پخش آن‌ها در کشور ممنوع نیست، مجاز است. صدور تابلوی نقاشی و سایر آثار فرهنگی با مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مجاز است.

ماده ۳۷ - صدور کالا از طریق پست:

ارسال کالا از طریق پست با حفظ جنبه غیر تجاری به استثنای کالاهایی که شرعاً یا قانوناً ممنوع‌الصدور هستند بدون مطالبه کارت بازرگانی و مجوز صدور به هر میزان از لحاظ قیمت با رعایت سایر مقررات مجاز است. چنانچه خروج برخی کالاها از این طریق به صورت یک جریان تجاری درآمد وزارت بازرگانی می‌تواند فهرست کالاهای مذکور را برای جلوگیری از خروج آن‌ها به گمرک اعلام نماید.

تبصره - سقف میزان کالای خارجی قابل ارسال از طریق پست حداکثر ۸۰ دلار برای هر نفر خواهد بود.

ماده ۳۸ - واردات قطعی کالا به صورت بدون انتقال ارز:

۱. قطعات یدکی، ابزار برشی، قالب نو یا مستعمل و نمونه کالا (برای تحقیق و کپی برداری (برای واحدهای تولیدی، آموزشی با تحقیقاتی همچنین نمونه دارو) فرآورده‌های دارویی، مواد اولیه و مواد جانبی) و مواد بسته بندی آن و تجهیزات و ملزومات پزشکی و آزمایشگاهی و بهداشتی، شیر و غذای کودک و کتب و نشریات و تجهیزات آزمایشگاهی و ملزومات تحقیقاتی علمی برای دانشگاه‌های علوم پزشکی، در صورتی که جنبه تجاری نداشته باشد رأساً به نام واحد تولید یا مؤسسه آموزشی یا تحقیقاتی مربوط قابل ورود و ترخیص است.
۲. در صورت کسر تخلیه، ضایعات کالای وارداتی و مغایرت کالای وارداتی با کالای سفارش شده که فروشنده خارجی ملزم به ارسال کالای مجانی برای جبران خسارت می‌گردد، کالای ارسالی با تشخیص گمرک ایران و موافقت وزارت بازرگانی قابل ورود و ترخیص است.
- تبصره - کسر تخلیه سی‌کی‌دی کارخانجات مونتاژ و اقلام مورد نیاز برای ایفای تعهدات گارانتی با تشخیص وزارتخانه تولیدی ذی‌ربط و موافقت وزارت بازرگانی مشمول این بند خواهد بود.
۳. در مواردی که خریدار موفق به اخذ تخفیف از فروشنده شود با مشخص نمودن ارتباط مورد با واردات قبلی خود، واردات و ترخیص کالای ارسالی بابت تخفیف با تشخیص گمرک ایران و موافقت وزارت بازرگانی بلامانع است.
۴. کاتالوگ، بروشور، تقویم، کتابچه حاوی مشخصات فنی و تجاری کالا، اسناد مربوط به حمل کالا، نقشه‌های فنی و نمونه‌های فاسد بهای ذاتی (نظیر تابلو، منسوجات و غیره) بدون پرداخت سود بازرگانی و بدون کسب مجوزهای مقرر در جدول ضمیمه این آیین‌نامه قابل ترخیص است.
۵. کالاهای مورد نیاز پیمانکاران و مشاوران، با تشخیص و موافقت سازمان دولتی ذی‌ربط و موافقت وزارت بازرگانی قابل ورود و ترخیص است.

۶. ورود و ترخیص موقت یا قطعی کتب و نشریات و سایر محصولات صنعت چاپ، تکثیر و کپی برداری در زمینه‌های علمی و فنی با موافقت وزارت فرهنگ و آموزش عالی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی حسب مورد و در سایر زمینه‌ها با موافقت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بدون ارائه هیچ‌گونه مجوز دیگری قابل انجام است.

ماده ۳۹ - ورود کالا از طریق پست:

ترخیص کالاهایی که از طریق پست وارد می‌شود به استثنای اقلامی که ورود آن‌ها شرعاً یا قانوناً ممنوع است مشروط بر آنکه جنبه تجاری پیدا نکند تا ۵۰.۰۰۰ ریال به نام هر نفر با پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی به میزان مقرر در جدول مقررات صادرات و واردات، بدون مطالبه کارت بازرگانی و مجوزهای مقرر در جدول مقررات صادرات و واردات، بدون مطالبه کارت بازرگانی و مجوزهای مقرر در جدول مقررات صادرات و واردات بلامانع است. در صورتی که ورود کالا از این طریق به صورت یک جریان تجاری درآمد یا مشکلات دیگری را برای کشور ایجاد کند وزارت بازرگانی می‌تواند با هماهنگی وزارت پست و تلگراف و تلفن فهرست کالاهای مذکور را برای جلوگیری از ترخیص به گمرک اعلام نماید.

تبصره - ورود کالاهای موضوع ماده ۳۹ (بدون انتقال ارز) از طریق پست نیز امکان‌پذیر است.

ماده ۴۰ - مدت اعتبار ثبت سفارش وزارت بازرگانی و حداکثر مدت اعتبار برای اعتبارات اسنادی و بروات اسنادی:

مدت اعتبار ثبت سفارش وزارت بازرگانی توسط وزارت بازرگانی تعیین و اعلام می‌شود و مدت اعتبار اعتبارات اسنادی و بروات اسنادی توسط بانک مرکزی تعیین و اعلام خواهد گردید. مهلت‌های مذکور که در ابتدای هر سال توسط وزارت بازرگانی و بانک مرکزی حسب مورد تعیین و اعلام می‌گردد برای کلیه سازمان‌های ذی‌ربط لازم‌الرعایه خواهد بود. موارد خاص با توافق طرفین انجام خواهد شد.

تبصره ۱ - تمدید اعتبارات اسنادی و ثبت سفارش که واردات کالای موضوع آن‌ها

ممنوع می‌گردد یا شرط ورود آن‌ها در جهت محدودیت تغییر می‌کند منوط به موافقت وزارت بازرگانی است.

تبصره ۲ - حداکثر مهلت حمل کالاهای تجاری از محل بروات اسنادی از تاریخ ثبت سفارش در بانک توسط بانک مرکزی تعیین می‌شود.

ماده ۴۱ - گشایش اعتبار در بانک:

به استثنای کالاهای قابل ورود به صورت بدون انتقال ارز و کالاهای قابل ورود در مقابل صادرات، ورود سایر کالاها منوط به گشایش اعتبار در بانک است. چنانچه کالاهای مذکور بدون گشایش اعتبار وارد شده باشد برای ترخیص آن‌ها علاوه بر ارائه مجوزهای ورود باید اسناد خرید و حمل کالا پس از تودیع سپرده و پیش پرداخت گشایش اعتبار در بانک برای مدت مقرر توسط بانک مذکور ظهرونیس شود.

ماده ۴۲ - چگونگی ورود کالای مستعمل:

۱. ورود خودروهای مستعمل، از جمله راه‌سازی در چهارچوب قانون مربوط و آیین‌نامه اجرایی آن امکان‌پذیر است.

۲. ورود تجهیزات، دستگاه‌ها و ماشین‌آلات مستعمل برای خط تولید با رعایت مقررات مربوط منوط به تأیید وزارتخانه تولیدی ذی‌ربط است.

۳. در سایر موارد ورود کالاهای مستعمل با رعایت مقررات مربوط منوط به موافقت کمیسیون موضوع ماده یک این آیین‌نامه است.

تبصره - گمرک ایران موظف است کالاهای مستعمل موضوع این ماده را بر مبنای قیمت کالای نو مشابه، قیمت‌گذاری کند.

ماده ۴۳ - کمیته توسعه صادرات:

به منظور جلب همکاری و هماهنگی کلیه دستگاه‌های دولتی و عمومی و اتخاذ سیاست‌های لازم جهت ایجاد تسهیلات و تشویق و توسعه صادرات غیر نفتی و سرمایه‌گذاری‌های لازم در این جهت و شناسایی مشکلات و مراتع صادرات و کوشش در رفع آن‌ها و حذف تشریفات زائد، کمیته‌ای به نام کمیته توسعه صادرات غیر نفتی مرکب از رئیس جمهوری و وزرای بازرگانی، صنایع، صنایع سنگین، کشاورزی،

معادن و فلزات، نفت، جهاد سازندگی، تعاون، اقتصاد و دارایی، کار و امور اجتماعی، راه و ترابری، رئیس کل گمرک ایران، رئیس کل مرکز توسعه صادرات ایران، رئیس کل بانک مرکزی و رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و رئیس اتاق تعاون تشکیل می‌گردد. این کمیته می‌تواند کمیته‌های فرعی و تخصصی تشکیل داده و به آن‌ها تفویض اختیار نماید.

تبصره ۱ - لازم است در کمیته مزبور حسب مورد از کارشناسان و نمایندگان صادرکنندگان بخش خصوصی و تعاونی و عمومی دعوت به عمل آمده و بدون داشتن حق رأی شرکت کنند.

تبصره ۲ - کمیته مزبور مکلف است کمیته‌ای را در هر استان زیر نظر استاندار و عضویت نمایندگان ثابت و تام‌الاختیار دستگاه‌های مذکور در ماده فوق تشکیل دهد.

تبصره ۳ - دبیرخانه کمیته مرکزی توسعه صادرات در مرکز توسعه صادرات ایران مستقر خواهد بود.

ماده ۴۴ - خط‌مشی و چگونگی مصرف و استفاده از وجوه موضوع مواد ۱۹ و ۲۰ قانون به پیشنهاد وزارت بازرگانی و تصویب هیئت وزیران تعیین خواهد شد.

ماده ۴۵ - جهت کسب آمادگی‌های لازم برای اجرای ماده ۲۲ قانون، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران یا اتاق تعاون حسب مورد موظفند از ابتدای سال ۱۳۷۳ برای آن دسته از صادرکنندگان فرش‌های ۳۰ رج به بالا که خواستار شناسنامه فرش هستند با رعایت نکات زیر نسبت به صدور شناسنامه مورد تقاضای آنان اقدام نماید.

۱. اطلاعات مربوط به فرش از قبیل: محل و تاریخ بافت، نام نقشه، جنس تار و پود و پرز، نوع گره، طول، عرض، قطر، میزان یکنواختی لبه‌ها، ثبات رنگ، به زبان‌های فارسی، عربی، انگلیسی، فرانسه و آلمانی در شناسنامه درج گردد.
۲. یک قطعه عکس واضح از فرش مورد تقاضا به صورت رنگی تهیه و به شناسنامه ضمیمه گردد.
۳. اطلاعات موضوع بند (۱) با عکس موضوع بند (۲) پس از مهر شدن توسط اتاق به صورت یک مجموعه غیر قابل تفکیک درآمده و در اختیار متقاضی قرارگیرد.

ماده ۴۶ - مصوبات زیر تنفیذ می‌گردد.

شماره‌های ۶۱۰۱۲ مورخ ۱۳۶۲.۹.۱۵ با افزودن عبارت «تشخیص سازمان هواپیمایی کشوری» قبل از عبارت «موافقت وزارت بازرگانی» - ۶۸۷۵۴ مورخ ۶۲.۱۱.۱۶ - ۴۵۰۸ مورخ ۶۳.۷.۱۱ - ۶ - ۲۴ - ۶۰۷ من مورخ ۶۳.۶.۷ - ۶۴۶۳۰ - مورخ ۶۴.۹.۱۶ - ۶۰ - ۴.۴ - من مورخ ۶۵.۸.۱۲ - ۱۱۲۲۶۴ مورخ ۶۵.۱۲.۲۶ - ۸۹۱۰ ت ۸۱۰ مورخ ۶۸.۹.۱۴ با افزودن عبارت «بانک مرکزی» بعد از عبارت «نمایندگی بانک‌ها» - ۸۱۳۲۰ ت ۸۰۸ مورخ ۶۸.۹.۱۲ با افزودن عبارت «پس از کسب نظر سازمان هواپیمایی کشوری» در سطر ماقبل آخر - ۴۹۲۴ ت. ۹۲ ه مورخ ۶۹.۳.۲۳ - ۴۶۹۵۲ ت ۱۰۰ ک مورخ ۶۹.۶.۸ - ۴۵۳۵۴۲۶۳ - ۴۵ مورخ ۶۹.۷.۱۴ - ۳۴۲۷ ت ۴۵ ک مورخ ۷۰.۴.۸ - ۷۰۵۲۸۶۲ م. ت ۱۲۱ مورخ ۷۰.۴.۱۲ - ۴۱۹۸۵ ت ۲۱۹ ه مورخ ۷۰.۶.۴ - ۷۰۵۵۲ ت ۵۳۱ ه مورخ ۷۰.۱۲.۱۷ - ۱۴۷۶۷ ت ۱۳۹ ه مورخ ۷۱.۴.۷ - ۱۴۸۴۳ ت ۱۴۱ مورخ ۷۱.۴.۸ - ۷۰۶۳۴ ت ۱۴۳ ه مورخ ۷۱.۴.۷ - ۵۱۰۶۱ ت ۴۸۷ ه مورخ ۷۱.۱۰.۲۶ - ۲۹۷۳۱ ت ۴۵۶ ه مورخ ۷۱.۱۰.۷ - ۵۸۰۵ ت ۱۸۲ ه مورخ ۷۲.۶.۳ - ۵۳۷۲۴ ت ۲۵۸ ه مورخ ۷۲.۹.۱۰ - ۶۶۷۹۹ - ۷۲.۱۱.۲۴ - ۹۰۰۷ - ۷۲ م ۰۳۷۸ ه مورخ ۷۲.۱۲.۲۴ - ۷۵۴۵۷ ت. ۵۴۹ ه مورخ ۷۲.۱۲.۲۴

تبصره - سایر تصویب‌نامه‌های مربوط به شرایط ورود و صدور کالا^۱ تخفیف یا معافیت از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی اعم از ممنوعیت متکی به قانون و غیر آن که در این ماده ذکر نشده است لغو می‌گردد.*

* <<پاورقی: به موجب نامه اصلاحی شماره ۲۹۹۰ مورخ ۷۳.۳.۲ دبیر هیئت دولت به جهت اشتباه در

تحریر مواردی به شرح زیر در این آیین‌نامه اصلاح شده است:

۱. در سطر سوم مقدمه تصویب‌نامه بعد از عبارت «آیین‌نامه اجرایی قانون یاد شده»

عبارت «و جدول ضمیمه آن» اضافه شود.

۲. کلمه «شیکر»، «روتیواتور» و «فاروثر» در فهرست موضوع ماده ۲۱ به ترتیب

جایگزین کلمه‌های «نیشکر»، «روتیواتور»، «کلتیراتو» و «فاروئو» شود.

۳. در سطرهای دوم و سوم ماده ۳۱ عبارت «تا مبلغ یکصد و پنجاه هزار ریال» جایگزین عبارت «تا سقف ارزشی معادل (۸۰) دلار» گردد.
۴. در متن ماده ۳۹ عبارت «بدون پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی» جایگزین عبارت «با پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی به میزان مقرر در جدول مقررات صادرات و واردات» شود.
۵. عبارت «لوازم ورزشی موضوع فصل ۹۷ جدول ضمیمه این آیین نامه از پرداخت سود بازرگانی معاف است و» به ابتدای ماده ۴۶ اضافه شود و در سطر آخر متن ماده یاد شده تاریخ تصویب نامه شماره ۷۵۴۵۷.ت.۷۵۴۹.ه از تاریخ ۱۳۷۲.۱۲.۲۴ به ۱۳۷۰.۱۲.۲۸ تغییر یابد.
۶. عبارت «این آیین نامه از تاریخ درج در روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران لازم الاجرا است» به انتهای تبصره ذیل ماده ۴۶ اضافه شود.

منابع

- قانون مقررات صادرات و واردات، مصوب چهارم مهرماه سال ۱۳۷۲ و اصلاحات بعدی آن
- آیین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات، مصوب سال ۱۳۷۲ و اصلاحات بعدی آن
- قانون امور گمرکی، مصوب سال ۱۳۹۰ و اصلاحات بعدی آن
- آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی، مصوب ۱۳۹۰ و اصلاحات بعدی آن
- قانون تجارت، مصوب ۱۳۱۱
- قانون حفاظت و توسعه صنایع ایران، مصوب سال ۱۳۵۸
- قانون مالیات‌های مستقیم، مصوب سال ۱۳۶۶
- قانون مدنی، مصوب سال ۱۳۱۴
- قانون تشکیل و اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی، مصوب ۱۳۷۲
- قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی، مصوب ۱۳۸۴
- آیین‌نامه اجرایی قانون مناطق آزاد تجاری و مناطق ویژه اقتصادی، مصوب ۱۳۸۴
- قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۶۷
- قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت*، مصوب ۲۷/۱۱/۱۳۸۰
- تصویب‌نامه شماره ۲/۲۱۴۵۳/ت/۱۵۰۱۱اک، مورخ ۳۰/۲/۱۳۷۴ و اصلاحات بعدی آن در مورد ثبت شرکت‌ها و مالکیت معنوی در قانون ثبت اسناد و املاک.

- سایت مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به آدرس [/https://rc.majlis.ir](https://rc.majlis.ir)
- قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰